

UCHWAŁA Nr 418.LXXIII.2024
RADY POWIATU W SIERPCU
z dnia 22 lutego 2024r.

w sprawie przyjęcia Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2024 - 2033

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 9 ust. 1, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 107), w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 poz. 901, z późn.zm.) - uchwała się, co następuje:

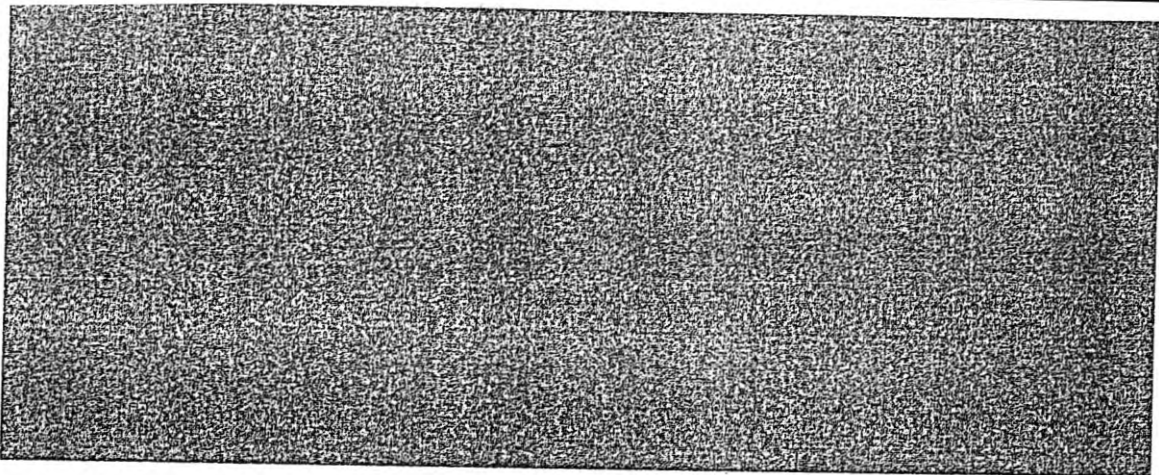
§1. Przyjmuje się Powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2024 - 2033, o treści stanowiącej załącznik do uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sierpeckiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEPRZEWODNICZĄCA RADY

M. Korpolińska
Małgorzata Korpolińska

POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU
SIERPECKIEGO NA LATA 2024 – 2033

SIERPC, GRUDZIEN 2023

I. PODSTAWY PRAWNE | PROCES TWORZENIA STRATEGII

Obowiązek tworzenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Akt ten nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego obowiązek opracowania i realizacji terytorialnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia opracowana i realizowana przez Powiat na podstawie art. 19 ustawy o pomocy społecznej powinna uwzględniać programy pomocy społecznej, wspierania osób z niepełnosprawnością i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Ustawodawca wskazuje na elementy, jakie powinna zawierać strategia: diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych; prognozę zmian w zakresie objętym strategią, cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań, sposób realizacji strategii i jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat ma również określać usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Strategia jest zgodna ze Strategią rozwoju Powiatu Sierpeckiego (Uchwała nr 301.LII.2022 Rady Powiatu w Sierpcu z dnia 20 września 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Sierpeckiego na lata 2021-2027), której jednym z celów strategicznych jest: „promocja zachowań i postaw prozdrowotnych, profilaktyka i ochrona zdrowia oraz rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnością, włączenie społeczne”. Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu sierpeckiego uwzględnia w szczególności Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnością, Powiatowy program rozwoju poradnictwa specjalistycznego.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- odnosi się do najważniejszych ustaw regulujących obszar pomocy społecznej
- uwzględnia priorytety dokumentów o charakterze strategicznym na poziomie ponadnarodowym, takich jak: Agenda Zrównoważona Europa 2030, Europejska Konwencja o zabezpieczeniu społecznym, Konwencja ONZ o prawach osób z niepełnosprawnością, Konwencja ONZ o Prawach Dziecka;
- jest zgodna z celami wskazanymi w innych strategicznych dokumentach krajowych i regionalnych:
  - na szczeblu krajowym: Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030 (KSRR 2030), Krajowy program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. aktualizacja 2021–2027 z perspektywą do roku 2030, Strategia na rzecz osób

niepełnosprawnych 2021–2030, Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Krajowy program rozwoju ekonomii społecznej do 2030 r. Ekonomia solidarności społecznej (KPRES);

- na szczeblu regionalnym: Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 plus Innowacyjne Mazowsze, Program polityki senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022-2026, Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi Województwa Mazowieckiego na lata 2023–2027, Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii Województwa Mazowieckiego na lata 2022–2025, Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025, Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025, Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnością w Województwie Mazowieckim na lata 2022–2025, Plan rozwoju ekonomii społecznej na Mazowszu na lata 2021–2030.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano następujące dokumenty powiatowe

- Strategia rozwoju Powiatu Sierpeckiego na lata 2021-2027,
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Sierpeckiego do 2030r.,
- Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi z lat 2018 – 23,
- Uchwała Rady Powiatu w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Powiatu Sierpeckiego na lata 2021-2035,
- Uchwały Rady Powiatu w Sierpcu w sprawie uchwalenia budżetu Powiatu,
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Sierpeckiego.

Przeanalizowano również gminne dokumenty strategiczne:

- Gmina Miasto Sierpc: Lokalny program rewitalizacji Miasta Sierpc z Perspektywą do roku 2025, Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2023;
- Gmina Gozdowo: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gozdowo na lata 2018 – 2023, Gminny program profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Gozdowo na rok 2023, Gminny program wspierania rodziny na terenie gminy Gozdowo na lata 2021-2024, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w latach 2019-2023 Gminy Gozdowo;
- Gmina Mochowo: Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Mochowo na lata 2021 – 2027, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Mochowo na rok 2023, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w latach 2019-2023, Gminny program wspierania rodziny na lata 2022-2024;

- Gminy Zawidz: Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Zawidz na lata 2021 – 2025, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Zawidz, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Zawidz;
- Gmina Szczutowo: Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Szczutowo na lata 2021 – 2027, Gminny program wspierania rodziny w Gminie Szczutowo na lata 2023-2025, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Szczutowo na rok 2023, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Szczutowo;
- Gmina Rościszewo: Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Rościszewo na lata 2021 – 2026, Program współpracy gminy Rościszewo z organizacjami pozarządowymi na rok 2023, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Rościszewo na rok 2023, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Rościszewo na lata 2023-2026, Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023;
- Gmina Sierpc: Program współpracy gminy Sierpc z organizacjami pozarządowymi na rok 2023, Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Sierpc na rok 2023, Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026, Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Sierpc na lata 2022 – 2028, Gminny program wspierania rodziny na lata 2022-2024.

W pracach nad Strategią uczestniczyły samorzady gminne, jednostki organizacyjne Powiatu, organizacje pozarządowe.

Na potrzeby Strategii przeanalizowano dokumenty jednostek funkcjonujących w ramach Powiatu, ale również dane z instytucji o charakterze ponadlokalnym – ministerstwa, jednostki centralne, ośrodki naukowe, organizacje pozarządowe, itp. Wykorzystano również badanie ankietowe mieszkańców.

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów: organizacja procesu planowania strategicznego, diagnoza sytuacji społecznej, planowanie działań, opracowanie dokumentu.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii, były materiały i analizy statystyczne, gromadzone przez instytucje urzędy gmin, ośrodki pomocy społecznej, jednostki organizacyjne Powiatu. Elementem uspołecznienia procesu budowy strategii, było przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców. Wykorzystano wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w powiecie problemów i oczekiwań. W badaniu kwestionariuszowym online udział wzięło łącznie 104 osoby, z czego 79,8% stanowiły kobiety. Większość respondentów stanowili mieszkańcy wsi – 57,8%. Przedział wiekowy: 45,2% osoby w wieku 25-40 lat, 42,3% osoby w wieku 41-64 lata, 8% w wieku 19-24 lata. Większość stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 67,3%, 16,3% ze średnim, 7 % z zawodowym. Ankietę

wypełnili pracownicy umysłowi – 51%, pracujący fizycznie – 15,4% i studenci 10%. Wśród respondentów było 8,7% bezrobotnych. Zdecydowaną większość stanowiły osoby pozostające w związkach małżeńskich – 73% z dwójką dzieci – 42,3%. Odnotowano reprezentację osób nie tworzących związków: 20,2% określiło się jako panna/kawaler, 5% było rozwiedzionych i 2% wdów, wdowców.

Uzyskane materiały stanowiły podstawę do sporządzenia diagnozy problemów społecznych, następnie propozycji zmian i sformułowania celów strategicznych. Przewiduje się opracowywanie programów operacyjnych i ich realizację - dzięki Strategii programy będą tworzyć spójny system, a sam dokument Strategii ma być przede wszystkim zapisem celów, jakie stoją przed Powiatem. Część z programów celowych już jest realizowana, pozostałe będą przygotowywane w miarę potrzeb, w kolejnych latach.

Działania ujęte w Strategii będą finansowane z budżetu Powiatu oraz z dodatkowych środków pochodzących z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych. Realizacja Strategii ma zwiększyć potencjał społeczny Powiatu, zapewnić wszystkim mieszkańcom równe szanse w dostępie do dóbr i usług oraz udział w życiu publicznym.

II DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU SIERPECKIEGO

2.1. Charakterystyka Powiatu Sierpeckiego i społeczności

Powiat Sierpecki, położony jest na północno – zachodnich krańcach województwa mazowieckiego, granicząc z powiatami żuromińskim, płońskim i płockim oraz z powiatami lipnowskim i rypińskim, należącymi do województwa kujawsko – pomorskiego. Powiat leży w dolinie rzeki Sierpienicy, niedaleko jej ujścia do Skrwy.

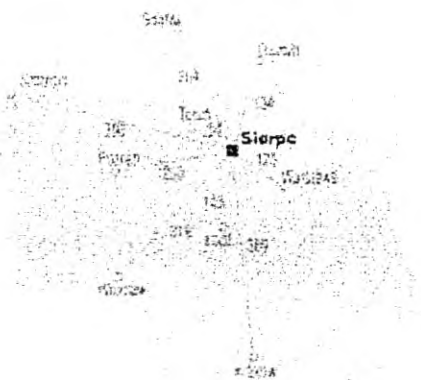
Rysunek 1. Położenie powiatu na mapie województwa mazowieckiego

Rysunek 2. Gminy Powiatu

Terytorium powiatu obejmuje 242 miejscowości, w tym jedno miasto. Powiat sierpecki obejmuje 7 gmin: gminy wiejskie: Sierpc, Mochowo, Gozdowo, Rościszewo, Szczutowo, Zawidz i miasto Sierpc. Miasto Sierpc jest stolicą powiatu i jednocześnie siedzibą Starostwa Powiatowego.¹

Przez obszar powiatu przebiegają szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe, dając połączenie z Warszawą, Toruniem, Bydgoszczą, Gdańskiem i Sierpeckim. Sierpc oddalony jest 40 km od Płocka, 125 km od Warszawy, 85 km od Torunia.

Rysunek 3. Odległości od większych miast

¹ GUS, Statystyczne Vademecum samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/37/119>

Powierzchnia powiatu sierpeckiego wynosi 85 289 km², z tego obszary prawnie chronione stanowią 42 630,90 ha, czyli blisko 50% powierzchni powiatu. Składają się na nie głównie obszary chronionego krajobrazu (ok. 34% ogólnej powierzchni powiatu), parki krajobrazowe (5,24 % powierzchni), rezerваты przyrody (1,3% powierzchni) i niewielkie powierzchniowo inne formy obszarów prawnie chronionych. Występują np. obszary chronionego krajobrazu (Przyrzecze Skrwy Prawej, Równina Raciązska); zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (Jezioro Szczutowskie, Jezioro Urszulewskie, Jezioro Bledzewskie); 124 użytki ekologiczne, 30 pomniki przyrody. Użytki rolne na terenie powiatu sierpeckiego stanowią około 82% całego obszaru, co pozwala określić charakter powiatu jako rolniczy. Udział gruntów ornych w powierzchni całkowitej powiatu jest bardzo wysoki – 74 60%. Gleby dobrej i średniej jakości znajdują się na terenie gminy Zawidz oraz częściowo na terenie gmin Sierpc, Mochowo i Gozdowo. W gminach Rościszewo i Szczutowo przeważają gleby słabe. Udział łąk i pastwisk w powierzchni powiatu to około 15 %, natomiast lasów około 14%.²

Klimat w powiecie sierpeckim jest charakterystyczny dla środkowej Polski. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, średnia dobowa temperatura maksymalna przekracza wtedy 19°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń, kiedy średnia temperatura minimalna wynosi -4°C a maksymalna 0°C. Średnia roczna suma opadów jest niższa od średniej dla Polski i wynosi poniżej 600 mm. Powiat Sierpecki jest narażony na występowanie suszy rolniczej, atmosferycznej hydrologicznej oraz hydrogeologicznej. Warunki geologiczne całego powiatu sierpeckiego przesądzą o braku znaczących surowców mineralnych nadających się do eksploatacji w większej niż lokalna skali. Występują jedynie złoża żwirów, piasków, kruszywa naturalnego oraz torfu.³

W statystykach Głównego Urzędu Statystycznego Powiat Sierpecki jest umiejscowiony w Regionie centralnym, mazowieckim, Podregionie płockim. Analizy wykazały, że niektóre ze zdiagnozowanych na naszym terenie problemów społecznych są wspólne dla kilku sąsiednich powiatów: zmniejszanie się liczby ludności, wzrost udziału osób starszych w populacji mieszkańców, brak niezbędnej infrastruktury społecznej i komunikacyjnej. m.in. z odpływem ludności do większych ośrodków miejskich, wysokim bezrobociem, słabo rozwiniętą siecią połączeń drogowo-kolejowych z innymi miastami, niedostatecznie rozwiniętą miejską infrastrukturą transportową (np. słabo rozwinięta komunikacja zbiorowa, brak ścieżek rowerowych), a także malejącą liczbą przedsiębiorstw.

W województwie mazowieckim występuje wiele obszarów, które ze względu na kumulację licznych problemów, wymagają szczególnego wsparcia procesów rozwojowych. Zalicza się do nich wskazane w SOR i KSRR 2030⁴ miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją (znajdujące się w większości w regionie Mazowieckim regionalnym), a także

² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sierpeckiego do 2030 roku, <https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/id/461>

³ tamże

⁴ SOR - Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.); KSRR - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

wyznaczone na poziomie lokalnym obszary zdegradowane, wskazane w programach rewitalizacji, o największym deficycie rozwojowym, zagrożony trwałą marginalizacją. Do takich obszarów zaliczono również Sierpc i Powiat Sierpecki⁵, ponieważ jest położony na peryferiach województwa, jest obszarem wiejskim (z funkcjonalnie małym miastem), cechuje go słaba dostępność transportowa, słaby dostęp do usług publicznych, niewielki zasób pozarolniczych miejsc pracy, niski poziom przedsiębiorczości oraz wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, a także niekorzystna sytuacja demograficzna (wyludnianie, starzenie się mieszkańców)⁶

Mimo przynależności powiatu do podregionu płockiego, z jego cechami charakterystycznymi, należy pamiętać o wewnętrznym różnicowaniu naszego powiatu. Oczywiście są różnice w funkcjonowaniu mieszkańców miasta Sierpc a mieszkańcami gminy wiejskiej. Znajdujemy potwierdzenie tego chociażby w opracowaniu Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego, które w typologii funkcjonalnej zaliczyło Miasto Sierpc do rdzenia obszaru miejskiego, gminę Sierpc do obszarów o intensywnym rozwoju funkcji pozarolniczych, gminy Zawidz, Rościszewo, Gozdowo do gmin z intensywnym rozwojem rolnictwa, gminę Szczutowo do gmin o ekstensywnym rozwoju.⁷ Warto jeszcze wspomnieć, że miasto Sierpc osiąga nieźle wskaźniki centralności⁸ dla miast województwa mazowieckiego – na 89 miast plasuje się na 20 pozycji (wskaźnik 2,77)⁹

Cały Podregion płocki nie ma bezpośredniego połączenia kolejowego ze stolicą województwa i kraju, a linie kolejowe: nr 27 oraz nr 33 na odcinkach w powiecie sierpeckim nie są zelektryfikowane.¹⁰ Najbliższe węzły autostradowe znajdują się w odległości około 80 km na terenie innych województw. Możliwe połączenie przez drogi krajowe nr 10 i 62 z drogą ekspresową S7 również jest oddalone o ponad 50 km. Wzrasta ilość dróg publicznych o twardej nawierzchni w powiecie – wskaźnik km takich dróg na 100km² wzrósł z 91,1 w 2019 do 94,8 w roku 2022.

Cechy infrastruktury transportowej i komunikacyjnej są zapewne jednym z powodów, dla których teren powiatu ma od wielu lat jedno z najwyższych wskaźników liczby samochodów osobowych na 1000 mieszkańców – w 2022r w Powiecie 995, średnia dla kraju 700.¹¹

W podregionie płockim, a tym bardziej w powiecie sierpeckim, mimo funkcjonowania dużych zakładów przemysłowych, stopa bezrobocia utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie (10,2% w 2020 r.) w porównaniu ze średnią dla

⁵ oprócz naszego powiatu zaliczono do takich obszarów również powiaty z miastami: Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Pułtusk, Kozienice - za Diagnoza Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2022, https://www.dialog.mazovia.pl/files/uploads/Strategia%202030/Diagnoza_do_Strategii_rozwoju_województwa_mazowieckiego_2030_plus_innowacyjne_Mazowsze_WCAG.pdf

⁶ tamże

⁷ Edukacja jako czynnik rozwoju Mazowsza, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Warszawa 2013

⁸ Wskaźnik centralności dla miast pozwala na identyfikację miast, które pełnią rolę ważnych ośrodków funkcjonalnych oraz ukrytych ośrodków gospodarczych w województwie,

⁹ Powiązania miast w województwie mazowieckim determinanty i konstrukcja modelu funkcjonalnego województwa, Oficyna wydawnicza SGH, Warszawa 2022

¹⁰ Przez powiat sierpecki przebiegają linie: 27 - Nasielsk - Toruń Wschodni oraz 33 Kutno – Brodnica

¹¹ GUS, Bank Danych Lokalnych (BDL) https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica_pojazdy

województwa i kraju (odpowiednio 5,2% i 6,2%).¹² Jednocześnie prognozowane jest zapotrzebowanie na pracowników m.in. z branży medycznej (np. pielęgniarek i położnych oraz fizjoterapeutów i masażystów), spawaczy, kierowców i brukarzy. Wysoka jest także liczba beneficjentów korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej – w 2019 r. (603 os./10 tys. ludności) prawie dwukrotnie przekraczała średnią dla województwa (386 os./10 tys. ludności)¹³.

Liczba ludności powiatu sierpeckiego (stan na 31.12.2022 r.) wyniosła 48 639 mieszkańców, a średnia gęstość zaludnienia w powiecie liczyła 57 osób na 1 km². Gminy powiatu sierpeckiego są zróżnicowane pod względem liczby ludności. Najliczniejsza jest gmina miejska – miasto Sierpc, liczące 17 026 mieszkańców, najmniej liczna gmina Rościszewo – 3781 mieszkańców. Tereny wiejskie zamieszkiwało 31 613 mieszkańców, z czego wynika, że większość ludności powiatu to mieszkańcy wsi, stanowią ponad 60% ogółu mieszkańców (64,99%).

Tabela 1. Ludność w gminach i powiecie ¹⁴

Gmina/rok	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Sierpc	18014	17933	17359	17199	17026
Gmina Gozdowo	5958	5943	5800	5736	5719
Gmina Mochowo	6050	6009	5659	5603	5567
Gmina Rościszewo	4146	4139	3889	3842	3781
Gmina Sierpc	7034	7042	6720	6675	6623
Gmina Szczutowo	4347	4310	4066	4039	4021
Gmina Zawidz	6647	6578	6114	5984	5902
Powiat	52196	51954	49607	49078	48639

Obecnie na terenie powiatu najliczniejszą grupą są osoby w wieku produkcyjnym - 28 826 osób, co stanowi 59% ogółu społeczeństwa. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego i całej Polski.

¹² przypis własny: na terenie powiatu sierpeckiego poziom bezrobocia na koniec 2020r. wyniósł 15,7% - a więc był jeszcze wyższy – Struktura oraz stopa bezrobocia w powiecie sierpeckim - <https://sierpc.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia>

¹³ przypis własny: na terenie powiatu sierpeckiego liczba beneficjentów korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej – w 2019 r. wynosiła 711 os./10 tys. ludności - a więc była jeszcze wyższa – Kategoria: ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa: beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Podgrupa: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej - wskaźnik - <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> - data dostępu 2023.11.09

¹⁴ GUS <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> - data dostępu 2023.09.07

Tabela 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym¹⁵

Kategoria		Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w gminach i powiecie na 31.12.2022r.							
		Gmina							
		M. Sierpc	Gozdowo	Mochowo	Rościszewo	Sierpc	Szczutowo	Zawidz	Powiat
ogółem	ogółem	17 026	5 719	5 567	3 781	6 623	4 021	5 902	48 639
	mężczyźni	8 092	2 902	2 805	1 896	3 361	2 026	2 966	24 048
	kobiety	8 934	2 817	2 762	1 885	3 262	1 995	2 936	24 591
w wieku przedprodukcyjnym	ogółem	2 958	1 131	1 060	727	1 373	777	1 046	9 072
w wieku przedprodukcyjnym	mężczyźni	1 539	589	521	364	709	402	531	4 655
w wieku przedprodukcyjnym	kobiety	1 419	542	539	363	664	375	515	4 417
w wieku produkcyjnym	ogółem	9 622	3 429	3 451	2 291	4 035	2 385	3 613	28 826
w wieku produkcyjnym	mężczyźni	5 100	1 897	1 914	1 276	2 236	1 325	2 007	15 755
w wieku produkcyjnym	kobiety	4 522	1 532	1 537	1 015	1 799	1 060	1 606	13 071
w wieku produkcyjnym mobilnym*	ogółem	5 630	2 097	2 082	1 377	2 392	1 433	2 139	17 150
w wieku produkcyjnym mobilnym	mężczyźni	2 882	1 126	1 107	733	1 265	772	1 148	9 033
w wieku produkcyjnym mobilnym	kobiety	2 748	971	975	644	1 127	661	991	8 117
w wieku produkcyjnym niemobilnym	ogółem	3 992	1 332	1 369	914	1 643	952	1 474	11 676
w wieku produkcyjnym niemobilnym	mężczyźni	2 218	771	807	543	971	553	859	6 722
w wieku produkcyjnym niemobilnym	kobiety	1 774	561	562	371	672	399	615	4 954
w wieku poprodukcyjnym	ogółem	4 446	1 159	1 056	763	1 215	859	1 243	10 741
w wieku poprodukcyjnym	mężczyźni	1 453	416	370	256	416	299	428	3 638
w wieku poprodukcyjnym	kobiety	2 993	743	686	507	799	560	815	7 103

- * wiek niemobilny - przedział wiekowy zawierający się w wieku produkcyjnym i obejmujący osoby, które nie są już chętne do zmiany miejsca pracy, doksztalcenia lub przekwalifikowania się w celu zmiany stanowiska. Przedział wieku niemobilnego określony jest zwykle jako: 45 - 59 lat dla kobiet, 45 - 64 lat dla mężczyzn

¹⁵ GUS, <https://bdł.stat.gov.pl/bdł/dane/teryt/tablica> Kategoria: ludność, grupa: stan ludności, podgrupa: ludność wg funkcjonalnych grup wieku i płci - data dostępu 07.09.2023r.

W powiecie od wielu lat obserwujemy zmniejszającą się liczbę mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018 – 2022 liczba mieszkańców powiatu zmniejszyła się o 3 557 osób. Prognozy demograficzne nie pozostawiają złudzeń – ten proces będzie postępował. Według prognoz GUS w 2035 roku teren powiatu będzie zamieszkiwać 44 382 osób, zaś w roku 2060 – 34 064.¹⁶

Spadek liczby ludności ogółem i wzrost liczby ludności w wieku senioralnym skutkuje wzrostem wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi. Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 37,3.

Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie powiatu sierpeckiego na dzień 31.12.2022r.¹⁷

	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	61,4	62,4	66,3	67,4	68,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	106,5	108,8	113,9	115,9	118,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	31,6	32,5	35,3	36,2	37,3
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	23,5	24,3	26,4	27,1	28,0
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	16,2	16,6	17,6	18,0	18,5
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - mężczyźni	12,7	13,2	14,1	14,6	15,1
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem - kobiety	19,5	20,0	21,0	21,3	21,8

Powiat sierpecki ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -330. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,76 na 1000 mieszkańców powiatu sierpeckiego. W 2022 roku urodziło się 365 dzieci, w tym 47,4% dziewczynek i 52,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,53 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

¹⁶ GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#>, Kategoria: ludność, grupa: prognoza ludności na lata 2023-2060, Podgrupa: Prognoza ludności wg płci i 5-letnich grup wieku na lata 2023-2060 (opracowana na bazie NSP 2021, data dostępu 09.11.2023r.

¹⁷ GUS, Kategoria: ludność grupa: stan ludności Podgrupa: Wskaźniki obciążenia demograficznego <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>, data dostępu 09.11.2023r.

Tabela 4. Prognoza ludności na lata 2023-2060¹⁸

Prognoza na rok	ogółem	mężczyźni	kobiety	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
2025	47 647	23 605	24 042	8 428	27 783	11 436
2030	46 145	22 884	23 261	7 367	26 524	12 254
2040	42 476	21 176	21 300	5 823	23 502	13 151
2050	38 319	19 289	19 030	5 423	19 213	13 683
2060	34 064	17 300	16 764	4 686	16 565	12 813

W 2022 roku zarejestrowano 459 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 574 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu sierpeckiego -115. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy, a zarejestrowano 16 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -15.

Ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa oraz migracja młodych, najczęściej dobrze wykształconych ludzi do dużych ośrodków miejskich są uważane za słabe strony sytuacji demograficznej powiatu.¹⁹

Z analizy danych wynika również, że wraz z wiekiem wyraźnie rośnie udział kobiet w społeczeństwie w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (w terminologii GUS wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej). Rosnący wraz z wiekiem udział kobiet w populacji jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn i zróżnicowania parametrów trwania życia – kobiety osiągające wiek 65 lat mają przed sobą o prawie 5 lat więcej dalszego trwania życia niż mężczyźni. Przewaga liczebna kobiet wzrasta wraz z przechodzeniem do kolejnych grup podeszłego wieku.²⁰ Rośnie, i w perspektywie lat nadal będzie wzrastać, liczba osób w wieku 65 lat i więcej. Wzrost ten jest bardzo dynamiczny ze względu na wchodzenie do tej grupy wieku roczników osób urodzonych w latach pięćdziesiątych (najliczniejszych w całym okresie powojennym), a także w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Dodatkowo, należy przypuszczać, że trwanie życia będzie się sukcesywnie wydłużało sprzyjając zwiększeniu zarówno liczby, jak i odsetka ludności w starszym wieku w ogólnej populacji. Postępujące starzenie się społeczeństwa i struktura ludności w grupie starszych mieszkańców będzie wymuszać organizację działań pomocowych i opiekuńczych władz samorządowych wobec mieszkańców.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 16,9% ludności powiatu posiada wykształcenie wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 9,3% średnie ogólnokształcące, a 22,3% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym

¹⁸ GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#>, Kategoria: ludność, grupa: prognoza ludności na lata 2023-2060, Podgrupa: Prognoza ludności wg płci i 5-letnich grup wieku na lata 2023-2060 (opracowana na bazie NSP 2021, data dostępu 22.11.2023r.

¹⁹ Strategia rozwoju powiatu sierpeckiego na lata 2021-2027 https://powiat.sierpc.pl/pliki/Uchwala_Strategia.pdf

²⁰ GUS, Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050 <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-osob-starszych-i-konsekwencje-starzenia-sie-ludnosci-polski-w-swietle-prognozy-na-lata-2014-2050,18,1.html>

zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców powiatu sierpeckiego, gimnazjalnym 3,7%, natomiast 17,4% podstawowym ukończonym. 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

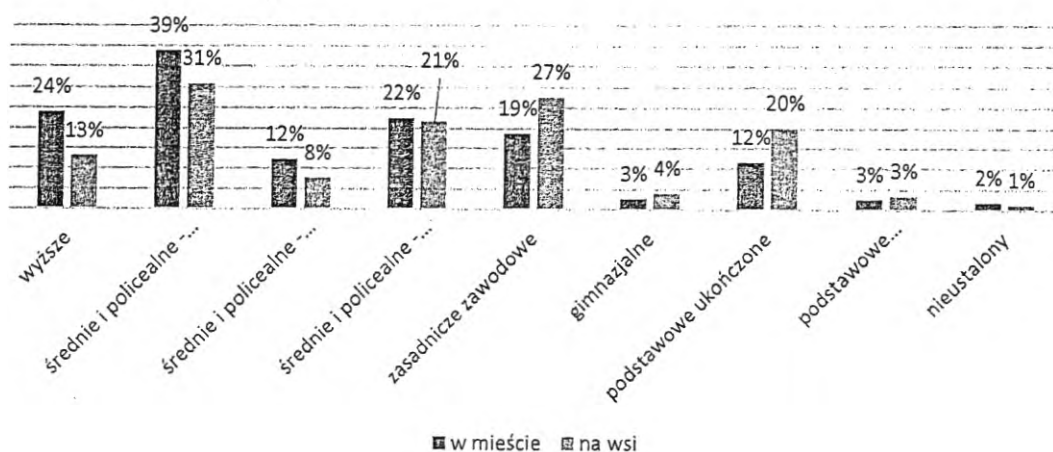
W porównaniu do średniej krajowej mieszkańcy powiatu sierpeckiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w powiecie sierpeckim największy odsetek ma wykształcenie wyższe (21,4%) oraz średnie zawodowe (20,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,8%) oraz średnie zawodowe (25,3%).²¹

Tabela 5. Wykształcenie mieszkańców powiatu w 2021r.²²

ogółem	41 978
wyższe	7 090
średnie i policealne - ogółem	14 111
średnie i policealne - średnie ogólnokształcące	3 906
średnie i policealne - średnie zawodowe	9 147
zasadnicze zawodowe/branżowe	10 245
gimnazjalne	1 469
podstawowe ukończone	7 167
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1 289
nieustalony	607

Poziom wykształcenia różni się zarówno względem płci jak i miejsca zamieszkania.

Wykres 1. Wykształcenie - udziały osób z określonym poziomem wykształcenia wśród mieszkańców miasta i wsi

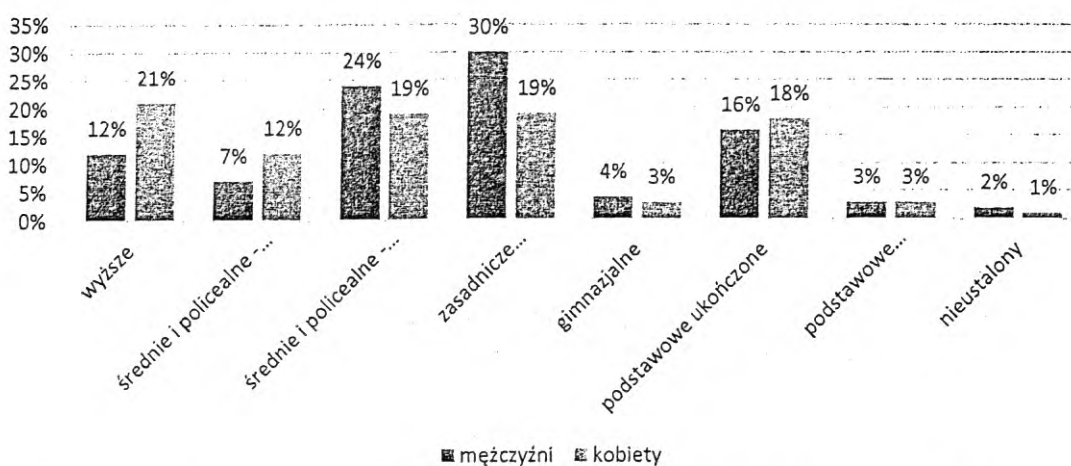
²¹ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> kategoria: narodowe spisy powszechne grupa: nsp 2021 – ludność podgrupa: ludność rezydująca w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia i płci

²² GUS, NSP 2021 – LUDNOŚĆ, podgrupa: Ludność rezydująca w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia i płci, wykształcenia i miejsca zamieszkania, data dostępu 21.11.2023

W starszych kategoriach wiekowych wykształcenie wyższe jest rzadsze. W grupie wiekowej 25 – 29 lat odsetek osób z wyższym wykształceniem wynosi 34%, z średnim i policealnym ogólnym 41%, w grupie 30-34 lata odpowiednio 37% i 42%, a w grupie wiekowej 40 – 44 lata już 27% z wyższym i 36% ze średnim. Wśród osób po 50 roku życia wyższe wykształcenie ma 12% mieszkańców.²³

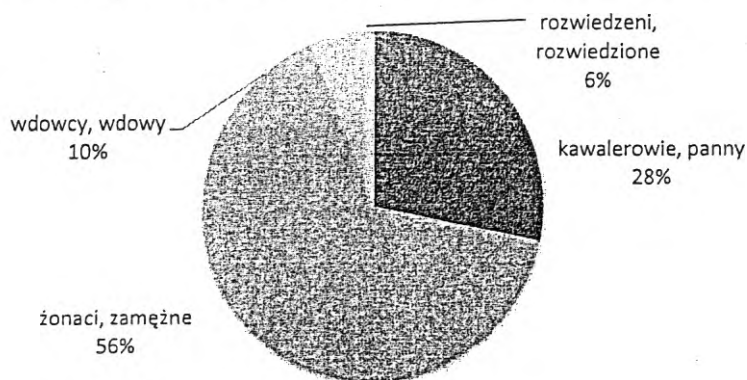
Mężczyźni częściej niż kobiety pozostają na poziomie wykształcenia zawodowego, kobiety częściej kształcą się na wyższym poziomie.

Wykres 2. Wskaźniki poziomu wykształcenia wg płci²⁴

Wśród mieszkańców powiatu sierpeckiego 56,8% pozostaje w związku małżeńskim, Niestety aż 10% doświadczyło śmierci współmałżonka. Sytuacja rodzin sierpeckich nie odbiega w dużej mierze od ogólnej sytuacji Polaków.

Wykres 3. Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego²⁵

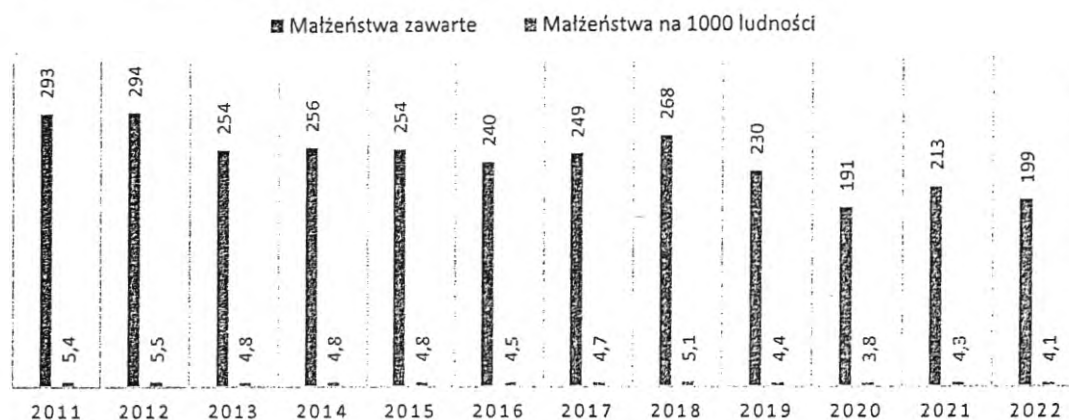
Z analizy danych – liczby zawartych małżeństw wynika, że liczba ta, od czasu poprzedniej diagnozy spadła: w roku 2011 zawarto 293 związki małżeńskie, zaś w roku 2022 – 199.

²³ GUS, NSP 2021 – ludność, Podgrupa: Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia, płci i grup wieku, data dostępu 22.11.2023r.

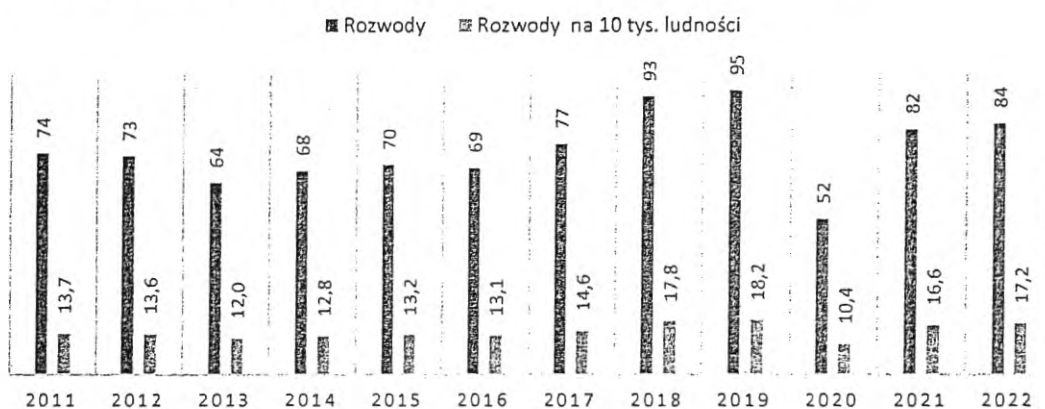
²⁴ tamże

²⁵ GUS, NSP 2021, Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego i płci, data dostępu 22.11.2023r.

Wykres 4. Liczba małżeństw zawartych w powiecie sierpeckim

Wykres 5. Rozwody (dane liczbowe i wskaźnik na 1000 ludności)

Są to wielkości zbliżone do średniej wojewódzkiej i krajowej, zarówno jeśli chodzi o ilość zawieranych małżeństw jak i rozwodów.²⁶

Tabela 6. Wskaźniki zawieranych małżeństw i rozwodów w roku 2022

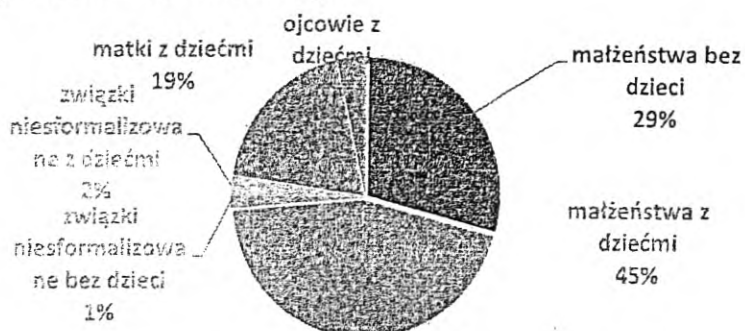
obszar	małżeństwa na 1000 ludności	rozwody na 1000 ludności
powiat sierpecki	4,1	1,7
woj. mazowieckie	4,3	1,7
cały kraj	4,1	1,6

Zgodnie z wstępnymi wynikami NSP 2021 ok. 0,5 tysiąca rodzin w powiecie tworzą osoby w związkach niesformalizowanych, z czego 0,3 tysiąca to rodziny z dziećmi. Małżeństwa stanowią 74% rodzin zidentyfikowanych w trakcie spisu. Należy odnotować stosunkowo wysoki odsetek rodziców wychowujących dzieci samotnie: blisko 19% rodzin to matki wychowujące dzieci i 3% ojców. Przeciętna liczba dzieci w rodzinach wynosi 1,67.

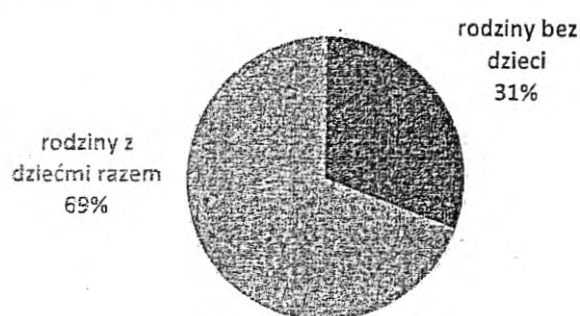
²⁶ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#stan-cywilny-mieszkanow – data dostępu 29.11.2023r.

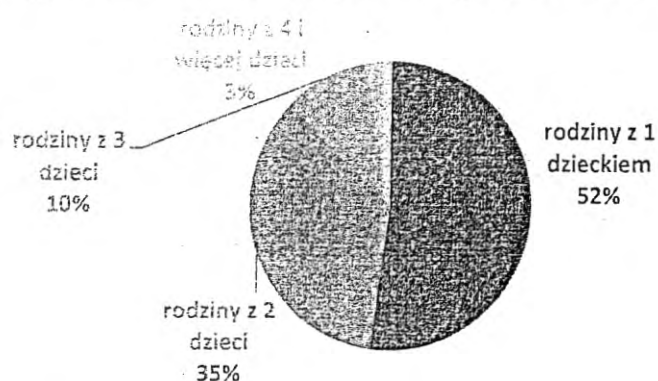
Wykres 6. Typy rodzin – status dorosłych ²⁷

Wykres 7. Typy rodzin wśród gospodarstw domowych wg NSP 2021

Wykres 8. Typy rodzin według liczby dzieci - gospodarstwa domowe wg NSP 2021²⁸

W roku 2022 na terenie powiatu 1977 rodzin posiadało Kartę Dużej Rodziny. W porównaniu z poprzednim rokiem spadła liczba dzieci, którym wypłacono świadczenie Dobry start

Tabela 7. Liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenia Dobry Start w roku

Rok	2020	2021	2022
Liczba dzieci	6 291	6 080	5 989

²⁷ GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> Podgrupa: Rodziny według typów, data dostępu 22.11.2023r.

²⁸ tamże

2.2. Główne obszary problemowe polityki społecznej Powiatu

2.2.1. Infrastruktura gospodarcza i rynek pracy

Zagadnienia zasygnalizowane w powyższym rozdziale (usytuowanie powiatu i jego charakter) znacząco wpływają na poziom konkurencyjności, potencjał ludnościowy rozwój gospodarczy. Powiat Sierpecki leży na krańcach województwa, podczas gdy na dobrą sytuację Mazowsza wpływ mają przede wszystkim aglomeracja warszawska i powiaty wokół stolicy. Wiele powiatów leżących dalej od centrum województwa od lat zmagają się z niską aktywnością zawodową, wysokim odsetkiem długotrwale bezrobotnych i stopą bezrobocia często ponad dwukrotnie przewyższającą stopę bezrobocia w kraju - dla przykładu sytuacja na koniec listopada 2022r.

Tabela 8 Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i kraju na dzień 30.11.2022r.²⁹

Obszar	Stopa bezrobocia
Powiat sierpecki	11,9%
Województwo mazowieckie	4,2%
Polska	5,1%

Jak wskazano w poprzednim rozdziale powiat ma charakter wiejski, rolniczy, z tradycyjnym rolnictwem, cechującym się dużym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych. Małe gospodarstwa uniemożliwiają utrzymanie się rolników tylko z pracy w swoim gospodarstwie. Niezbędne jest w tej sytuacji tworzenie na wsi nowych miejsc pracy poza rolnictwem, których brakuje. Niewystarczająca liczba miejsc pracy generuje problem bezrobocia. Brak na terenie powiatu ośrodków przemysłowych rzutuje na strukturę pracodawców. Stopniowe wyludnianie się terenu oraz starzenie się populacji, czyli malejący potencjał demograficzny powoduje, że teren powiatu to obszar o słabej kondycji gospodarczej. Potwierdza to także analiza struktury wiekowej bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Biorąc pod uwagę bezrobotnych w podziale na wiek, podobnie jak w innych powiatach tej grupy, dominują osoby z grupy wieku 25-34 lata – ponad 26% w roku 2022.³⁰ Zatem w powiecie o niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w najgorszej sytuacji znajdują się osoby młode, nie posiadające doświadczenia, wchodzące na rynek pracy. Jednak jak pokazuje analiza danych z wielu lat, poziom bezrobocia również na terenie powiatu - spada.

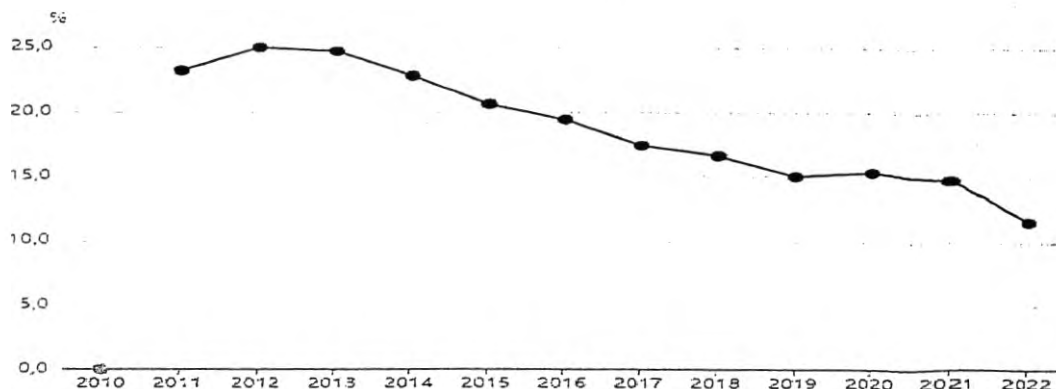
Jak już wspomniano wyżej duży odsetek ludności – blisko 65% zamieszkuje na wsi. Powoduje to, że większość mieszkańców pracuje w rolnictwie i charakteryzuje strukturę zatrudnienia w powiecie (ponad 70% zarejestrowanych bezrobotnych to mieszkańcy wsi).³¹

²⁹ PUP Sierpc, <https://sierpc.praca.gov.pl/-/informacja-roczna> - data dostępu 30.11.2023r.

³⁰ tamże

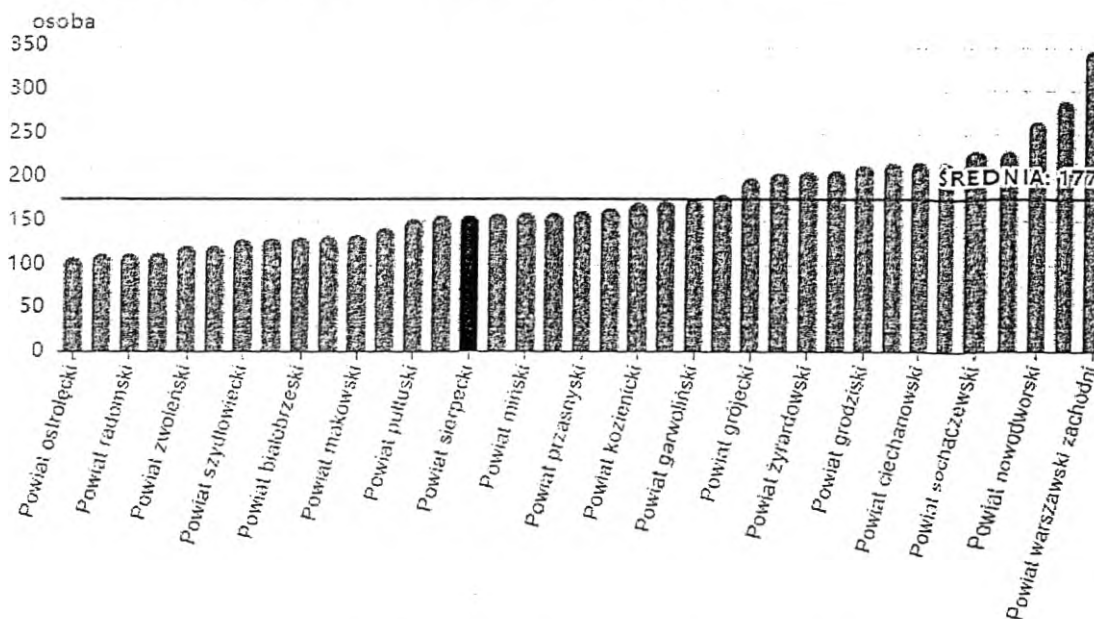
³¹ tamże

Wykres 9. Porównanie wartości wskaźnika - stopy bezrobocia rejestrowanego [%] w powiecie sierpeckim w czasie³²

Porównanie z innymi powiatami potwierdza stosunkowo słaby poziom zatrudnienia. Wskaźnik pracujących na 1000 ludności plasuje nas poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej

Wykres 10. Pracujący na 1000 ludności [osoba] w roku 2021³³

Jednocześnie sami mieszkańcy nie postrzegają sytuacji na rynku pracy jako dobrej: 37% ankietowanych za dobrą i raczej dobrą, zaś blisko 42% za złą.

³² GUS, <https://svs.stat.gov.pl/226/38/134> - data dostępu 30.11.2023r.

³³ <https://svs.stat.gov.pl/226/37/33>

Wykres 11. Ocena sytuacji na rynku pracy³⁴

Jak ocenia Pan/i aktualną sytuację na rynku pracy w powiecie sierpeckim?

103 odpowiedzi

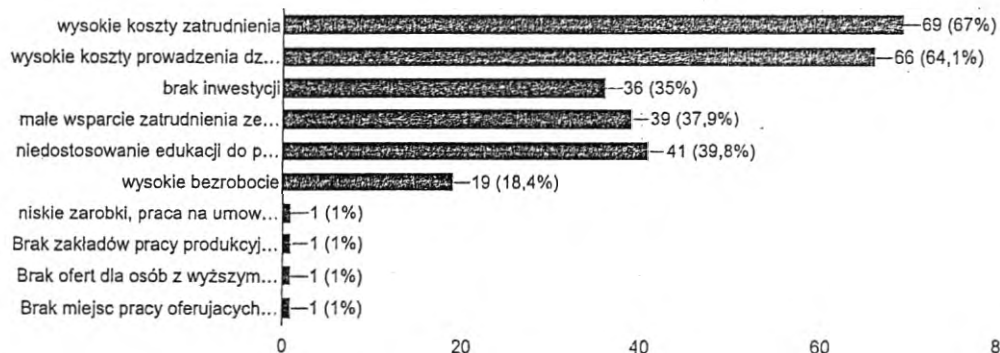

Wśród głównych przyczyn niskiego poziomu wskaźników zatrudnienia ankietowani wskazali takie, które nie są zależne od samorządu terytorialnego: wysokie koszty zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej.

Wykres 12. Zjawiska na rynku pracy mające negatywny wpływ na zatrudnienie³⁵

Jakie dostrzega Pan/i zjawiska na rynku pracy mające negatywny wpływ na zatrudnienie?(proszę zaznaczyć maksymalnie 4 odpowiedzi)

103 odpowiedzi

W powiecie sierpeckim w roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 112 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 3 240 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 360 nowych podmiotów, a 209 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie sierpeckim najwięcej (173) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością.³⁶

³⁴ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

³⁵ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

³⁶ BDL, Podmioty gospodarki narodowej wg formy prawnej i sekcji PKD 2007, data dostępu 23.11.2023r.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (3 945) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników.

Tabela 9. Podmioty wg klas wielkości

Podmioty klasyfikowane według kryterium liczby pracujących	
ogółem	4 112
0 - 9	3 945
10 - 49	131
50 - 249	31
250 - 999	5
0 - 249	4 107

Ważnym wskaźnikiem ekonomicznym świadczącym o poziomie przedsiębiorczości mieszkańców i ilości miejsc pracy, jest liczba podmiotów gospodarczych. W porównaniu z innymi powiatami w województwie osiągamy niski wskaźnik ilości podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym 1 426,5, co daje nam szóste miejsce poczynając od powiatów z najmniejszą liczbą podmiotów. Średnia dla województwa wynosi 1851,6 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.³⁷ Podkreślić jednak należy, że liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wzrasta.

Tabela 10. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności³⁸

	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	3487	3629	3806	3970	4112
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	192	189	189	195	212
przemysł i budownictwo	870	945	1045	1101	1144
Pozostała działalność	2425	2495	2572	2674	2756

Spośród zarejestrowanych podmiotów 5,2% (212) jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 27,8% (1 144) podmiotów, a 67,0% (2 756) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność³⁹.

³⁷ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/37/39>, data dostępu 23.11.2023r.

³⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> Podgrupa: Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 data dostępu 30.11.2023r.

³⁹ Wg GUS pod pojęciem "Pozostałe usługi" rozumie się sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia

Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych wpisane do rejestru REGON⁴⁰

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
podmioty gospodarki narodowej ogółem, z czego:	3487	3629	3806	3970	4112
sektor publiczny - ogółem	167	162	167	169	169
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	106	100	103	104	106
sektor publiczny - spółki handlowe	4	4	4	4	4
sektor prywatny - ogółem	3293	3428	3586	3730	3859
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2721	2836	2986	3118	3240
sektor prywatny - spółki handlowe	129	134	131	132	128
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	8	8	8	9	7
sektor prywatny - spółdzielnie	19	17	17	17	16
sektor prywatny - fundacje	9	9	9	10	12
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	158	158	164	169	173
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	668	699	767	809	845
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym	521	546	602	635	666
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	32	32	35	36	38

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie sierpeckim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych oraz budownictwo.⁴¹

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (stan na grudzień 2022r.) to 18843 osoby.⁴²

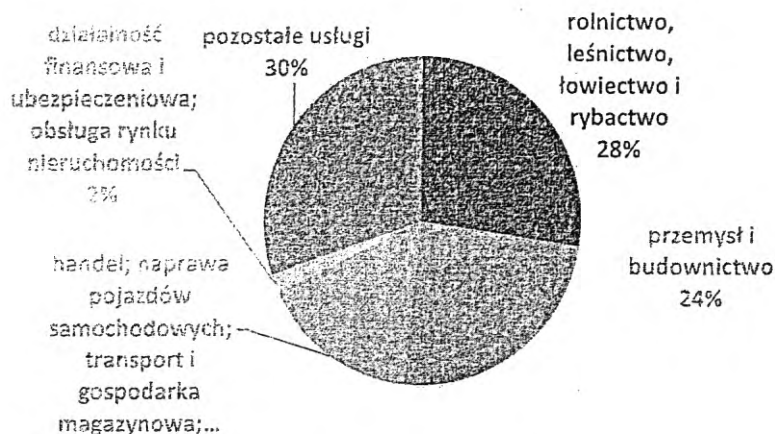
społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa.

⁴⁰ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Podgrupa: Podmioty wg sektorów własnościowych, data dostępu 23.11.2023r.

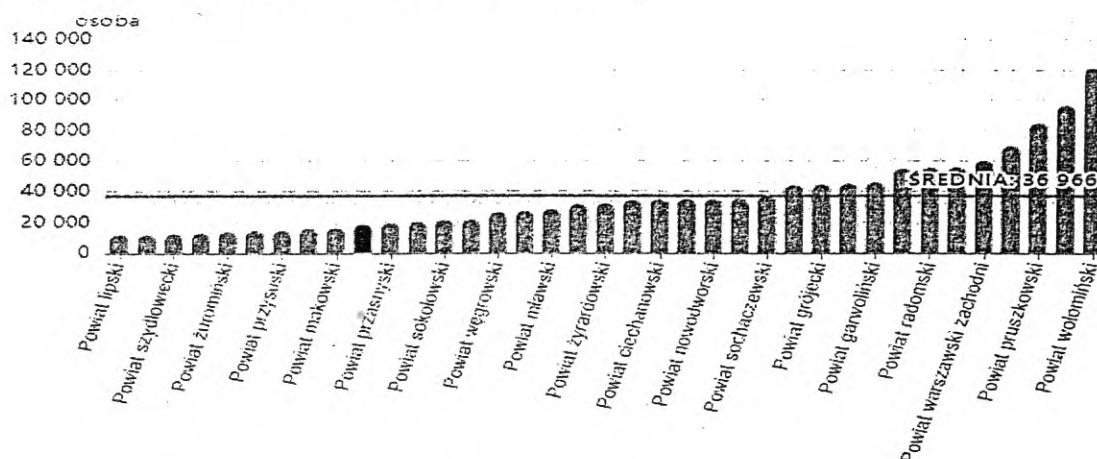
⁴¹ www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#pracujacy-wedlug-sektorow-ekonomicznych data dostępu 23.11.2023r.

⁴² <https://svs.stat.gov.pl/226/38/351> data dostępu 23.11.2023r.

Wykres 13. Działalności gospodarcze wg branż

Wykres 14. Pracujący w gospodarce narodowej

W powiecie sierpeckim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło na koniec 2022r. 5 505 zł. i było o 2408 zł. niższe od średniej wartości w województwie mazowieckim (7913zł.) i o 1201zł. od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju (6706zł.).

Tabela 12. Procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej/ Powiat Sierpecki na lata 2018- 2022 (Polska=100)⁴³

przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie sierpeckim w relacji do średniej krajowej (Polska=100)					
Jedn. miary	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
zł	3 980,58	4 163,16	4 613,59	4 886,81	5 505,06
%	82,3	80,3	83,5	81,4	82,1

⁴³ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> Kategoria: wynagrodzenia i świadczenia społeczne grupa: wynagrodzenia Podgrupa: Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto data dostępu 23.11.2023r.

2.2.2. Ochrona zdrowia

W powiecie sierpeckim (obok płockiego i miasta Płock) odnotowuje się najwyższe wskaźniki umieralności z powodu nowotworu płuc w województwie, a stan zdrowia mieszkańców jest w znacznej mierze uwarunkowany stanem zanieczyszczenia powietrza⁴⁴. Przyczyny zgonów mieszkańców powiatu przedstawia tabela.

Tabela 13. Zgony wg przyczyn ⁴⁵

	2018	2019	2020	2021	2022
niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	1	1	0	9	3
nowotwory ogółem	163	170	168	143	163
choroby krwi i narządów krwiotwórczych	0	0	2	2	2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania	13	12	28	16	15
choroby układu nerwowego i narządów zmysłów ogółem	9	9	16	13	14
choroby układu krążenia ogółem	302	231	270	263	226
choroby układu oddechowego ogółem	37	24	47	54	59
choroby układu trawiennego ogółem	14	27	24	33	17
choroby układu kostnowstawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	1	0	1	5	1
choroby układu moczowo-płciowego	4	3	3	13	24
niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	0	1	1	2	1
wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia, aberracje	3	1	1	4	2
objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	61	61	64	39	78
zewnętrzne przyczyny zgonu	39	33	40	39	38
pozostałe przyczyny	3	9	13	21	11
COVID-19	-	-	42	104	41
razem	650	582	720	760	695

Analiza wskaźników zgonów wg przyczyn powiatów sierpeckiego, płońskiego, płockiego i żuromińskiego wykazuje, że odnotowuje się najwyższe wskaźniki (ogółem na 100 tys. ludności) zgonów z powodu nowotworów, osób w wieku do 65 lat z powodu

⁴⁴ Za Diagnozą Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2022, https://mbpr.pl/wp-content/uploads/2022/07/Diagnoza_do_Strategii_rozwoju_województwa_mazowieckiego_2030_plus_Innowacyjne_Mazowsze_WCAG.pdf

⁴⁵ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> - Kategoria: ludność grupa: urodzenia i zgony podgrupa: zgony wg przyczyn dla powiatów – data dostępu 22.11.2023r.

chorób układu krążenia na 100 tys. ludności w tym wieku, szczególnie kobiet oraz kobiet z powodu nowotworu szyjki macicy.⁴⁶ Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tej grupie wiekowej: powiat sierpecki 4,2, województwo 2,8 Polska 3,1.⁴⁷ W 2021 r. w województwie mazowieckim zarejestrowano 183 zgony niemowląt (o 4 więcej niż przed rokiem), w tym 107 (58,5%) to zgony chłopców. Relatywnie najwyższy wskaźnik umieralności wśród niemowląt odnotowano w powiecie sierpeckim, gdzie współczynnik natężenia wyniósł 11,66, a najniższą – w legionowskim (1,76). Najczęstszą przyczyną zgonów niemowląt w województwie (50,8% w 2020 r.) były stany chorobowe powstające w okresie okołoporodowym, czyli w późnym okresie trwania ciąży matki oraz w ciągu pierwszych 6 dni życia noworodka. W 2021 r. z ogółu zmarłych niemowląt 75,4% umarło w wieku noworodkowym, czyli w wieku do 4 tygodni, przy czym 53,6% w ciągu pierwszego tygodnia życia.⁴⁸

Tablica 14. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych⁴⁹

Nazwa	zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych				
	2018	2019	2020	2021	2022
Powiat gostyniński	2,8	5,5	5,7	5,3	3,3
Powiat płocki	1,9	2,8	2,0	2,3	2,3
Powiat płoński	2,2	5,5	6,1	8,8	1,4
Powiat sierpecki	6,0	2,0	4,6	11,7	11,0
Powiat żuromiński	7,6	5,6	0,0	6,1	0,0

Podregion płocki charakteryzuje się niższą dostępnością do usług ochrony zdrowia – liczba lekarzy oraz pielęgniarek i położnych przypadających na 10 tys. mieszkańców klasyfikuje płocki OSI⁵⁰ (odpowiednio: 53,1; 74,1) poniżej średniej dla województwa (odpowiednio: 80,1; 85,9).

Jednocześnie, pomimo wysokiego współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi w żadnym ze szpitali nie ma oddziału geriatrycznego, co przy starzejącym się społeczeństwie jest wyzwaniem dla rozwoju usług ochrony zdrowia płockiego OSI⁵¹.

Głównym elementem powiatowego systemu ochrony zdrowia jest szpital powiatowy, w ramach którego funkcjonują: izba przyjęć, oddział anestezjologii i intensywnej terapii, blok operacyjny, oddział chirurgiczny, oddział chorób wewnętrznych, oddział ginekologiczno-położniczy, oddział neonatologiczny, oddział

⁴⁶ <https://bd1.stat.gov.pl/bd1/dane/podgrup/tablica> Zgony wg przyczyn – wskaźniki, data dostępu 22.11.2023r.

⁴⁷ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki - data dostępu 23.11.2023

⁴⁸ Sytuacja demograficzna województwa mazowieckiego w 2021 r. stat.gov.pl <https://warszawa.stat.gov.pl> › gfx › Ludnosc_2021

⁴⁹ GUS, BDL, Dane wg dziedzin urodzenia i zgony podgrupa, Zgony ogółem, zgony niemowląt – data dostępu 22.11.2023r.

⁵⁰ OSI - obszar strategicznej interwencji, zdefiniowany w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, to obszar, który ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy

⁵¹ Za Diagnozą Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2022, https://www.dialog.mazovia.pl/files/uploads/Strategia%202030/Diagnoza_do_Strategii_rozwoju_wojewdztwa_mazowieckiego_2030_plus_Innowacyjne_Mazowsze_WCAG.pdf

pediatryczny, oddział rehabilitacyjny.⁵² Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Sierpcu jest jednostką Powiatu Sierpeckiego.

Z form opieki całodobowej Narodowy Fundusz Zdrowia na terenie powiatu zakontraktował jedno hospicjum domowe oraz jeden zakład opiekuńczo – leczniczy.⁵³

Analiza rozmieszczenia terytorialnego placówek podstawowej opieki zdrowotnej pokazuje, że na terenie każdej gminy znajduje się poradnia podstawowej opieki zdrowotnej. Według statystyk na terenie powiatu funkcjonuje 28 podmiotów, przychodni, przy czym GUS traktuje przychodnie jako podmioty ambulatoryjne, obiekty.⁵⁴ Z danych Narodowego Funduszu Zdrowia wynika, że na terenie powiatu funkcjonuje 49 poradni/gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), do których zalicza się: poradnie (gabinety) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, gabinety położnej, gabinety pielęgniarki.

Tabela 15. Podmioty ambulatoryjne

Gmina	Liczba podmiotów
Gozdowo	2
Mochowo	3
Rościszewo	1
Gmina Sierpc	1
Miasto Sierpc	14
Szczutowo	2
Zawidz	5
Razem w powiecie	28

Na terenie powiatu siedem podmiotów ma zakontraktowane z NFZ leczenie w warunkach domowych: dwa podmioty prowadzące rehabilitację w warunkach domowych, cztery podmioty oferujące pielęgniarską opiekę długoterminową oraz hospicjum domowe.⁵⁵

Wzrasta liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Nagłą pomoc medyczną doraźną świadczy (wg rejestru NFZ) Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Sierpcu w formie izby przyjęć w szpitalu oraz nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.⁵⁶ Na terenie powiatu nie ma nocnej pomocy stomatologicznej.

⁵² NFZ, <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Szpitala> data dostępu 06.12.2023r.

⁵³ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/Szpitala>, data dostępu 29.11.2023r.

⁵⁴ GUS, BDL <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> kategoria: ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa: ambulatoryjna opieka zdrowotna – data dostępu 28.11.2023r.

⁵⁵ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/LeczenieDomowe>, data dostępu 29.11.2023r.

⁵⁶ <http://www.nfz-warszawa.pl/dla-pacjenta/na-ratunek/nocna-i-swiateczna-opieka-zdrowotna/>, data dostępu 29.11.2023r.

Tabela 16. Infrastruktura systemu opieki zdrowotnej⁵⁷

	2018	2019	2020	2021	2022
AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA					
porady lekarskie ogółem	320 372	311 731	279 326	308 427	321 898
przychodnie ogółem	25	22	25	28	28
przychodnie na 10 tys. ludności	5	4	5	6	6
porady podstawowej opieki zdrowotnej ogółem	257 562	254 663	232 886	252 357	261 167
porady ogółem przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	83 829	82 964	69 515	85 743	89 762
przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	6	6	5	6	6
APTEKI I PUNKTY APTECZNE					
apteki	16	15	14	14	13
mgr farmacji	28	27	25	27	23
ludność na aptekę ogólnodostępną	3 262	3 464	3 543	3 506	3 741
punkty apteczne	6	5	7	7	7
mgr farmacji	1	0	0	0	0
SZPITALA					
łóżka w szpitalach ogólnych	194	155	155	155	155

Funkcjonują 22 punkty zaopatrzenia w wyroby medyczne, oferujące zaopatrzenie w środki pomocnicze, optyczne (dwa punkty), laryngologiczne, ortopedyczne i inne.⁵⁸ Podmioty medyczne prowadzą na terenie powiatu 44 programy profilaktyczne.⁵⁹ Są to programy: profilaktyka raka szyjki macicy, profilaktyka chorób układu krążenia, profilaktyka gruźlic, profilaktyka 40 PLUS, Profilaktyka chorób odżywczych. SP ZOZ w Sierpcu zakontraktowaną ma profilaktykę: szybka ścieżka onkologiczna – diagnostyka i leczenie na podstawie karty DiLO: onkologia, szybka ścieżka onkologiczna - diagnostyka, pakiet onkologiczny - diagnostyka, terapia onkologiczna w ramach DiLO - diagnostyka, DiLO – diagnostyka.

Z wykazu NFZ wynika, że na terenie powiatu działają 43 poradnie specjalistyczne, ale z weryfikacji wynika, że dane mogą być nieaktualne. Na przykład widniejąca w wykazie poradnia geriatryczna na dzień sporządzenia nie funkcjonuje, zaś jedna z poradni

⁵⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>, ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny, data dostępu 28.11.2023r.

⁵⁸ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/ZPO>, data dostępu 29.11.2023r

⁵⁹ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/ProgramyProfilaktyczne>, data dostępu 29.11.2023r

urologicznych ma przerwę w funkcjonowaniu. W wykazie NFZ figuruje siedem podmiotów świadczących usługi leczenia stomatologicznego w powiecie.

Tabela 17. Poradnie specjalistyczne ⁶⁰

specjalność	liczba poradni
chirurgii ogólnej	2
chorób płuc	1
dermatologiczna	1
diabetologiczna	2
kardiologiczna	1
neurologiczna	3
okulistyczna	2
chirurgia urazowo –ortopedyczna	1
ginekologiczno-położnicza	5
zdrowia psychicznego	2
rehabilitacyjna	2
reumatologiczna	1
poradnia gastroenterologiczna	1
poradnia geriatryczna	1
terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia	1
onkologiczna	1
urologiczna	3
ośrodek rehabilitacji dziennej	1
poradnia pediatryczna	1
chorób wewnętrznych	1
chirurgii onkologicznej	1
neonatologiczna	1
preluksacyjna	1
fizjoterapii	3
hospicjum domowe	1
prywatny gabinet laryngologiczny	1
poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży	1
endokrynologiczna	1

⁶⁰ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne>, data dostępu 29.11.2023r.

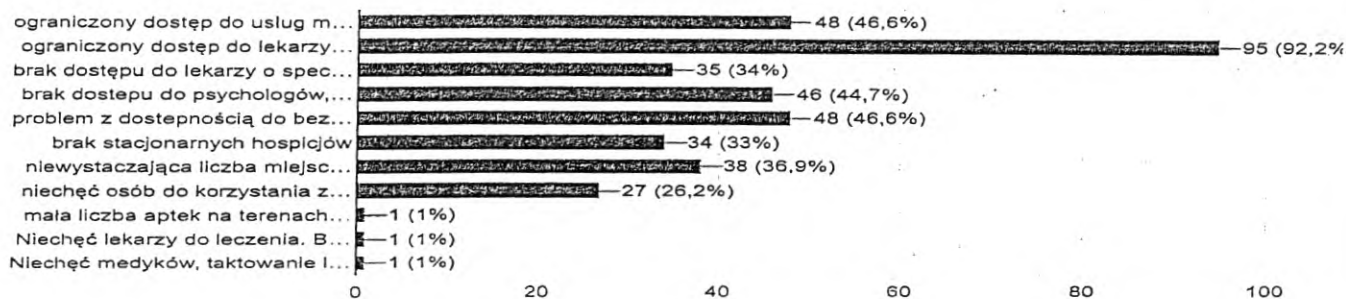
Podsumowując stan świadczeń zakontraktowanych przez NFZ w roku 2023 na terenie powiatu wymienić można jedno hospicjum domowe i formy pielęgniarskiej opieki długoterminowej (brak świadczeń opieki paliatywnej i hospicyjnej stacjonarnej). Nie ma w wykazie poradni alergologicznej, nie ma poradni okulistycznej dla dzieci. Nadal, od czasu poprzedniej diagnozy, brak usług protetyki stomatologicznej, ortodoncji dla dzieci, brak świadczenia dziennej terapii uzależnienia od alkoholu, brak leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacja). Dostępne są świadczenia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu. Funkcjonuje poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży. Czas oczekiwania na poradę jest zróżnicowany. Według danych z rejestru NFZ do okulisty osoba dorosła może się dostać w ciągu miesiąca, zaś np. do poradni reumatoidalnej wyszukiwarka NFZ podała termin wizyty na maj 2025r., w poradni kardiologicznej – wrzesień 2024r.⁶¹

W badaniu ankietowym funkcjonująca infrastruktura została uznana za niewystarczającą. Szczególnie dotkliwie pytani odczuwają słabą dostępność do lekarzy specjalistów 92%, psychologów, psychiatrów – 45%, opieki lekarskiej dla osób przewlekle chorych – 47%, niewystarczająca liczba miejsc w zakładach opiekuńczo – leczniczych – 37%, brak opieki geriatrycznej – 34%.

Wykres 15. Problemy w obszarze opieki zdrowotnej⁶²

Jakie problemy w obszarze opieki zdrowotnej występują Pana/i zdaniem na terenie powiatu sierpeckiego? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Zapewnienie mieszkańcom Powiatu usług medycznych na jak najwyższym poziomie, opieki geriatrycznej osobom starszym jest planowanym działaniem wg Strategii Rozwoju Powiatu Sierpeckiego na lata 2021-2027.

Tabela 18. Wydatki Powiatu na ochronę zdrowia⁶³

rok	2018	2019	2020	2021	2022
kwota zł.	2 mln	1,8 mln	1,8 mln	2,3 mln	2,1 mln
% udział w budżecie	2,8%	2,6%	2%	2,9%	2,3%

⁶¹ <https://pacjent.gov.pl/terminy-leczenia> data dostępu 29.11.2023r.

⁶² PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

⁶³ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Kategoria: finanse publiczne grupa: wydatki budżetów powiatów data dostępu 06.12.2023r.

2.2.3. Edukacja i kształcenie

„Prowadzenie polityki edukacyjnej jest jednym z najważniejszych zadań wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wydatki na edukację stanowią w powiecie sierpeckim najbardziej znaczącą pozycję w budżecie samorządu(...)”.⁶⁴ Wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 30% wydatków budżetu powiatu w 2021 r.⁶⁵ a w 2022r. 32% (28.128.564,96 zł – wykonanie w 99,83% w planowanej kwocie).⁶⁶

Współcześnie zmiany gospodarcze zachodzą bardzo szybko, a proces kształcenia trwa wiele lat, toteż niedopasowania są niemal nieuchronne. Jednym z czynników, który kształtuje system edukacji na danym terenie jest czynnik demograficzny (sygnalizowane wcześniej prognozy spadku urodzeń i niekorzystne procesy demograficzne w powiecie). System edukacji powinien reagować na zmiany w strukturze demograficznej, bowiem jego niedostosowanie może wpłynąć negatywnie na jakość kształcenia. Trudno też precyzyjnie przewidywać zmiany popytu na pracę w przekroju kwalifikacyjnym.

Tabela 19. Liczba ludności w 2022 w wieku szkolnym⁶⁷

	ogółem	w mieście	na wsi
0-2	1207	357	850
3-6	2036	674	1362
7 -12 lat	3075	1036	2039
13 -15 lat	1714	573	1141
16 – 19 lat	2017	598	1419

W województwie mazowiecki opieką żłobkową objętych jest 13,9% dzieci do 3 lat (5 miejsce w kraju), niemniej jednak zaznacza się nierównomierną dostępnością do żłobków i przedszkoli w miastach i na obszarach wiejskich. W miastach opieką żłobkową objętych jest 18,9% dzieci, a na wsi – 4,3%. Są dwa powiaty, gdzie nie funkcjonują instytucje opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat. W naszym powiecie funkcjonuje jeden żłobek i dwa kluby dziecięce, w których w ciągu 2022r. przebywało odpowiednio 50 i 75 dzieci.

⁶⁴ Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Powiecie Sierpeckim za rok szkolny 2022/2023 w szkołach i placówkach tych typów, których prowadzenie należy do zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/pliki/stsierpc/sprawozdanie_osw.2022-2023-3.pdf?20231204113920

⁶⁵ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Kategoria: finanse publiczne grupa: wydatki budżetów powiatów data dostępu 06.12.2023r.

⁶⁶ Uchwała Nr 826.171.2023 Zarządu Powiatu w Sierpcu z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie przekazania sprawozdania z wykonania Budżetu Powiatu i z wykonania planu finansowego Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów opieki Zdrowotnej w Sierpcu oraz Powiatowej Biblioteki Publicznej w Sierpcu za 2022r., https://edziennik.mazowieckie.pl/eli/POL_WOJ_MZ/2023/9868/ogl/pol/pdf

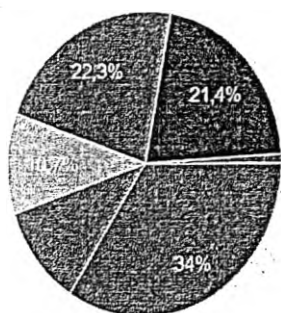
⁶⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>, Grupa: stan ludności podgrupa: ludność wg funkcjonalnych grup wieku, data dostępu 01.12.2023r.

Wychowaniem przedszkolnym w województwie mazowieckim w 2022r. objętych było 97% dzieci w wieku 3-5 lat, w naszym powiecie natomiast 76,5% dzieci. Zaznacza się nierównomierna dostępność do żłobków i przedszkoli w miastach i na obszarach wiejskich: Wychowaniem przedszkolnym na wsi objętych jest ok. 60,6% dzieci w wieku 3-5 lat i 109% w mieście (placówek zlokalizowanych w mieście korzystają również dzieci z obszarów wiejskich). Według opracowania Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Województwa mazowieckiego powiat sierpecki został zaliczony do powiatów o słabej dostępności do placówek przedszkolnych, w których na jedno miejsce przypada więcej niż 2 dzieci. Wyzwaniem pozostaje więc zwiększanie dostępności do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej i opieki żłobkowej.⁶⁸ Potwierdzają to wyniki badania ankietowego, w którym najwięcej ankietowanych wskazało brak odpowiedniej liczby miejsc opieki przedszkolnej oraz opieki dzieci do lat 3.

Wykres 16. Problemy w obszarze edukacji⁶⁹

Jakie problemy w obszarze edukacji występują Pana/i zdaniem na terenie powiatu sierpeckiego

103 odpowiedzi

- mała liczba placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3
- mała liczba placówek wychowania przedszkolnego
- brak interesujących ofert zajęć pozalekcyjnych
- brak w szkołach ponadpodstawowych kierunków kształcenia dostosowanych...
- niewystarczająca oferta zajęć wyrówn...
- Kiepscy nauczyciele, skoncentrowani...

Tabela 20. Liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim, liczba dzieci w przedszkolach i odsetek dzieci w przedszkolach⁷⁰

Rok	liczba placówek wychowania przedszkolnego	liczba dzieci w placówkach	odsetek dzieci w wieku 3 - 6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym
2018 rok	28	1492	71,6
2019 rok	27	1436	73,1
2020 rok	31	1519	73,5
2021 rok	31	1572	76,0
2022 rok	29	1676	80,9

⁶⁸https://www.dialog.mazovia.pl/files/uploads/Strategia%202030/Diagnoza_do_Strategii_rozwoju_województwa_mazowieckiego_2030_plus_Innowacyjne_Mazowsze_WCAG.pdf

⁶⁹ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

⁷⁰ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/34/77>, data dostępu 01.12.2023r.

Tabela 21. Liczba i typ szkół w powiecie sierpeckim⁷¹

Typ szkoły	Liczba szkół				
	2018	2019	2020	2021	2022
podstawowe	23	23	23	23	21
w tym specjalne	1	1	1	1	1
ponadpodstawowe branżowe I st.	5	5	5	5	5
licea ogólnokształcące	6	5	5	5	5
technika	4	4	4	4	4

Tabela 22. Liczba uczniów w szkołach na terenie powiatu⁷²

Typ szkoły	Liczba uczniów				
	2018	2019	2020	2021	2022
podstawowe	4088	4099	4011	4003	3827
w tym specjalne	29	30	31	39	92
ponadpodstawowe branżowe I st.	200	257	278	286	229
licea ogólnokształcące	673	844	895	917	1084
technika	1075	1297	1238	1174	1182

W roku 2022r. funkcjonowały 22 szkoły podstawowe, w których w 258 oddziałach uczyło się 4 003 uczniów (1 973 kobiety oraz 2 030 mężczyzn). W grupie wiekowej 3 - 24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 26,1% ludności (26,5% wśród dziewczynek i 25,6% wśród chłopców).

Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypada 15,5 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto⁷³ wynosił w 2021r. 93,33, zaś w 2022r.- 91,34.

Do kompetencji powiatu należy kształcenie na poziomie ponadpodstawowym. Powiat jest organem prowadzącym dla czterech szkół i trzech placówek oświatowych: Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Nr 1, Zespół Szkół Nr 2, Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, Centrum Kształcenia Zawodowego, Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Ognisko Pracy Pozaszkolnej.

Na terenie Powiatu Sierpeckiego funkcjonują również szkoły ponadpodstawowe, prowadzone przez inne niż Powiat Sierpecki podmioty: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Studzieńcu - organ prowadzący Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Zespół Szkół Samorządowych w Zawidzu - organ prowadzący Gmina Zawidz, Liceum Ogólnokształcące im. Biskupa Leona Wetmańskiego w Sierpcu - organ prowadzący Dom Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego - Księża Pallotyni w Sierpcu.

⁷¹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/34/75>, data dostępu 01.12.2023r.

⁷² tamże

⁷³ skolaryzacja to stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych

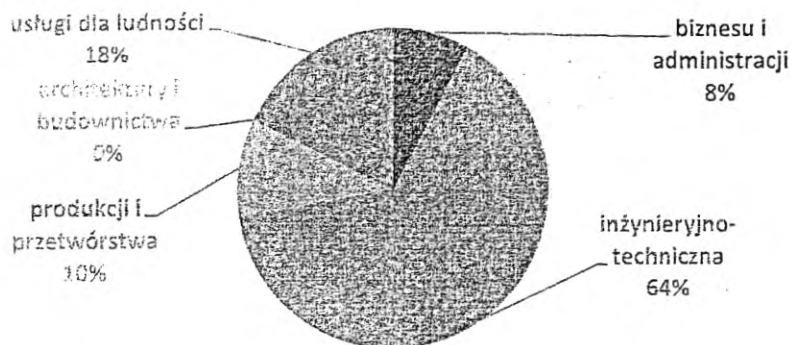
W powiecie sierpeckim znajduje się pięć liceów ogólnokształcących, w których w 38 oddziałach uczyło się 917 uczniów (645 kobiet oraz 272 mężczyzn). W roku 2021 zarejestrowano 220 absolwentów. Na jeden oddział w szkołach ogólnokształcących przypadało 24,1 uczniów.

Funkcjonowały 4 branżowe szkoły I stopnia, w których w 15 oddziałach uczyło się 267 uczniów (60 kobiet oraz 207 mężczyzn) (w tym jedna szkoła branżowa specjalna). Zasadnicze szkoły zawodowe w roku 2022 opuściło 101 absolwentów. Najliczniejsza grupa to 65 absolwentów wykształconych w kierunku inżynierjno – technicznym.⁷⁴ Wśród 592 absolwentów szkół ponadpodstawowych, ponadgimnazjalnych i policealnych ogółem w 2022 roku na terenie powiatu sierpeckiego najwięcej osób ukończyło technika – 56,4%. Uwagę zwraca odwrócenie proporcji, między absolwentami techników i liceów ogólnokształcących na przestrzeni lat 2018-2022.⁷⁵

Tabela 23. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych - wskaźniki

Typy szkół	2018	2019	2020	2021	2022
absolwenci techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych %	36,0	44,0	57,0	52,7	56,4
absolwenci liceów ogólnokształcących w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych %	50,3	46,7	43,0	47,3	43,6

Wykres 17. Absolwenci branżowych szkół I stopnia bez specjalnych w 2022r. – wg podgrup kierunków kształcenia ISED-F-2013 ⁷⁶

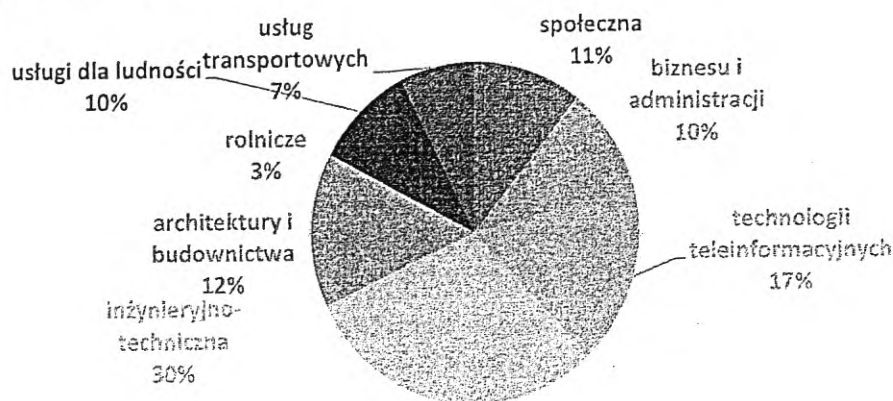

⁷⁴ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#edukacja-i-szkolnictwo data dostępu 01.12.2023r.

⁷⁵ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> kategoria szkolnictwo, grupa szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe, podgrupa- Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych - wskaźniki

⁷⁶ tamże

Wykres 18. Absolwenci techników bez specjalnych w 2022r. - wg podgrup kierunków kształcenia ISED-F-2013 ⁷⁷

Wśród zawodów uzyskanych przez absolwentów techników najczęściej jest z kierunku inżynierijno – technicznym.

Mimo wielu ograniczeń związanych z okresem pandemii uczniowie szkół dla których organem prowadzącym jest Powiat Sierpecki, osiągnęli bardzo dobre wyniki na egzaminie maturalnym. Średnia zdawalność przewyższała średnią krajową i wojewódzką.⁷⁸

Tabela 24. Zdawalność egzaminu maturalnego szkół prowadzonych przez Powiat Sierpecki (z uwzględnieniem sesji dodatkowej i poprawkowej) ⁷⁹

Szkoła	Typ szkoły	Liczba przystępujących	Zdało	Odsetek zdawalności
LO	liceum ogólnokształcące	90	84	93,33%
ZS nr 1	liceum ogólnokształcące	31	30	96,77%
	technikum	81	67	82,72%
ZS nr 2	liceum ogólnokształcące	20	18	90%
	technikum	40	35	87,5%
Powiat	liceum ogólnokształcące	141	132	93,62
	technikum	121	102	84,3%
	Razem Powiat	262	234	89,31%

Zdawalność matur w roku 2023 ogółem w szkołach prowadzonych przez Powiat wyniosła 89,31%, do egzaminu maturalnego przystąpiło 262 uczniów, zdało 234 (przy

⁷⁷ tamże

⁷⁸ tamże

⁷⁹ tamże

czym po sesjach poprawkowych liczba wydanych świadectw maturalnych wzrosła do 254, zaś wskaźnik zdawalności do 96,9%).

W latach 2021- 2023 Powiat realizował projekt w ramach II Osi priorytetowej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój „Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działanie 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty. Celem głównym przedsięwzięcia grantowego była poprawa dostępności usług edukacyjnych dla uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W ramach grantu utworzono Specjalistyczne Centrum Wspierające Edukację Włączającą (SCWEW). Powiat Sierpecki wyznaczył na SCWEW Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sierpcu

Dalszy rozwój edukacji w powiecie zaplanowano w Strategii Rozwoju Edukacji w powiecie sierpeckim na lata 2021- 2024.

2.2.4. Sport

Z dostępnych danych pochodzących z zestawień statystycznych wynika, że na terenie powiatu do kategorii obiektów sportowych (boisk, hal sportowych, stadionów) zaliczono w 2022 roku 51 obiektów.⁸⁰ Jako odrębną jednostkę Powiat prowadzi basen – Kryta Pływalnię w Sierpcu. Odnotowano również, że w 2022 roku w powiecie sierpeckim występowało 20 klubów sportowych, które zrekrutowały 1173 członków.

Tabela 25. Obiekty sportowe

ogółem stadiony	1
stadiony dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością - ćwiczących	1
stadiony dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością - widzów	0
boiska piłkarskie	6
boiska do koszykówki	1
boiska do piłki ręcznej	1
boiska do piłki siatkowej	1
boiska uniwersalne - wielozadaniowe	4
korty tenisowe otwarte	2
lodowiska sztucznie mrożone	1
skateparki	1
siłownie zewnętrzne	30

Tabela 26. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w powiecie sierpeckim⁸¹

	2018	2020	2022
kluby	24	21	20
członkowie	1689	1147	1173
ćwiczący ogółem	1734	1129	1096
ćwiczący do lat 18 ogółem	1185	796	884

Analiza wydatków budżetu Powiatu wykazała, że na sport w 2022 roku Powiat przeznaczył 2,6% środków budżetowych.⁸²

Tabela 27. Wydatki Powiatu na sport⁸³

rok	2018	2019	2020	2021	2022
kwota zł.	4,6 mln	3,4 mln	1,8 mln	1,9 mln	2,3 mln
% udział w budżecie	6,6%	5%	2,3%	2,2%	2,6%

⁸⁰GUS BDL <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>, podgrupa obiekty sportowe data dostępu 04.12.2023r.

⁸¹ Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/27/139>, data dostępu 04.12.2023r.

⁸² https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#wydatki-budzetu, data pobrania 04.12.2023r.

⁸³ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Kategoria: finanse publiczne grupa: wydatki budżetów powiatów data dostępu 06.12.2023r.

2.2.5. Kultura

Powiat w ramach jednostek zaliczanych do instytucji kultury prowadzi Powiatową Bibliotekę Publiczną w Sierpcu. W żadnej gminie nie funkcjonuje ośrodek kultury.

Tabela 28. Informacje statystyczne o kulturze i sztuce w powiecie⁸⁴

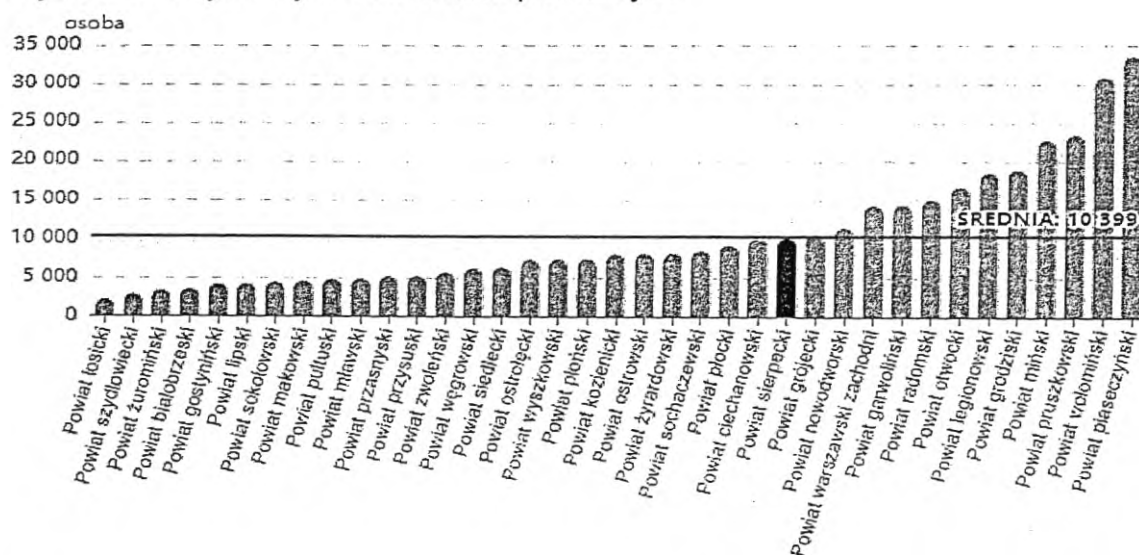
	jedn.miary	2022
biblioteki i filie	ob.	19
pracownicy bibliotek	osoba	36
księgozbiór	wol.	216.174
czytelnicy w ciągu roku	osoba	10.104
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	173.256
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	0
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2560
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	4444,5
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	207
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	17,1
muzea łącznie z oddziałami	ob.	1
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	90865
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich:	ob.	1
domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice (instytucje)	ob.	1
imprezy	szt	103
uczestnicy imprez	osoba	10598
liczba uczestników imprez na 1000 ludności	osoba	217,1
grupy artystyczne i członkowie		
zespoły artystyczne ogółem	szt	17
muzyczno - instrumentalne	szt	4
wokalne i chóry	szt	2
folklorystyczne (ludowe - pieśni i tańca, kapele)	szt	1
teatralne	szt	4
taneczne	szt	4

⁸⁴ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_cechster.display?p_id=371743&p_token=0.7611178620442847, data dostępu 14.11.2023r.

inne	szt	2
członkowie zespołów artystycznych		
ogółem	osoba	278
wokalne i chóry	osoba	20
folklorystyczne (ludowe - pieśni i tańca, kapele)	osoba	63
teatralne	osoba	50
taneczne	osoba	68
muzyczno - instrumentalne	osoba	48
inne	osoba	29
członkowie grup artystycznych na 1000 ludności;	osoba	5,43
kina	szt	1
seanse	szt	180
widzowie		18799

Od wielu lat obserwujemy w miarę dobre wskaźniki dotyczące czytelnictwa w powiecie. Również za rok 2022 odnotować należy dobrą liczbę czytelników w powiecie.⁸⁵

Wykres 19. Czytelnicy w bibliotekach publicznych

Natomiast słabe są wskaźniki uczestnictwa w imprezach kulturalnych – Powiat plasuje na się na końcu rankingu powiatów w województwie, co może świadczyć o niskim poziomie aktywności społeczeństwa.⁸⁶

⁸⁵ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca <https://svs.stat.gov.pl/226/29/145>, data dostępu 14.11.2023r.

⁸⁶ tamże

Wykres 20. Uczestnicy imprez organizowanych przez instytucje kultury

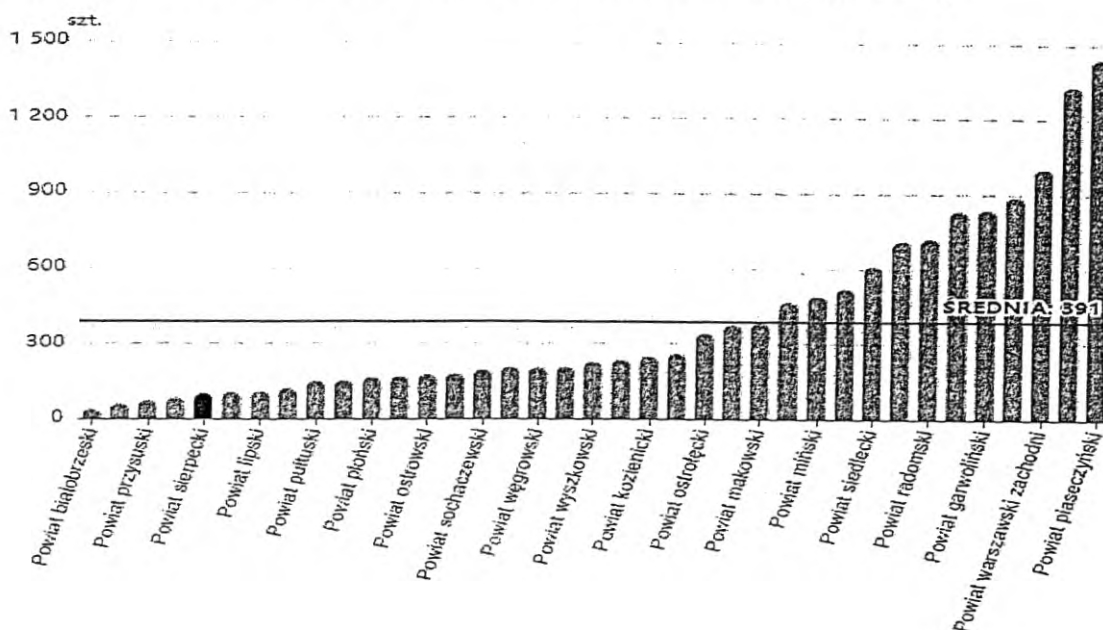

Tabela 29. Wydatki w budżecie Powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego⁸⁷

rok	2018	2019	2020	2021	2022
kwota zł.	202,5 tys.	197,0 tys.	274,8 tys.	278,0tys.	310,0tys
% udział w budżecie	0,3%	0,3%	0,4%	0,3%	0,4%

⁸⁷ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Kategoria: finanse publiczne grupa: wydatki budżetów powiatów data dostępu 06.12.2023r.

2.2.6. Sytuacja mieszkaniowa

Całkowite zasoby mieszkaniowe w powiecie sierpeckim to 17.542 nieruchomości. Na każdym 1000 mieszkańców przypada zatem 361 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski – choć liczba mieszkań wzrasta.

Tabela 30. Liczba mieszkań na terenie powiatu⁸⁸

	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba mieszkań	17139	17238	17190	17263	17542
Liczba mieszkań na 1 tys. mieszkańców	328,4	331,8	345,5	351,7	360,7

W 2022 roku w powiecie sierpeckim oddano do użytku 298 mieszkań, co jest największą liczbą od czterech lat (w 2019r. 121 mieszkań, w 2020r. 193, w 2021 roku 125 mieszkań).⁸⁹ Na każdym 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 6,13 nowych lokali - również jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego (7,83), choć porównywalna do średniej dla całej Polski (6,31). Spośród tych oddanych mieszkań 44,6% zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 40,9% na sprzedaż lub wynajem, 14,4% jako mieszkania spółdzielcze. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w powiecie sierpeckim to 3,78 i jest porównywalna do przeciętnej liczby izb dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w powiecie sierpeckim to 87,80 m²

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 96,18% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 91,50% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 88,31% mieszkań posiada łazienkę, 82,44% korzysta z centralnego ogrzewania, a 13,00% z gazu sieciowego. Teren powiatu charakteryzuje się wysokim udziałem korzystających z sieci wodociągowej.⁹⁰

W 2021 zarejestrowano w powiecie sierpeckim 75 transakcji rynkowych lokali mieszkalnych, zaś w 2022r. już 142 transakcje. Mediana cen transakcyjnych w roku 2022 wynosiła 3 998zł./m², i była wyższa od ubiegłorocznej o 654 zł/m², natomiast średnia cena transakcyjna 1 m² lokali mieszkalnych wyniosła 4173zł. (wzrost o 916zł w stosunku do 2022 roku).⁹¹

W powiecie jest 366 mieszkań należących do gmin. Ogółem na terenie powiatu zidentyfikowano 17 204 mieszkań, z czego zamieszkałych było 14 959.⁹²

⁸⁸ https://www.polskawliczbach.pl/powiat_sierpecki#nieruchomosci, data dostępu 05.12.2023r.

⁸⁹ Oznaczenie mieszkanie rozumiane jest zarówno jako lokal mieszkalny jak i dom, terminologia GUS

⁹⁰ Diagnoza do Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030 plus Innowacyjne Mazowsze <https://www.dialog.mazovia.pl/>

⁹¹ GUS https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#Kategoria:gospodarka_mieszkaniowa_i_komunalna, data dostępu 05.12.2023r.

⁹² Spis ludności i mieszkań 2021 objął mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkałe pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

2.2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Za realizację zadań dotyczących bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialne są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie organy administracji zespolonej działające na terenie Powiatu tj. Policja, Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicze Straże Pożarne działające na terenie Powiatu. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sierpcu. Poczucie bezpieczeństwa lub jego brak, przesądza o jakości życia i rozwoju społeczeństwa. Dlatego ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego należą do pierwszoplanowych zadań Powiatu. W powiecie wiodącą rolę w realizacji tego zadania sprawuje Starosta Sierpecki, jako przewodniczący Komisji Bezpieczeństwa i Porządku. Komisja, w skład której wchodzi m. in. przedstawiciele Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Prokuratury, wspiera Starostę przy realizacji programów bezpieczeństwa publicznego. Celem realizowanych przez Komendę Powiatową Policji w Sierpcu działań, jest wzrost realnego bezpieczeństwa na terenie naszego powiatu, wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz zapobieganie przestępczości i aspołecznym zachowaniom.

W 2022 roku w powiecie sierpeckim stwierdzono 1 312 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 26,88 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski.

Tabela 31. Przestępstwa stwierdzone w latach 2018-2022⁹³

Rodzaj/rok	2018	2019	2020	2021	2022
przestępstwa ogółem, w tym:	903	779	1492	3520	1312
o charakterze kryminalnym	558	503	552	458	425
o charakterze gospodarczym	140	90	761	2893	745
drogowe	148	141	132	118	98
przeciwko życiu i zdrowiu	14	23	9	7	12
przeciwko mieniu	202	207	336	330	238

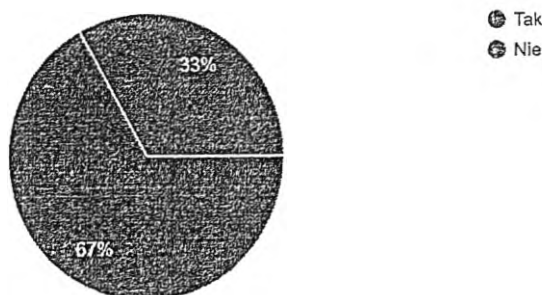
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu sierpeckiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym - 15,26 (wykrywalność 95%) oraz o charakterze kryminalnym - 8,71 (wykrywalność 84%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 4,88 (65%), drogowe - 2,01 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,25 (100%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie sierpeckim wynosi 92,20% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

⁹³ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica> kategoria: organizacja państwa i wymiar sprawiedliwości grupa: przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych

Wykres 21. Poczucie bezpieczeństwa ankietowanych w badaniu⁹⁴

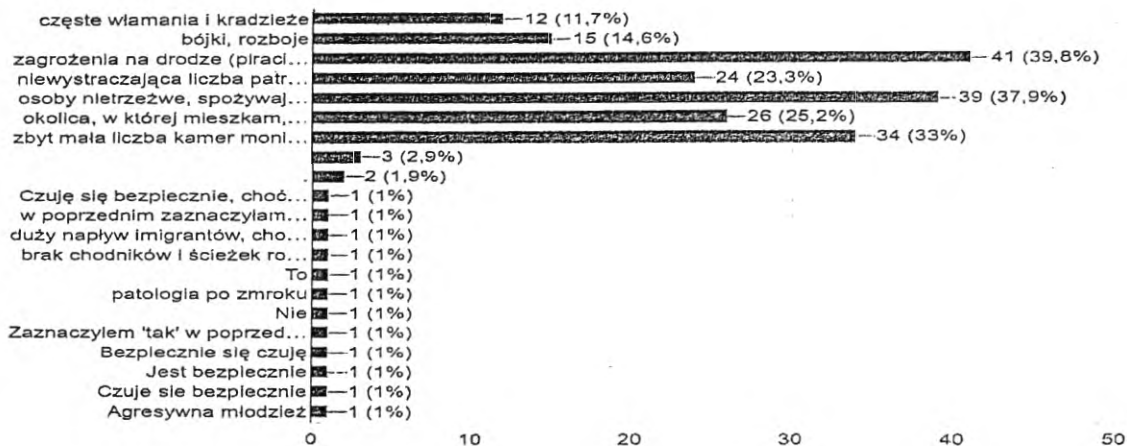
Czy czuje się Pan/i bezpiecznie na terenie powiatu sierpeckiego?
103 odpowiedzi

Wśród tych, którzy wskazali odpowiedź negatywną za najbardziej zagrażające poczuciu bezpieczeństwa uznano zagrożenia na drodze, dużą liczbę osób nietrzeźwych, spożywających alkohol w miejscach publicznych, zbyt małą liczbę patroli policji i kamer monitorujących.

Wykres 22. Przyczyny poczucia zagrożenia⁹⁵

Jeśli "nie", jakie przyczyny? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)
103 odpowiedzi

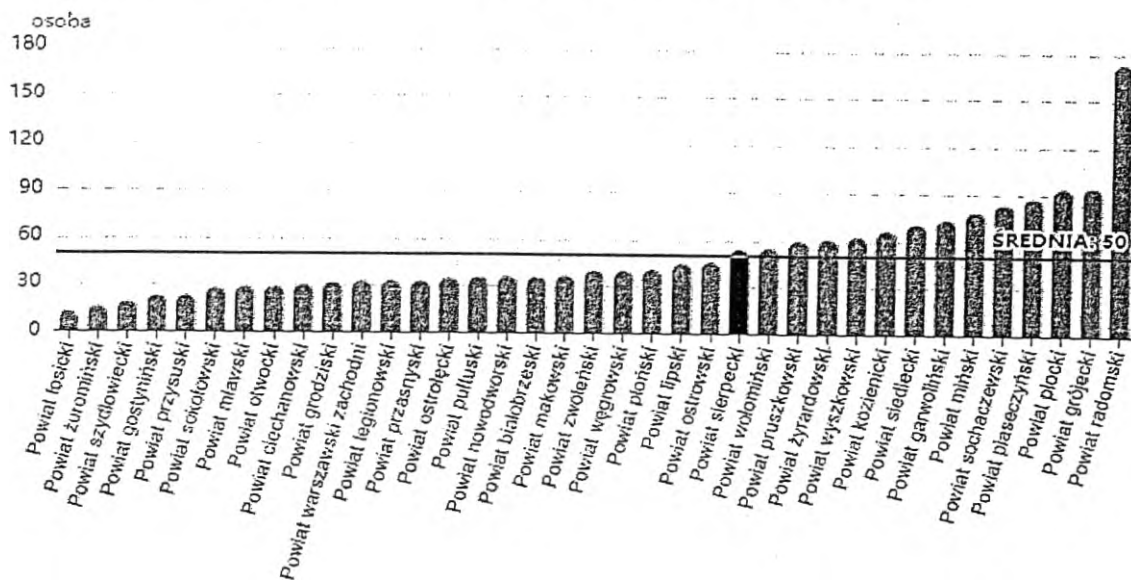
W porównaniu z innymi powiatami w województwie rzeczywiście wypadków odnotowano sporo, choć na przestrzeni ostatnich lat liczba zdarzeń spadła.⁹⁶

⁹⁴ PCPR Sierpc Badania własne 2023r.

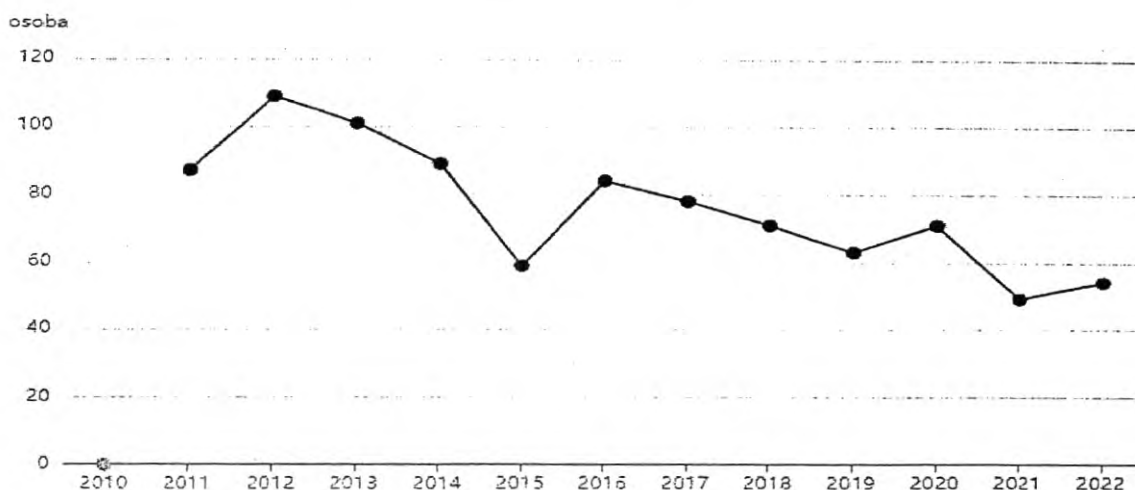
⁹⁵ PCPR Sierpc badania własne 2023r.

⁹⁶ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca <https://svs.stat.gov.pl/226/31/182>, data dostępu 14.11.2023r.

Wykres 23. Transport i wypadki drogowe – porównanie z powiatami

Wykres 24. Wypadki drogowe -porównanie w czasie

W budżecie Powiatu wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na rok rosną:

Tabela 32. Wydatki Powiatu na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową⁹⁷

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Kwota	4 322 987	4 600 482	5 129 452	4 970 133	6 169 643

⁹⁷ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> Kategoria: finanse publiczne grupa: wydatki budżetów powiatów data dostępu 06.12.2023r.

3. Określenie zdolności Podmioty ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych

Zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej Strategia ma zawierać m.in. określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji zadań w zakresie, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, czyli działania z zakresu:

1) polityki prorodzinnej,	8) przeciwdziałania bezrobociu,
2) wspierania rodziny,	9) kultury,
3) systemu pieczy zastępczej,	10) kultury fizycznej i turystyki,
4) pomocy społecznej,	11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
5) promocji i ochrony zdrowia,	12) mieszkalnictwa,
6) wspierania osób z niepełnosprawnością,	13) ochrony środowiska,
7) edukacji publicznej,	14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Określenie tego potencjału ma pomóc określać, które z tych usług oraz zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będą zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Ekonomia społeczna to działalność podmiotów ekonomii społecznej (PES) na rzecz społeczności lokalnej w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej, tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczenia usług społecznych, realizowana w formie działalności gospodarczej, działalności pożytku publicznego oraz innej działalności o charakterze odpłatnym.

Reintegracja społeczna to działania służące odbudowaniu lub nabyciu i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu, w tym rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnością.

Reintegracja zawodowa to działania służące zdobyciu nowych kwalifikacji, kompetencji, wiedzy i umiejętności w celu odbudowania lub uzyskania i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy i awansu zawodowego, w tym rehabilitację zawodową osób z niepełnosprawnością.

Przedsiębiorstwa społeczne to status, nie osobna forma prawna. Status taki mogą uzyskać podmioty ekonomii społecznej – przyznaje go wojewoda, który w postępowaniu administracyjnym sprawdza, czy PES spełnia odpowiednie warunki. Celem działalności przedsiębiorstw społecznych jest reintegracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub realizacja usług społecznych. Na terenie powiatu nie zarejestrowano żadnego przedsiębiorstwa społecznego⁹⁸.

Do podmiotów ekonomii społecznej zaliczamy:

- 1) podmioty spółdzielcze (spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, spółdzielnie produkcji rolnej) – na terenie powiatu są zarejestrowane dwie spółdzielnie socjalne:

⁹⁸ https://rjps.mpips.gov.pl/RJPS/RU/start.do?id_menu=25,

- Wioska Słowiańska Spółdzielnia Socjalna w Ostrowach,
  - Spółdzielnia Socjalna Pod Jednym Dachem w Sierpcu.⁹⁹
- 2) jednostki reintegracji społeczno-zawodowej (CIS i KIS, WTZ i ZAZ) – w rejestrze Ministerstwa Rodziny i Pomocy Społecznej widnieją dwa centra integracji społecznej z terenu powiatu, prowadzące działalność usługową; handlową i wytwórczą oraz warsztat terapii zajęciowej:
- Centrum Integracji Społecznej Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci i Młodzieży, Osób z niepełnosprawnością i Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym VICTORIA w Bożewie Nowym,
  - Centrum Integracji Społecznej ODNOVA w Borkowie Kościelnym,
  - Warsztat Terapii Zajęciowej w Ostrowach.
- 3) organizacje pozarządowe i podobne podmioty (stowarzyszenia, fundacje, spółki non profit, podmioty kościelne, stowarzyszenia JST, koła gospodyń wiejskich).

W rejestrze organizacji pozarządowych prowadzonym przez Starostwo Powiatowe wpisanych jest 176 organizacji. Większość z nich prowadzi aktywną działalność oraz ma szeroki zakres działania, np. promocja zdrowia, kultura, rekreacja, działania pomocnicze, charytatywne na rzecz osób chorych. W wykazie widnieją 63 ochotnicze straże pożarne, 25 organizacji, które mają w zakresie działania tylko kulturę fizyczną. Są jeszcze organizacje działające w obszarach: ekologia, kultura, edukacja, działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnych. Zdecydowana większość organizacji swoimi działaniami obejmuje nasz powiat.¹⁰⁰ Podczas spotkania konsultacyjnego Programu współpracy Powiatu Sierpeckiego z organizacjami pozarządowymi, osobami prawnymi i innymi jednostkami organizacyjnymi, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego w roku 2024 uczestniczący postulowali o zwiększenie nakładów finansowych. W spotkaniu wzięło udział 9 organizacji.¹⁰¹ Na realizację programu Powiat przeznaczył w roku 2024 kwotę 200 000zł. z czego 150 000zł. na upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, 15 000zł na ochronę i promocję zdrowia oraz przeciwdziałania patologiom społecznym i działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, również 15 000zł. na kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i tradycji oraz po 10 000zł na naukę, edukację, oświatę, wychowanie i ratownictwo i ochronę ludności.¹⁰²

W Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa figuruje 65 kół z terenu powiatu.¹⁰³

⁹⁹ <https://mcps.com.pl/spoldzielnie-socjalne-sp-socj/ekonomia-spoleczna/pes/>

¹⁰⁰ Wykaz organizacji pozarządowych wpisanych do ewidencji starosty sierpeckiego, <https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/index/id/225> data dostępu 05.12.2023r.

¹⁰¹ Protokół z konsultacji projektu Programu współpracy Powiatu Sierpeckiego z organizacjami pozarządowymi, osobami prawnymi i innymi jednostkami organizacyjnymi, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego na rok 2024, <https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/id/227> - data dostępu 05.12.2023

¹⁰² Program współpracy Powiatu Sierpeckiego z organizacjami pozarządowymi, osobami prawnymi i innymi jednostkami organizacyjnymi, których cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego na rok 2024

https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/pliki/stsierpc/program_na_2024.pdf?20231205082315

¹⁰³ <https://www.gov.pl/web/arimr/krajowy-rejestr-kol-gospodyn-wiejskich66>

Tabela 33. Koła Gospodyń Wiejskich na terenie powiatu

Gmina	Liczba kół
Gmina Sierpc	9
Gmina Gozdowo	17
Gmina Mochowo	9
Gmina Rościszewo	4
Gmina Szczutowo	8
Gmina Zawidz	10

Z ww. podmiotów ekonomii społecznej tylko nieliczne prowadzą w ramach działalności stałe, sformalizowane formy wsparcia mieszkańców powiatu. Na dzień sporządzenia dokumentu trzy organizacje uzyskały dofinansowania ze środków Samorządu Województwa, dwie na prowadzenie dziennych domów pobytu dla osób z chorobami otępiennymi w tym Alzheimera, jedna na prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej. Są to początki prowadzenia placówek, istnieje więc potrzeba diagnozy potencjału podmiotów.

3.1. Problemy społeczne a organizacja pomocy społecznej na terenie powiatu

Zadaniem systemu pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W ustawie o pomocy społecznej wymieniono powody, z jakich można udzielać pomocy:

- 1) ubóstwa,
- 2) sieroctwa,
- 3) bezdomności,
- 4) bezrobocia,
- 5) niepełnosprawności,
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- 7) przemocy domowej,
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy,
- 12) trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 13) alkoholizmu lub narkomanii,
- 14) zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowych,
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację i zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie poszczególnych gmin odpowiedzialne są ośrodki pomocy społecznej. Zgodnie z art. 17. ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie bezpośredniego wsparcia mieszkańcom, m.in.:

- udzielanie schronienia,
- zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,

- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Powiaty mają mniej zadań skierowanych do osób indywidualnych. Do zadań własnych powiatu należą:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej ww. placówki,
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy mającym trudności w integracji ze środowiskiem,
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- 7) realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,
- 8) prowadzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 9) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- 10) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- 11) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- 12) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- 13) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- 14) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiaty należą:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- 4) udzielanie cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Na terenie gmin wchodzących w skład powiatu infrastruktura pomocy społecznej to sieć ośrodków pomocy społecznej. W żadnej gminie nie przekształcono ośrodka w centrum usług społecznych.¹⁰⁴ Jako odrębna jednostka organizacyjna funkcjonuje na terenie gminy Gozdowo - Środowiskowy dzienny dom samopomocy w Ostrowach. W Sierpcu funkcjonuje świetlica wychowawcza dla dzieci, ale w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Według rejestru Wojewody Mazowieckiego wśród gmin usługi poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, prawnego i rodzinnego świadczy tylko Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierpcu.¹⁰⁵

W Powiecie funkcjonują następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu, Dom Pomocy Społecznej w Szczutowie, Dzienny Dom "Senior +" w Szczutowie.

W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej z mieszkaniem interwencyjnym, wyposażenie którego pozwala na pobyt 7 osób (w tym małego dziecka).

Powiat prowadzi dwa mieszkania treningowe, w których świadczona jest pomoc mieszkaniowa.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu, widnieje w rejestrze Wojewody jako jednostka świadcząca usługi poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, prawnego i rodzinnego.

---

¹⁰⁴ Centra usług społecznych (CUS) to jednostki organizacyjne gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. W centrach mogą być prowadzone także działania adresowane do całych społeczności lokalnych, a ukierunkowane na integrację mieszkańców oraz podniesienie spójności społecznej.

¹⁰⁵ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/wykaz-jednostek-specjalistycznego-poradnictwa-na-terenie-wojewodztwa-mazowieckiego-stan-na-20082019-r>

Wykres 25. Wydatki Powiatu na pomoc społeczną w skali województwa¹⁰⁶

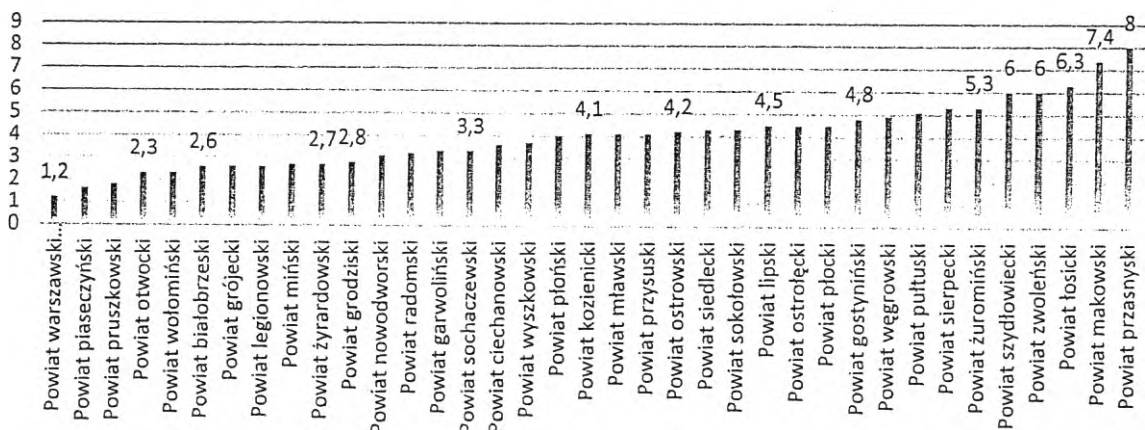

Tabela 34. Wydatki Powiatu na pomoc społeczną¹⁰⁷

rok	Wydatki na pomoc społeczną	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
2018	4.557.342zł.	2.414.645 zł.
2019	4.773.918 zł.	2.654.228 zł.
2020	5.297.287 zł.	3.173.144 zł.
2021	5.047.666 zł.	3.332.675 zł.
2022	5.863.141 zł.	3.457.411 zł.

Na terenie powiatu udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniósł w 2022r. 5,3 % i był wyższy od średniej wojewódzkiej (4%).

Wykres 26. Zestawienie powiatów pod względem udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem [%] w 2022r.¹⁰⁸

¹⁰⁶ GUS, <https://svs.stat.gov.pl/226/22/50> wydatki budżetu powiatu wg działów

¹⁰⁷ tamże

¹⁰⁸ Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl/226/23/23>, data dostępu 05.12.2023r.

Wskazać jednak należy, że wskaźnik udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej maleje od kilku lat. Jest to zjawisko obserwowane na terenie całego kraju.

Tabela 35. Zmiana wskaźnika udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie¹⁰⁹

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
%	8,9	7,1	6,7	6,0	5,3

Analiza wskaźnika w poszczególnych gminach pokazuje, że najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej na terenie gminy Zawidz i Szczutowo. Najmniejszy wskaźnik odnotowano w mieście Sierpc.

Tabela 36 . Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem [%] w 2022r. w poszczególnych gminach¹¹⁰

Gmina	Wartość
Gozdowo	4,1
Mochowo	4,5
Rościszewo	6,3
Sierpc Miasto	3,3
Sierpc	5,8
Szczutowo	7,6
Zawidz	10,3

Tabela 37. Wydatki w gminach w obszarze pomocy społecznej¹¹¹

Gmina	Wydatki [zł]	
	na pomoc społeczną	na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej
Gozdowo	7 348 434,29	485 274,76
Mochowo	7 033 532,31	167 367,07
Rościszewo	5 414 702,12	143 964,87
Sierpc Miasto	7 873 348,54	216 536,93
Sierpc	9 481 399,87	4 822 521,19
Szczutowo	1 910 380,94	3 591 422,73
Zawidz	8 784 354,68	210 119,39

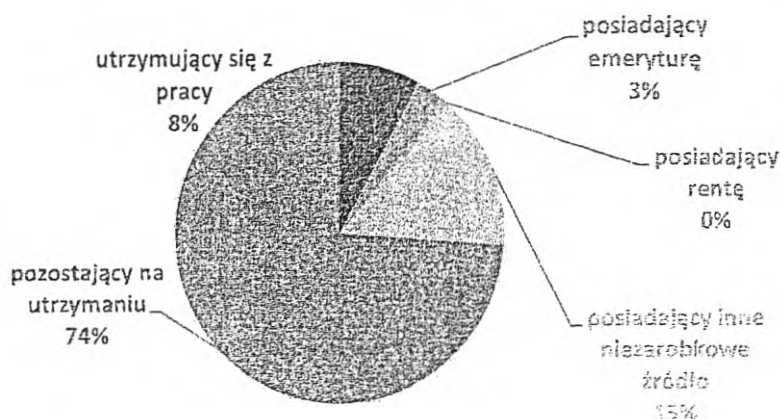
¹⁰⁹ GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca, portret Powiatu

¹¹⁰ http://www.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_mazowieckie/portrety_gmin/sierpecki/sierpc-w.pdf i wszystkie gminy, data pobrania 19.11.2012r.

¹¹¹ Tamże Wydatki budżetu gminy według działów w 2022r.

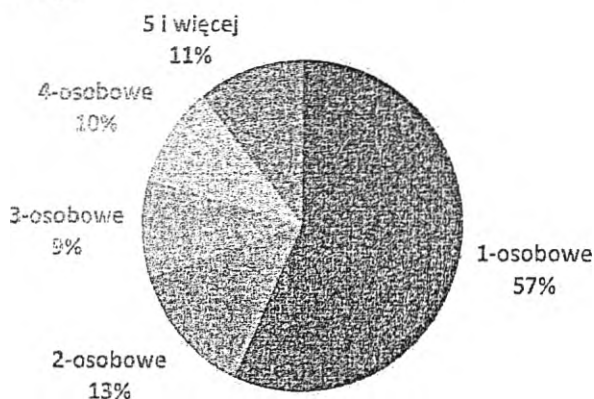
Na ogólną liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej w powiecie 1782 osób, 1316 pozostawało na utrzymaniu innych osób, 54 posiadało prawo do emerytury, a 11 do renty ¹¹²

Wykres 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej wg głównego źródła dochodu

Na ogólną liczbę gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń największą grupę stanowiły osoby samotnie gospodarujące. ¹¹³

Wykres 28. Gospodarstwa domowe beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej według składu rodzinnego

Dane dotyczące grup ekonomicznych beneficjentów pomocy społecznej pokazują, że największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Najmniejszy udział w zbiorowości beneficjentów pomocy społecznej miały osoby w wieku poprodukcyjnym. ¹¹⁴ Jednak blisko 9% mieszkańców powiatu w wieku poniżej 18 lat to członkowie rodzin korzystających z pomocy społecznej. ¹¹⁵

¹¹² GUS, BDL, kategoria ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa świadczenia z pomocy społecznej, data dostępu 07.12.2023r.

¹¹³ tamże

¹¹⁴ tamże

¹¹⁵ Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej to udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem. Wskaźnik według grup w wieku wyliczono jako udział korzystających w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio do ludności ogółem w tym wieku.

Wykres 29. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku

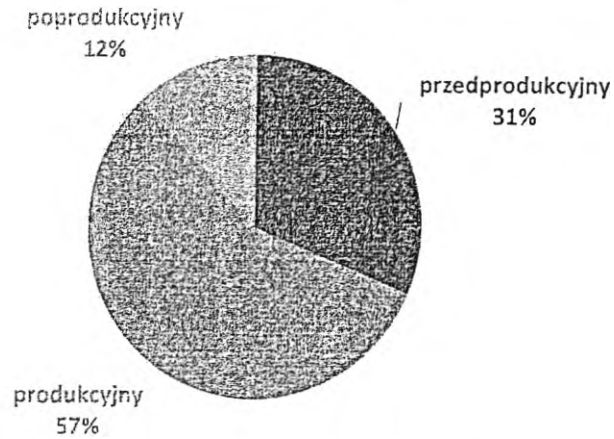

Tabela 38. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku

Wiek przedprodukcyjny	8,9
Wiek produkcyjny	5,1
Wiek produkcyjny mobilny	4,3
Wiek produkcyjny niemobilny	6,2
Wiek poprodukcyjny	2,9

Z analizy danych z ośrodków pomocy społecznej za 2022r. znajdujących się na terenie powiatu wynika, że jeśli chodzi o powody przyznania pomocy to w czołówce, wspólnie z bezrobociem (24% przyznań), lokuje się ubóstwo (23% przyznań).

Tabela 39. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie powiatu . wg powodów przyznania pomocy¹¹⁶

Powód przyznania pomocy ¹¹⁷	2018	2019	2020	2021	2022
ubóstwo	916	818	694	667	539
sieroctwo	3	2	2	0	0
bezdomność	20	18	28	20	12
potrzeba ochrony macierzyństwa	103	96	88	58	52
bezrobocie	945	774	701	673	554
niepełnosprawność	567	511	400	366	387
długotrwała lub ciężka choroba	718	669	582	541	387
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	407	387	258	295	272
przemoc domowa	17	20	14	17	4
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	1	0
alkoholizm	109	102	85	79	58
narkomania	4	2	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12	13	8	10	18
zdarzenie losowe	5	5	13	6	19
kłeska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	9	1

Mimo spadających wskaźników zasięgu korzystania z pomocy społecznej podkreślić należy, że w 2022r. ponad 500 rodzin zamieszkujących na terenie powiatu uzyskało wsparcie z powodu ubóstwa. Widać również ścisłą zależność między występowaniem zjawiska wysokiego bezrobocia a korzystaniem z pomocy społecznej – ponad pół tysiąca rodzin otrzymało wsparcie z powodu braku pracy. Niepokój budzą też bardzo częste udzielanie pomocy z powodu niepełnosprawności i ciężkich chorób.

¹¹⁶ GUS, BDL, kategoria ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa świadczenia z pomocy społecznej, data dostępu 07.12.2023r.

¹¹⁷ W jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, np. bezrobocie, alkoholizm itd., a więc dana rodzina może być wykazana kilka razy.

3.2. Obszary problemowe pomocy społecznej na poziomie powiatu

3.2.1. Ubóstwo

Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się osoby i rodziny, które żyją w ubóstwie względnym lub w poważnym niedostatku materialnym lub wykazujące bardzo niską intensywność pracy. Unia Europejska posługuje się poniższymi definicjami ubóstwa:

- ubóstwo absolutne lub skrajne oznacza, że ludzie nie mają podstawowych środków niezbędnych do życia, na przykład głodują, nie mają czystej wody, odpowiedniego miejsca do mieszkania, wystarczającej odzieży czy leków i walczą o przetrwanie,
- ubóstwo względne występuje wtedy, gdy poziom życia i dochodów niektórych osób znacznie odbiega od ogólnej normy kraju lub regionu, w którym żyją; osoby te walczą o to, by żyć normalnie i uczestniczyć w zwykłym życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

Sferę wykluczenia społecznego (tzw. niedostatku) GUS określa na podstawie minimum socjalnego, które jest szacowane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPISS). Konsumpcja poniżej tego poziomu oznacza poziom życia niższy niż uznany za minimalnie wystarczający pod względem biologicznym i społecznym. W roku 2022 wartość minimum egzystencji wyniosła:

- dla rodziny z jednym dzieckiem w wieku 4-6 lat na 1 934,07 zł (tj. 644,69 zł na osobę),
- dla rodziny z dzieckiem starszym (w wieku 13-15 lat) jest to 2 113,49 zł (704,50 zł na osobę)
- dla osoby samotnie gospodarującej w wieku produkcyjnym minimum egzystencji wyniosło 775,42 zł,
- dla osoby w wieku emeryckim 732,42 zł.
- w gospodarstwie z trójką dzieci minimum egzystencji oszacowano na 3 490,46 zł (tj. 698,09 zł na osobę).

Minimum egzystencji, zwane także minimum biologicznym, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb konsumpcyjnych, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia i rozwoju psychofizycznego człowieka. Zaspakajanie potrzeb na tym poziomie i zakresie rzeczowym umożliwia jedynie przeżycie. Natomiast minimum socjalne stanowi próg, poniżej którego następuje deprivacja integracyjnych potrzeb człowieka. Wydatki konsumpcyjne niższe od tego poziomu nie są wystarczające, by wykonywać pracę zawodową, kontynuować kształcenie, utrzymywać więzi rodzinne i kontakty towarzyskie oraz uczestniczyć w kulturze.¹¹⁸

W ubóstwie skrajnym (tj. na poziomie minimum egzystencji) żyło w Polsce 4,7 proc. osób w 2022 r. - bez zmian wobec 2021 r. i wobec 5,2 proc. w 2020 r., wynika z danych Głównego Urzędu Statystyczny. W 2022 roku najczęściej ubóstwa skrajnego doświadczały osoby najmłodsze, w przedziale wieku 0-17 lat (niecałe 6 proc.). Nieco rzadziej ubóstwo skrajne dotykało osób w wieku 18-64 lata (4,5 proc.).

¹¹⁸ 15 <https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/2023/04/ME-srednioroczne-2022-30-03-2023.pdf>

W 2022 roku zasięg ubóstwa ekonomicznego w gospodarstwach domowych ogółem w Polsce pozostał na podobnym poziomie jak w 2021 r., choć przeciętna sytuacja materialna gospodarstw domowych realnie pogorszyła się, m.in. z powodu wysokiej inflacji. Podobnie jak rok wcześniej, stopa ubóstwa skrajnego wyniosła niecałe 5 proc., relatywnego ok. 12 proc., a ustawowego ok. 7 proc. Niezmiennie do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym należały osoby w gospodarstwach utrzymujących się ze świadczeń społecznych (poza emeryturami) oraz z rolnictwa, a także gospodarstwa z co najmniej 3 dzieci oraz gospodarstwa z osobami dotkniętymi niepełnosprawnością. Czynnikiem zwiększającym ryzyko ubóstwa skrajnego był niski poziom wykształcenia. Analiza występowania ubóstwa skrajnego ze względu na wielkość miejscowości wskazuje, że w 2022 roku mieszkańcy miast rzadziej doświadczali ubóstwa skrajnego (ok. 2 proc.) niż mieszkańcy wsi (ponad 8 proc.). Najmniejszym odsetkiem osób ubogich charakteryzowały się największe miasta o liczbie mieszkańców co najmniej 500 tys. (ok. 1 proc.) oraz miasta z liczbą mieszkańców między 100 a 500 tys. (1 proc.).¹¹⁹

Wskazać jeszcze należy wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej w 2022r.: dla osoby w rodzinie wynosiła 600 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 776 zł. Są to więc wartości na poziomie minimum egzystencji.

Dlatego, mimo że zadania zmierzające do wspierania rodzin i osób w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka należą w większości do ośrodków pomocy społecznej w gminach, to określenie grupy społecznej korzystającej z pomocy społecznej (a więc osiągających dochody na poziomie kryteriów dochodowych uprawniających do korzystania) ważne jest również na poziomie strategii powiatowej. Tym bardziej, że analiza wyników badania ankietowego wykazała, że to właśnie ubóstwo jest uważane za problem społeczny o największym nasileniu (97 odpowiedzi wysoki i średnie nasilenie na 103 odpowiedzi na to pytanie). Równocześnie ponad 45% ankietowanych wskazało, że ubóstwo najbardziej naraża na marginalizację i wykluczenie społeczne¹²⁰

¹¹⁹ file:///C:/Users/User/Downloads/zasieg_ubostwa_ekonomicznego_w_polsce_w_2022_roku_aneks.pdf

¹²⁰ Badanie własne, PCPR, 2023

3.2.2. Bezrobocie

Walkę ze zjawiskiem bezrobocia reguluje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej¹²¹. Ustawa ma na celu m.in. uporządkowanie wzajemnych relacji pomiędzy powiatowymi urzędami pracy a ośrodkami pomocy społecznej. Ustawa nakazuje, by bezrobotnym korzystającym ze świadczeń z pomocy społecznej urząd pracy w okresie 6 miesięcy od dnia utraty prawa do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania, a w przypadku bezrobotnych bez prawa do zasiłku w okresie 6 miesięcy od dnia rejestracji „powinien przedstawić propozycję zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych lub na wniosek ośrodka pomocy społecznej może skierować do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym. W tym przypadku, powiatowy urząd pracy, ośrodek pomocy społecznej, są obowiązane informować się wzajemnie o planowanych działaniach wobec bezrobotnych w trybie określonym w zawartym porozumieniu.¹²²

Jest to szczególnie ważne, bowiem jak wynika z analiz, choćby w 2021r. wśród beneficjentów pomocy społecznej największy udział miały osoby bierne zawodowo – 51,8%, a niewiele mniejszy – 46,2%, osoby bezrobotne. Powiatowy Urząd Pracy w Sierpcu ma podpisane stosowne porozumienia ze wszystkimi ośrodkami pomocy społecznej.

Jak wynika z danych dotyczących powodów udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej bezrobocie było najczęściej odnotowywanym powodem przyznania wsparcia - 24%.¹²³

Również społecznie, choćby w badaniu ankietowym, bezrobocie uznawane jest za jeden z głównych powodów wykluczających z życia społecznego – 41% ankietowanych uznało, że niesie z sobą duże ryzyko wykluczenia.¹²⁴

Poziom i struktura bezrobocia w powiecie sierpeckim

Liczba osób bezrobotnych według stanu na 31.12.2022 r. wyniosła 2019 osób, w tym:

- 1127 bezrobotnych kobiet 55,8%
- 1416 bezrobotnych zamieszkałych na wsi 70,1%
- 520 bezrobotnych do 30 roku życia 25,8%
- 270 bezrobotnych do 25 roku życia 13,4%
- 1205 bezrobotnych długotrwale 59,7%
- 545 bezrobotnych powyżej 50 roku życia 27,0%

¹²¹ Art. 1 ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230000735/U/D20230735Lj.pdf>

¹²² Za art. 50 z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

¹²³ GUS, BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/226> data dostępu 08.12.2023

¹²⁴ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

- 302 bezrobotnych z prawem do zasiłku 15,0%
- 123 bezrobotnych niepełnosprawnych 6,1%.

Poziom bezrobocia na koniec grudnia 2022r. był niższy o 314 osób tj. o 13,46% w porównaniu do analogicznego okresu roku 2021.¹²⁵

Tabela 40. Bezrobotni w podziale na gminy (na koniec grudnia 2022)¹²⁶

Gminy Powiatu	ogółem	w tym kobiet	z prawem do zasiłku ogółem	w tym kobiet
Miasto Sierpc	603	302	98	50
Sierpc	308	185	83	34
Gozdowo	173	106	25	16
Mochowo	327	176	33	13
Rościszewo	180	112	28	13
Szczutowo	148	89	25	17
Zawidz	280	157	40	23
Razem	2019	1127	302	166

Tabela 41. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu - kategorie wiekowe

Wiek	Liczba osób	% do ogółu zarejestrowanych
18-24	270	13,4
25-34	529	26,2
35-44	490	24,3
45-54	386	19,1
55-59	220	10,9
60-64	124	6,1

W liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zauważalne jest, że najwięcej bezrobotnych zaobserwować można w kategorii wiekowej 25-34 lata i 25-34 lata.

Największą grupę wśród zarejestrowanych stanowią osoby z bardzo niskim wykształceniem (nazwanym w informacji PUP) gimnazjalnym i poniżej – 28,8%. Niewiele mniej jest osób z wykształceniem zawodowym – 27,2%.

¹²⁵ <https://sierpc.praca.gov.pl/informacja-roczna>.

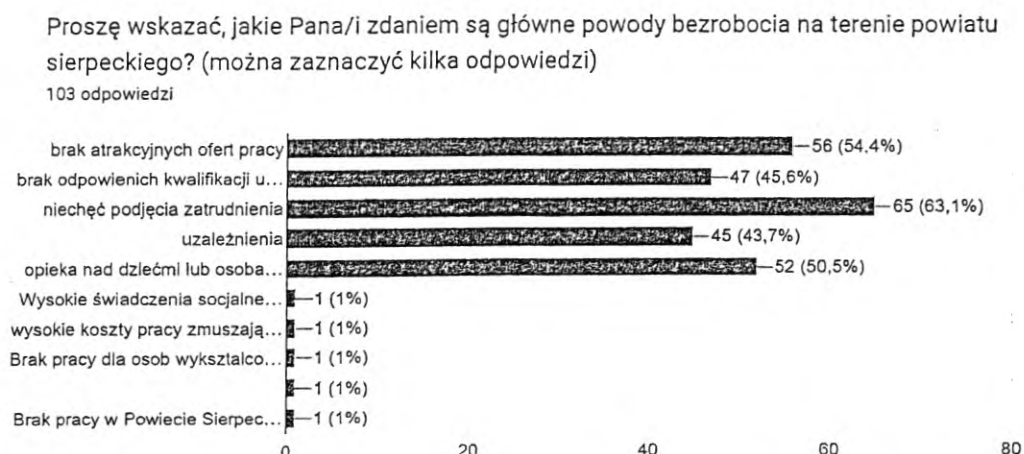
¹²⁶ tamże

Tabela 42. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu podział na wykształcenie¹²⁷

Wykształcenie	Liczba osób
wyższe	231
liceum ogólnokształcące	469
policealne i średnie zawodowe	190
zasadnicze zawodowe	549
gimnazjalne i poniżej	580

Badanie ankietowe wykazało, że blisko 60% respondentów uznało bezrobocie za problem o średnim nasileniu, 23% o wysokim nasileniu. Wyniki nie świadczą więc o postrzeganiu bezrobocia jako bardzo nasilonego zjawiska. Tymczasem poziom bezrobocia w powiecie osiąga wskaźniki dużo wyższe niż średnia krajowa. Może to wskazywać na występowanie w powiecie zjawiska wysokiego bezrobocia rejestrowanego. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej przygotowało projekt nowej ustawy (o aktywności zawodowej), który przewiduje możliwość wprowadzenia rozwiązań prawnych, które oddzieliłyby status bezrobotnego od ubezpieczenia zdrowotnego. Obecnie potrzeba posiadania ubezpieczenia zdrowotnego jest częstym powodem rejestrowania się w urzędzie pracy. Powyższe zdają się potwierdzać wyniki badania ankietowego, gdzie za główną przyczynę zjawiska bezrobocia (tu: nie podejmowania zatrudnienia) ankietowani podali niechęć do podejmowania zatrudnienia. Za znaczące przyczyny uznano także brak atrakcyjnych ofert pracy oraz konieczność opieki nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi.

Wykres 30. Przyczyny bezrobocia w powiecie¹²⁸

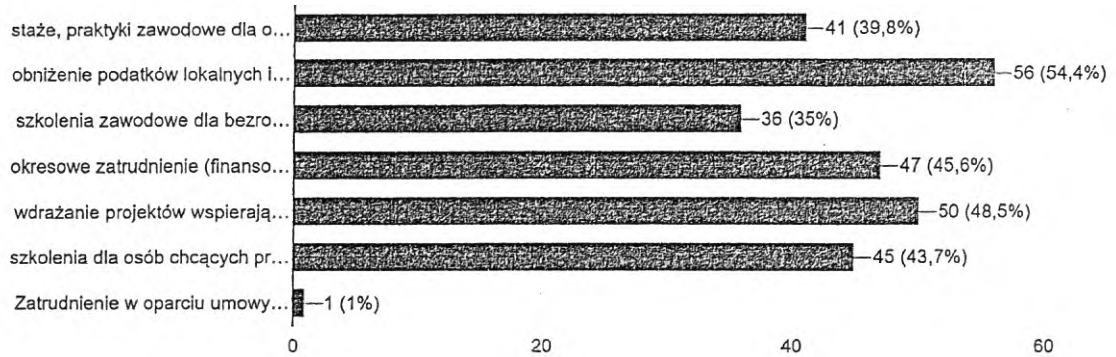
¹²⁷ tamże

¹²⁸ PCPR Sierpc badanie własne 2023r.

Wykres 31. Działania przyczyniające się do spadku bezrobocia, które powinny być podejmowane na szczeblu Powiatu

Jakie działania podejmowane na szczeblu Powiatu najlepiej przyczyniłyby się do spadku bezrobocia? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

103 odpowiedzi

3.2.3. Przemoc domowa W 2022 roku funkcjonariusze w całym kraju wypełnili łącznie ponad 61 tys. Niebieskich Kart, pozwalających służbom socjalnym interweniować w rodzinach. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą, wyniosła ogółem 71 631, z czego 51 935 to kobiety, 10 982 osoby małoletnie, a 8 714 mężczyzn (jedno zgłoszenie obejmowało czasem więcej niż jedną ofiarę przemocy). W 2021 roku przemocy w rodzinie doświadczyło w sumie 75 261. Z tego 55 112 przypadków dotyczyło kobiet, 11 129 – dzieci, a 9 520 – mężczyzn.

Z ponad 10 tys. dzieci, które doświadczyły przemocy, tylko 566 małoletnich zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Oznacza to, że pomoc w postaci zabezpieczenia otrzymuje 3 % dzieci. Tak samo sytuacja wyglądała w latach 2015-2021. Odsetek poszkodowanych dzieci, które umieszczono w rodzinie zastępczej lub stosownej placówce wynosił między 1,5 a 4,2 proc. Dziecko w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia może zostać zabezpieczone poprzez przejęcie opieki przez „bezpiecznego” członka rodziny.¹²⁹

O przemocy w rodzinie nie można mówić bez raportu Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę „Dzieci się liczą” z 2022 roku. Fundacja zebrała najbardziej aktualne dane na temat zagrożeń bezpieczeństwa i rozwoju dzieci. Wyniki są wstrząsające. Według nich:

- 41 proc. dzieci doświadcza przemocy ze strony bliskich dorosłych, a 57 proc. ze strony rówieśników;
- ponad 170 000 dzieci i nastolatków zostało objętych w 2020 roku pomocą specjalistyczną ze względu na zaburzenia psychiczne; 57 proc. z nich stanowili chłopcy;
- w 2021 roku 1335 dzieci zostało odebranych z rodzin z powodu zagrożenia życia w związku z przemocą;
- w pieczy zastępczej jest obecnie 52 572 dzieci.¹³⁰

Ze względu na przypadki przemocy wobec dzieci wprowadzono dodatkowe przepisy. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw uzupełnia dotychczasowe procedury ochrony dzieci przed przemocą, zabezpiecza ich prawa na wypadek podejrzenia przemocy domowej, przemocy rówieśniczej, jak również krzywdzenia ze strony członka personelu danej instytucji. Jednym z narzędzi wzmacniających tę ochronę mają być Standardy ochrony małoletnich – czyli procedury postępowania, do których opracowania zobligowane zostały wszystkie placówki pracujące na rzecz dzieci.

Analiza ostatnich lat stosowania procedury „Niebieskie Karty” pokazuje niepokojące wzrosty w kilku obszarach. Wzrasta liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą, w sposób szczególny dotyczy to ofiar wśród małoletnich. Analizy pokazują także, że największą liczbę sprawców przemocy na terenie województwa mazowieckiego stanowią mężczyźni pod wpływem alkoholu. Takie uwarunkowania są spójne z ogólnopolskim trendem, co tylko wskazuje na

¹²⁹ KGP, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html> data dostępu 08.12.2023

¹³⁰ FDDS, <https://fdds.pl/co-robimy/raporty-z-badan/2023/diagnoza-przemocy-wobec-dzieci-w-polsce.html> data dostępu 08.12.2023r.

konieczność objęcia oddziaływaniami tej grupy osób.¹³¹

Nie od dziś wiadomo, że alkoholizm jest w Polsce problemem, który współwystępuje bardzo często z ubóstwem i prowadzi do marginalizacji społecznej. Polska należy do grupy krajów z najwyższą średnią konsumpcją – na 1-go dorosłego mieszkańca przypada ok. 12,5l czystego alkoholu. Raport przygotowany przez Światową Organizację Zdrowia, pokazuje, że spożycie alkoholu w Europie wzrosło w ostatnich latach. Podobny poziom konsumpcji czystego alkoholu można zauważyć w Rosji, Austrii i Estonii – w tych krajach wynosi on około 11,6-11,7 l na mieszkańca. To także w tym raporcie Polska uplasowała się na 17. miejscu na 43 kraje europejskie. W 2020r. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła badanie, na podstawie którego przygotowano raport „Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce”. Możemy w nim przeczytać, że:

- średnie spożycie alkoholu w Polsce wśród mężczyzn jest trzykrotnie wyższe niż w grupie kobiet (przy czym panowie częściej sięgają po piwo, które zawiera niższy procent alkoholu);
- niecałe 8% konsumentów spożywa alkohol codziennie lub prawie codziennie,
- najczęstszymi motywami do spożywania alkoholu są: presja społeczna, przyjemność wynikająca z picia.

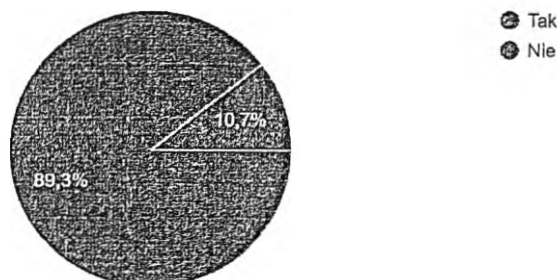
Główny Urząd Statystyczny szacuje populację Polaków, która pije alkohol przez 5 dni w tygodniu lub częściej na ponad 820 tys. (2% populacji). Do grupy tej należą w największym stopniu mężczyźni w wieku 30-59 lat, słabiej wykształceni, żyjący w związku, pracujący lub poszukujący pracy.¹³²

Wyniki badania ankietowego wskazują, że również na terenie powiatu uzależnienie od alkoholu jest bardzo częste.

Wykres 32. Występowanie zjawiska uzależnień wg ankietowanych¹³³

Czy Pana/i zdaniem istnieje na terenie powiatu problem uzależnień?

103 odpowiedzi

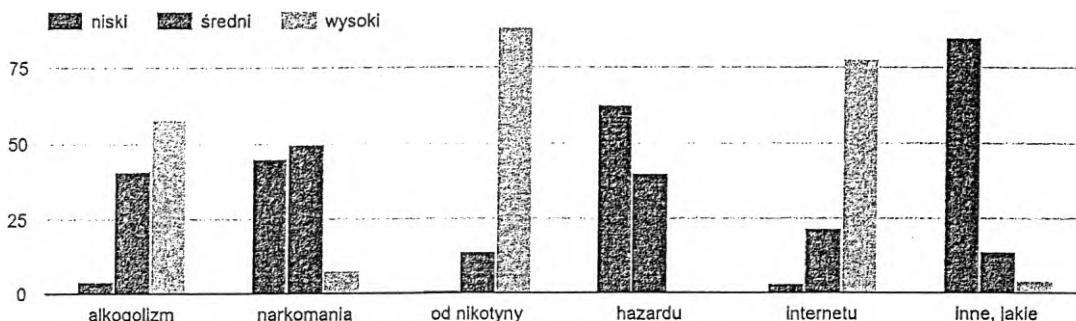
¹³¹ MCPS, Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025. Aktualizacja 2022 <https://bip.mcps.com.pl/wp-content/uploads/sites/2/2022/12/WPPPwR-2021-2025-zaktualizowany-min.pdf>

¹³² <https://hh24.pl/alkoholizm/> data dostępu 08.12.2023

¹³³ PCPR Sierpc Badanie własne 2023r.

Wykres 33. Rodzaje uzależnień w powiecie¹³⁴

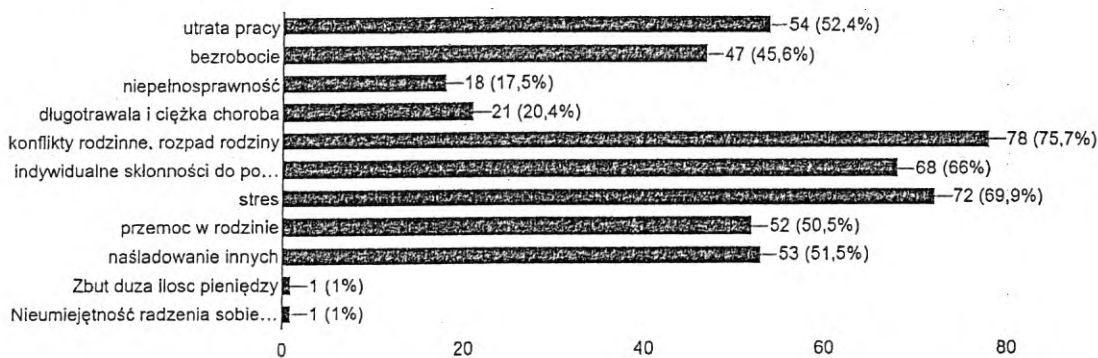
Jakie uzależnienia widzi Pan/i wśród mieszkańców Powiatu posługując się skalą, proszę zaznaczyć poziom nasilenia problemu: niski, średni, wysoki

Co ciekawe, jako najczęstszy powód występowania uzależnień ankietowani wskazali kłopoty rodzinne, rozpad rodziny.

Wykres 34. Przyczyny uzależnienia¹³⁵

Jakie są według Pana/i przyczyny występowania uzależnień? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)
103 odpowiedzi

Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że ponad 50% mężczyzn podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej było pod wpływem alkoholu (28% kobiet).¹³⁶

Polski model rozwiązywania problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

¹³⁴ PCPR Sierpc Badanie własne 2023r.

¹³⁵ PCPR Sierpc Badanie własne 2023r.

¹³⁶ KGP, <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html> data dostępu 08.12.2023

alkoholizmowi są podmiotem właściwym do rozwiązywania problemów alkoholowych w swoich społecznościach lokalnych.¹³⁷

Tabela 43. Wydatki w gminach na przeciwdziałanie alkoholizmowi¹³⁸

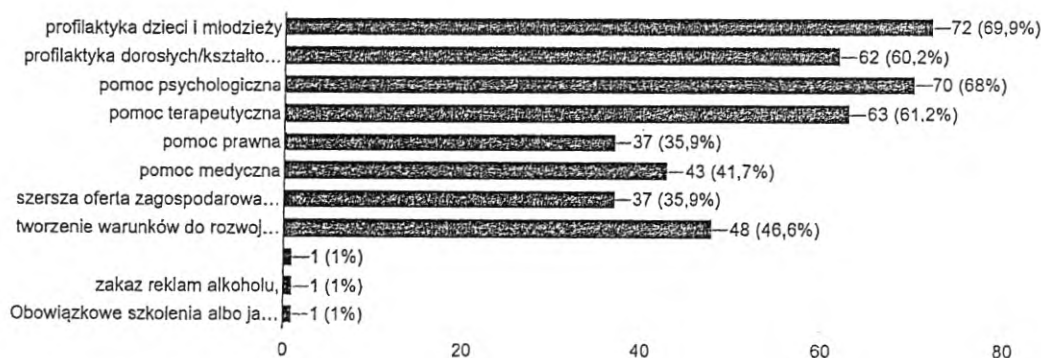
Gmina	Wydatki [zł] w roku 2022
Gozdowo	126 718,79
Mochowo	82 546,78
Rościszewo	48 730,02
Sierpc	92 245,30
Sierpc Miasto	769 231,10
Szczutowo	66 784,71
Zawidz	97 691,04

Uczestniczący w badaniu szansę na poprawę sytuacji widzą w działaniach profilaktycznych skierowanych przede wszystkim do młodzieży oraz w pomocy psychologiczno – terapeutycznej.

Wykres 35. Wskazania działań zwalczających uzależnienia¹³⁹

Jakie działania Pana/i daniem winny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?
(można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Również na poziomie usytuowano podstawową jednostkę do reagowania w sytuacji przemocy domowej. Gminne zespoły interdyscyplinarne zostały powołane do najszybszego (po policji) reagowania na sygnał o przemocy domowej.¹⁴⁰

¹³⁷ art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

¹³⁸ http://www.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_mazowieckie/portrety_gmin/sierpecki/sierpc-w.pdf i wszystkie gminy, data pobrania 19.11.2012r.

¹³⁹ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

¹⁴⁰ Art. 6 ust. 2 pkt 4 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Analiza danych statystycznych dostarczonych przez policję, sąd, prokuraturę dostarczyła informacji o przeważającej liczbie kobiet jako ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela 44. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową¹⁴¹

	2021r.	2022r.
kobiety	6	7
mężczyźni	64	80

Tabela 45. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, doznających przemocy domowej¹⁴²

	2021r.	2022r.	na 30.06.2023r.
kobiety	60	87	44
mężczyźni	8	13	7
małoletni	2	3	6

Tabela 46. Rodzaje przemocy¹⁴³

	2021r.	2022r.	na 30.06.2023r.
Fizyczna	50	65	39
Psychiczna	70	84	53
Seksualna	0	0	0
Ekonomiczna	0	0	0
Inne	0	15	15

Pomocy z powodu występowania w rodzinie przemocy udzielają również ośrodki pomocy społecznej.

Tabela 47. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach ośrodka pomocy społecznej z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie w powiecie w roku 2022¹⁴⁴

Powiat	2018	2019	2020	2021	2022
sierpecki	17	20	14	17	4

Podczas badania ankietowego spytano o to, jak ankietowani postrzegają nasilenie zjawiska przemocy domowej w powiecie. Ponad 70% odpowiedziało, że stopień nasilenia zjawiska przemocy domowej jest średni lub wysoki. Uzyskane

¹⁴¹ Dane KPP w Sierpcu

¹⁴² tamże

¹⁴³ tamże

¹⁴⁴ GUS, BDL

odpowiedzi wskazują, że przemoc domowa nie jest postrzegana jako problem o dużym nasileniu (suma odpowiedzi: wysoki i średni klasyfikuje przemoc domową jako 8. problem na 12).

Jednocześnie wskazać należy na uzyskane odpowiedzi na pytanie, czy zjawisko występuje w najbliższym otoczeniu ankietowanej osoby.

Wykres 36. Przemoc domowa w najbliższym otoczeniu ankietowanych¹⁴⁵

Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy domowej
103 odpowiedzi

Ponad 86% ankietowanych zna lub słyszało o rodzinach borykających się z problemem przemocy.

Ankietowani wskazali, że najczęściej występującą przyczyną przemocy w rodzinach są uzależnienia.

Wykres 37. Przyczyny przemocy domowej¹⁴⁶

Jakie są według Pana/i przyczyny przemocy domowej?
103 odpowiedzi

Spytano ankietowanych, jakie ich zdaniem działania są potrzebne osobom doświadczającym przemocy. Ankietowani wskazali przede wszystkim uzyskanie pomocy psychologicznej i zapewnienie schronienia.

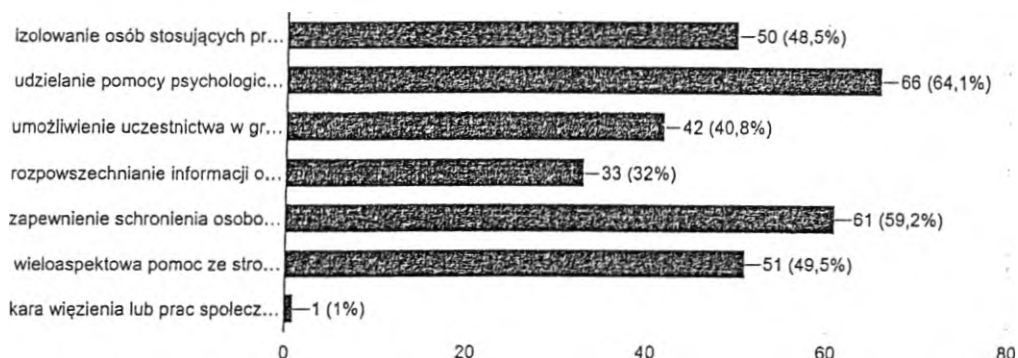
¹⁴⁵ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

¹⁴⁶ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

Wykres 38. Wskazania działań wobec osób doznających przemocy domowej¹⁴⁷

Jakie działania należy Pana/i zdaniem podejmować wobec osoby doznającej przemocy domowej?
(można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Występowanie przemocy domowej (i uzależnień) zostało uznane za ankietowanych za jeden z najbardziej wykluczających z życia społecznego: blisko 60% odpowiedzi, że rodziny z tym problemem są zagrożone na wykluczenie społeczne.¹⁴⁸

W 2022 r. Rada Powiatu w Sierpcu utworzyła Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej, którego zadaniem jest m.in. pomaganie osobom doznającym przemocy domowej.

¹⁴⁷ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

¹⁴⁸ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

3.2.4. Niepełnosprawność

Według aktualnych danych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności liczba osób z niepełnosprawnością w wieku 16 lat i więcej kształtowała się na poziomie 10,0%¹⁴⁹ Ostatnie pełne dane dotyczące liczby osób z niepełnosprawnością w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2021.

W powiecie sierpeckim jest 4 452 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (lub równorzędnym). Opracowania na temat niepełnosprawności zwracają jednak uwagę na dużą grupę osób określanych jako niepełnosprawne biologicznie. Osoba niepełnosprawna tylko biologicznie to osoba, która posiada wyłącznie ograniczenia sprawności w wykonywaniu codziennych czynności, a nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności. Jeśli weźmiemy pod uwagę te osoby, to liczba bardzo wzrośnie.

Tabela 48. Liczba osoby niepełnosprawne w powiecie¹⁵⁰

Kategorie	Liczba osób	Udział % w ogóle mieszkańców
osoby niepełnosprawne razem	7 708	16%
osoby niepełnosprawne prawnie razem	4 452	9%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie	3 256	7%

Nadal istnieje problem z pozyskaniem spójnych danych dotyczących osób z niepełnosprawnością z powodu wielości rozwiązań prawnych. Generalnie za niepełnosprawną uznaje się osobę, która posiada orzeczenie zgodne z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością. Kłopot w tym, że ustawa przewiduje funkcjonowanie kilku systemów orzecznictwa: do celów rentowych (ZUS), do celów zabezpieczenia społecznego rolników, orzecznictwa resortowego. Dlatego by oszacować liczbę osób z niepełnosprawnością w powiecie przyjęto dane uzyskane w Narodowym Spisie Powszechnym.

Najwięcej wśród osób z niepełnosprawnością ogółem jest osób w wieku poprodukcyjnym. Jednak różnice pojawiają się w danych dotyczących mężczyzn i kobiet: więcej mężczyzn z niepełnosprawnością jest w wieku produkcyjnym, zaś kobiet z niepełnosprawnością jest w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 49. Osoby z niepełnosprawnością wg ekonomicznych grup wieku¹⁵¹

	ogółem	w tym mężczyźni	w tym kobiety
ogółem	7 708	3453	4255
w wieku przedprodukcyjnym	351	217	134
w wieku produkcyjnym	3127	1825	1302
w wieku poprodukcyjnym	4230	1411	2819

¹⁴⁹BPR <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,79,informacje-i-dane-demograficzne> data dostępu 08.12.2023

¹⁵⁰ BDL, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica#> kategoria: narodowe spisy powszechne grupa: nsp 2021 – ludność podgrupa: Osoby niepełnosprawne data dostępu 08.12.2023r.

¹⁵¹ tamże

W grupie osób z niepełnosprawnością 65% to mieszkańcy wsi (5003 osób), w mieście 2705 osób.¹⁵²

Wśród osób z niepełnosprawnością legitymujących się stosownym dokumentem najczęściej jest osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności – 40%.

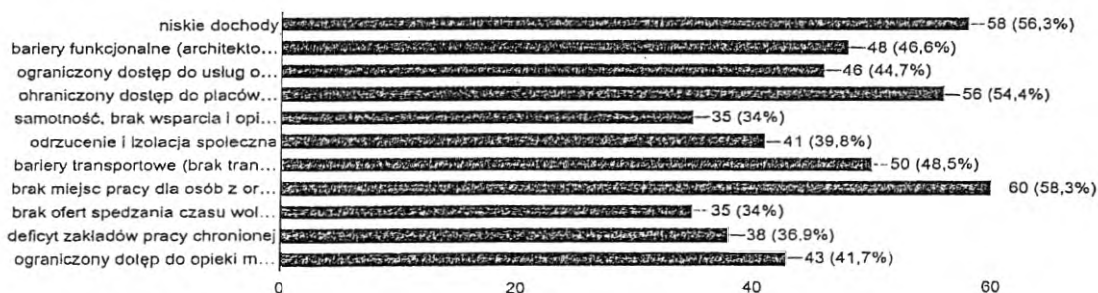
Tabela 50. Zróżnicowanie grupy osób z niepełnosprawnością potwierdzona prawnie wg stopnia¹⁵³

osoby niepełnosprawne prawnie	4 452	%
o stopniu niepełnosprawności znacznym	1 311	29%
o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	1 765	40%
o stopniu niepełnosprawności lekkim	1 100	25%
w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	276	6%

Z danych dotyczących powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej wynika, że niepełnosprawność stanowiła 17% przyczyn udzielenia wsparcia. Osoby długotrwale chorujące, z niepełnosprawnością są bardzo zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Tak wynika również z badania ankietowego, w którym ponad 55% ankietowanych uznało niepełnosprawność za przyczynę wykluczenia. Ankietowanie wskazali powody, dla których osoby z niepełnosprawnością są w większym stopniu narażone na trudności. Przede wszystkim brak możliwości pracy (brak miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością), związane z tym niskie dochody. Wskazano także niewystarczający dostęp do opieki medycznej i rehabilitacji.¹⁵⁴

Wykres 39. Problemy osób z niepełnosprawnością

Z jakimi problemami społecznymi najczęściej borykają się Pana/i zdaniem osoby z niepełnosprawnością zamieszkujące na terenie pow...rzeckiego? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)
103 odpowiedzi

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu na koniec grudnia 2022r. było zarejestrowanych 123 osób z niepełnosprawnością, co stanowi 6,1% ogółu. Liczba zarejestrowanych zmalała w porównaniu z 2021r. (136 osób).¹⁵⁵

¹⁵² tamże

¹⁵³ tamże

¹⁵⁴ PCPR Sierpc badanie własne 2023r.

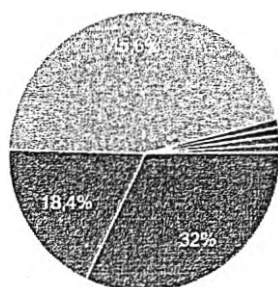
¹⁵⁵ PUP Sierpc, Informacja miesięczna o sytuacji na rynku pracy w powiecie sierpeckim,

Kondycję rynku pracy osób z niepełnosprawnościami ankietowani ocenili bardzo negatywnie. Blisko 75% odpowiedziało, że lokalny rynek nie stwarza możliwości zatrudnienia dla osoby z niepełnosprawnością. Najwięcej, bo ponad 45% ankietowanych uważa, że powodem tego jest niechęć ze strony pracodawców.

Wykres 40. Powody niezatrudniania osób z niepełnosprawnością¹⁵⁶

Jeśli "nie", to proszę wskazać na jakie przeszkody napotykają:

103 odpowiedzi

- brak odpowiednich ofert pracy
- utrudniony dojazd
- niechęć ze strony pracodawców
- Skrócony dzień pracy
- pracodawcy najchętniej wykorzystaliby osoby z niepełnosprawnościami, nie mają w ogóle empatii dla osób z niepełnosprawnościami
- Nie
- Brak przeszkód

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żaden zakład pracy chronionej.¹⁵⁷ Nie funkcjonuje żaden zakład aktywności zawodowej.¹⁵⁸ Najbliższy zaz działa na terenie powiatu płockiego i znajdują tam zatrudnienie mieszkańcy naszego powiatu, głównie z niepełnosprawnością wzrokową. W rejestrze Wojewody Mazowieckiego są dwa centra integracji społecznej działające na terenie powiatu: Centrum Integracji Społecznej Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci i Młodzieży, Osób Niepełnosprawnych i Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym VICTORIA Bożewo Nowe oraz "Centrum Integracji Społecznej ODNOVA Borkowo Kościelne".¹⁵⁹ Na rzecz zatrudnienia osób z niepełnosprawności działają również warsztaty terapii zajęciowej – na terenie powiatu WTZ w Ostrowach, prowadzony przez Gminę Gozdowo. Warsztat przygotowuje 30 osób z niepełnosprawnością do aktywności zawodowej.

Powiat dysponuje własnym orzecznictwem pozarentowym. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sierpcu jest umiejscowiony w ramach organizacyjnych PCPR w Sierpcu. Funkcjonowanie Zespołu jest finansowane ze środków Wojewody Mazowieckiego w ramach dotacji celowej. W 2022r. Zespół wydał 841 orzeczeń dla osób dorosłych (tzn. po 16 roku życia) oraz 90 orzeczeń w stosunku do dzieci do 16 roku życia.

Z zestawienia wydanych orzeczeń z lat 2020-2022 i trzech kwartałów bieżącego roku wynika, że najwięcej było orzeczeń z powodu upośledzenia narządu ruchu ponad 30% wszystkich przyczyn orzeczonych niepełnosprawności. Do osób z naruszoną

¹⁵⁶ tamże

¹⁵⁷ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/wykaz-zakladowpracychronionej-znajdujacych-sie-na-terenie-wojewodztwa-mazowieckiego> data dostępu 08.12.2023r.

¹⁵⁸ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/wykaz-zakladow-aktywnosci-zawodowej-znajdujacych-sie-na-terenie-wojewodztwa-mazowieckiego2> data dostępu 08.12.2023r.

¹⁵⁹ <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/wykaz-centrum-integracji-spoecznej-znajdujacych-sie-na-terenie-wojewodztwa-mazowieckiego> data dostępu 08.12.2023r.

sprawnością narządu ruchu należy jeszcze doliczyć osoby z orzeczeniami o przyczynie neurologicznej, bowiem te schorzenia rzutują najczęściej na sprawność narządu ruchu. Powstanie nam więc bardzo duża grupa osób mających trudności w poruszaniu się.

Tabela 51. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg rodzaju i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2023¹⁶⁰

Przyczyna niepełnosprawności	Ogółem	Stopień niepełnosprawności		
		lekki	umiarkowany	znaczny
upośledzenia umysłowe	63	1	38	24
choroby psychiczne	269	65	172	32
zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	251	179	59	13
choroby narządu wzroku	60	21	22	17
upośledzenia narządu ruchu	1 081	475	442	164
epilepsja	70	20	43	7
choroby układu oddechowego i krążenia	575	136	269	170
choroby układu pokarmowego	165	26	73	66
choroby układu moczowo-płciowego	232	28	128	76
choroby neurologiczne	559	62	246	251
całościowe zaburzenia rozwojowe	19	1	11	7
inne*	183	51	90	42
razem	3 527	1 065	1 593	869

Tabela 52. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2023

Rok	Ogółem	Stopień niepełnosprawności		
		lekki	umiarkowany	znaczny
2020	603	173	277	153
2021	728	238	326	164
2022	789	275	337	177
III kwartały 2023	670	209	295	166
Razem	2790	895	1 235	660

Z orzeczeń wydanych w roku w ciągu tych prawie czterech lat ponad 23% mówiło o znacznym stopniu niepełnosprawności, 44% o umiarkowanym stopniu, zaś 32% osób zostało uznanych za niepełnosprawnych w stopniu lekkim.

Wśród osób, które otrzymały orzeczenia widać przewagę kobiet 54% do 46%).

¹⁶⁰ PCPR Sierpc, Dane własne, orzeczenia mogą zawierać więcej niż 1 przyczynę niepełnosprawności, dane za 2023r. dot. III kwartałów

Tabela 53. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg płci w latach 2020-2023

Rok	ogółem	kobieta	mężczyzna
2020	603	312	291
2021	728	379	349
2022	789	436	353
III kwartały 2023	670	382	288
Razem	2790	1509	1281

Około 33% osób to osoby z wykształceniem podstawowym lub mniej, 33% z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 26% miało wykształcenie średnie i 9% posiadało wykształcenie wyższe.

Tabela 54 . Wydane orzeczenia wg wykształcenia wnioskodawców

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku				Razem
	2020	2021	2022	2023	
mniej niż podstawowe	20	40	59	38	157
podstawowe i gimnazjalne	209	202	184	170	765
zasadnicze	178	235	250	222	885
średnie	146	198	213	180	737
wyższe	50	53	83	60	246
razem	603	728	789	670	2790

Niespełna 20% osób z orzeczoną niepełnosprawnością pracowało.

Tabela 55. Wydane orzeczenia wg zatrudnienia wnioskodawców

Wg stopnia niepełnosprawności	W roku				Razem
	2020	2021	2022	2023	
pracujący	20	40	59	38	157
niepracujący	209	202	184	170	765
razem	603	728	789	670	2790

Wśród dzieci w wyżej omawianym okresie najwięcej – 25% zostało uznanych za niepełnosprawne z powodu całościowych zaburzeń rozwojowych. Zwraca również uwagę duża liczba orzeczeń z powodów laryngologicznych.

Wykres 41. Dzieci (do 16 roku życia) zaliczone do osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku

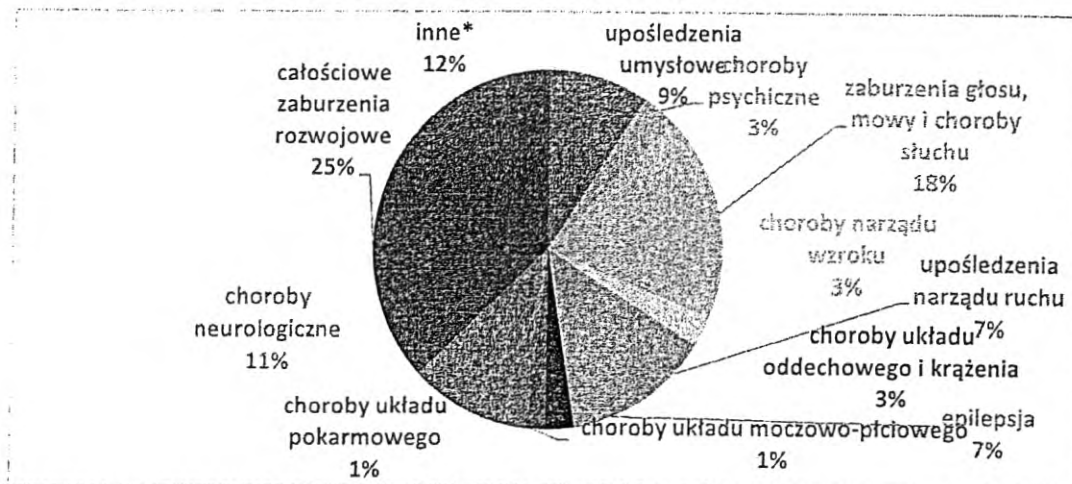

Tabela 56. Dzieci (do 16 roku życia) zaliczone do osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku oraz płci

okres	Przyczyna niepełnosprawności	Ogółem	Wiek			Płeć	
			do 3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
			w osobach				
2020 - III kwartał 2023	upośledzenia umysłowe	34	0	1	33	12	22
	choroby psychiczne	12	0	2	10	9	3
	zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	68	22	26	20	23	45
	choroby narządu wzroku	10	1	5	4	3	7
	upośledzenia narządu ruchu	24	9	4	11	16	8
	epilepsja	26	2	9	15	9	17
	choroby układu oddechowego i krążenia	10	5	2	3	5	5
	choroby układu pokarmowego	2	2	0	0	0	2
	choroby układu moczowo-płciowego	4	2	0	2	2	2
	choroby neurologiczne	42	14	14	14	13	29
	całościowe zaburzenia rozwojowe	91	21	31	39	18	73
	inne*	45	13	10	22	28	17
	Razem	368	91	104	173	138	230

Wśród zadań jednostek pomocy społecznej jest tworzenie form opieki i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Przez zaburzenie psychiczne należy definiować zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych - ICD-10 oraz ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia

psychicznego. Zgodnie z ww. ustawą pojęcie osoby z zaburzeniami psychicznymi, odnosi się to do osoby:

a) chorej psychicznie (wykazującej zaburzenia psychotyczne),

b) upośledzonej umysłowo,

c) wykazującej inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

W jedynym jak dotąd zrealizowanym w Polsce w ostatnich latach kompleksowym badaniu epidemiologicznym EZOP przeprowadzonym na reprezentatywnej próbie osób w wieku 18 – 64 lata stwierdzono występowanie co najmniej jednego zaburzenia psychicznego w ciągu całego okresu życia u 23,4% badanych. Można szacować, że w Polsce grupa ta liczy około 6 milionów osób. Co czwarta z nich doświadcza więcej niż jednego zaburzenia, a co dwudziesta piąta trzech i więcej. Ta ostatnia grupa liczy w Polsce około ćwierć miliona osób. Częstość występowania poszczególnych zaburzeń jest zróżnicowana. U około 10% badanych stwierdzono zaburzenia lękowe, u 3,5% nastroju (w tym u 3% depresję). Dużą grupę stanowią osoby z zaburzeniami psychicznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych (12,8%), szczególnie alkoholu. Stwierdzono również wzrost zagrożeń związanych z zamachami samobójczymi: szacuje się, że co najmniej 0,7% badanych ma za sobą próbę samobójczą. Liczebność tej grupy można szacować w Polsce na 189 tysięcy osób. Należy również zaznaczyć wyjątkowo niekorzystny wpływ na stan zdrowia psychicznego mieszkańców pandemia SARS-Cov-2.

Na podstawie wyników uzyskanych w badaniu EZOP można również określić odsetek mieszkańców Mazowsza doświadczających zaburzeń psychicznych przynajmniej jeden raz w życiu na 21,4%. Należy ponadto podkreślić, że dostępne obecnie dane wskazują na globalny niedostateczny dostęp do opieki psychiatrycznej.¹⁶¹ Tylko kilkanaście procent osób, w których życiu pojawiły się zaburzenia psychiczne, korzystało z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej. Wynika to nie tylko ze słabej dostępności takiej pomocy, ale także z powodu stygmatyzujących uprzedzeń wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. Z badań wynika, że aż ponad połowa Polaków nie akceptuje osób z zaburzeniami psychicznymi w swoim środowisku i niechętnie widzi placówki opieki psychiatrycznej w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. Tymczasem, jak dowodzą badania kompleksowe i efektywne zapewnianie oparcia odbywa się więc przede wszystkim dzięki programom opartym na społecznościach lokalnych. Wykazano to w badaniach, w których porównywano skuteczność środowiskowego programu wsparcia opartego na społeczności lokalnej i programu terapii zajęciowej.¹⁶²

Po okresie pandemii szczególną uwagę zwracają uwagę zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży. Zaburzenia rozwoju psychicznego dotyczą ponad 400 tys. najmłodszych dzieci (do 6 r.ż. eksperci apelują o działania na rzecz

¹⁶¹ MCPS, Diagnoza systemu pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie województwa mazowieckiego https://mcps.com.pl/wp-content/uploads/2023/01/diagnoza_zaburzenia_psychiczne.pdf

¹⁶² tamże

podniesienia kompetencji wychowawczych rodziców oraz wzmocnienia wsparcia instytucjonalnego, w tym zapewnienia miejsca w przedszkolach, zwłaszcza na wsi. Doświadczenia zaburzeń psychicznych ma za sobą co 8. dziecko w wieku 7–17 lat. Tymczasem dostępność do psychiatrów dziecięcych jest bardzo mała, a szczególnie w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Przekłada się to na ponad pół miliona dzieci i młodzieży dotkniętych zaburzeniami, szczególnie dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną, wśród których cierpi na nie ponad 20%.¹⁶³ Od kilku lat opracowywany jest Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego i kolejne aktualizacje przynoszą poprawę sytuacji. Na przykład w Sierpcu od kilku lat działa ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży - I poziom referencyjny Poradnia psychologiczna EZRA UKSW, a czasie opracowywania Strategii w wykazie NFZ pojawiły się informacje o powstaniu Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - II poziom referencyjny Poradni i oddziału dziennego.¹⁶⁴

Problematykę zaburzeń psychicznych zauważyli ankietowani pytani o skalę problemów społecznych występujących w powiecie. Prawie 70 odpowiedzi wskazało, że ten problem ma nasilenie wysokie i średnie¹⁶⁵. Wyżej umieszczone dane pokazują, że rośnie liczba orzeczeń wydanych z powodu chorób psychicznych.

Na terenie powiatu funkcjonuje jeden Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowach prowadzony przez Gminę Gozdowo w ramach zadań zleconych przez administrację rządową. Dom jest dla 29 osób przewlekle psychicznie chorych i dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością prowadzone przez Powiat na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością są w większości finansowane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Poniżej przedstawiono limity przyznawanych środków oraz podział tych środków na zdania przez Radę Powiatu.

W opracowanych danych zwraca uwagę różnica w liczbie wniosków złożonych i rozpatrzonych pozytywnie – tych drugich jest dużo mniej, praktycznie w każdym zadaniu. Może to wskazywać na niewystarczający stopień zaspokajania potrzeb ze środków PFRON. Zawraca również uwagę brak finansowania zadań z rehabilitacji zawodowej. Na dzień dzisiejszy Powiat współfinansuje tylko funkcjonowanie warsztatu terapii zajęciowej (zgodnie z przepisami WTZ w 90 proc. finansowane są z PFRON, a co najmniej w 10 proc. z samorządów).

¹⁶³ Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOP II) <https://ezop.edu.pl/>

¹⁶⁴ NFZ, <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/informacje-o-swadczeniach/ochrony-zdrowia-psychicznego-dzieci-i-mlodziezy/> data dostępu 18.12.2023r.

¹⁶⁵ PCPR Sierpc badanie własne 2023r.

Tabela 57. Środki PFRON (w zł) na realizację zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej¹⁶⁶

	2019	2020	2021	2022
zadania z zakresu rehabilitacji społecznej				
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych				
wnioski złożone	239	149	282	151
wnioski z przyznanym dofinansowaniem	172	0	128	102
w tym dzieci	18	0	10	10
przyznane dofinansowania w zł	210.356	0	177.746	153.388
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze				
wnioski złożone	419	375	342	415
wnioski z przyznanym dofinansowaniem	380	358	320	242
w tym dzieci	37	34	23	26
przyznane dofinansowania w zł	362.822	391.163	499.845	600.317
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych				
wnioski złożone	49	56	83	47
wnioski z przyznanym dofinansowaniem	19	40	54	33
w tym dzieci	3	10	6	6
przyznane dofinansowania w zł	57.683	196.885	191.464	136.464
zmiana samodzielnego lokalu mieszkalnego	0	0	0	0
dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnością	0	0	0	0
usługi tłumacza migowego lub tłumacza - przewodnika	0	0	0	0
zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej				
dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej				
wnioski złożone	0	1	0	1
wnioski z przyznanym dofinansowaniem	0	1	0	1
przyznane dofinansowania w zł	0	650.880	wyplacono 488.160 167	776.880
przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej				
wnioski złożone	1	0	0	0

¹⁶⁶ PCPR Sierpc, dane własne

¹⁶⁷ Pozyskano również 450.000zł na utworzenie WTZ z programu PFRON „wyrównywanie różnic między regionami”

wnioski z przyznanym dofinansowaniem	40.000	0	0	0
refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	0	0	0	0
refundacja kosztów wynagrodzenia	0	0	0	0

Powiat od wielu lat realizuje również program „Aktywny samorząd”. Realizowana jest pomoc finansowa w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, osoby z dysfunkcją narządu ruchu, uzyskaniu prawa jazdy, osoby z dysfunkcją narządu ruchu, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego dla osób, z dysfunkcją narządu wzroku, obu rąk lub z dysfunkcją narządu słuchu, pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne. Realizowane są również wsparcia zmierzające do aktywizacji zawodowej osób z orzeczeniami o niepełnosprawności. Jednym z nich jest pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (możliwość dofinansowania kosztów opieki, przedszkola, itp.). Bardzo znacząca jest pomoc w zdobyciu wyższego wykształcenia przez osoby z niepełnosprawnością. Udzielane dofinansowania pozwalają na sfinansowanie kosztów czesnego oraz kosztów pobytu w ośrodkach akademickich.

Tabela 58. Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

MODUŁ II pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym ¹⁶⁸				
	2019	2020	2021	2022
wnioski złożone	17	16	22	24
wnioski złożone na kwotę	64491	73266	106633	128544
wnioski z przyznanym dofinansowaniem	15	16	22	23
środki finansowe przyznane	44911	52726	86430	92947

W celu rozwoju sektora usług nad osobami niesamodzielnymi w powiecie Powiatowe Centrum podjęło się realizacji programów rządowych: Opieka wytchnieniowa i Asystent osoby z niepełnosprawnej. Zaznaczyć należy, że tego typu usługi mogą również realizować gminy, zwiększając w ten sposób dostępność usług opiekuńczych dla swoich mieszkańców. Jak dotąd do programów przystąpiły tylko Gmina Miasto Sierpc i Gmina Rościszewo. Szansą na wypełnienie luki w systemie opieki środowiskowej na terenie powiatu są zmiany prawne (w ustawie o pomocy społecznej) pozwalające rozszerzać działalność domu pomocy społecznej o świadczenie usług pobytu krótkoterminowego).

¹⁶⁸ PCPR Sierpc, dane własne

Tabela 59. Realizacji Programów Opieka wychowawcza i Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością

Opieka wychowawcza dla rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnością (na dzień 28.11.2023r.)		
	2022r.	2023r.
Liczba wniosków od opiekunów osób z niepełnosprawnościami	8	15
Ogólna liczba osób, którym przyznano usługi OW	5	13
dzieci do 16 rż	1	3
liczba zatrudnionych osób świadczących OW	4	11
kwota wnioskowana w zł.	48960	127296
kwota przyznana przez MRIPS w zł.	48960	114918
kwota wydatkowana w zł.	48774	102460
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością (na dzień 28.11.2023r.)		
Liczba wniosków od osób z niepełnosprawnością	8	30
Ogólna liczba osób niepełnosprawnych, którym przyznano usługi asystencji osobistej	5	20
w tym ze znacznym stopniem	5	18
w tym z umiarkowanym stopniem	0	0
w tym dzieci do 16 rż	0	2
liczba zatrudnionych asystentów	5	16
kwota wnioskowana w zł.	165495	1330029
kwota przyznana przez MRIPS w zł.	165495	533097
kwota wydatkowana w zł.	148535	441952

3.2.5. Niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodzin

Występuje coraz więcej zagrożeń dla rodziny zakłócających jej funkcjonowanie. Jest to poboczny skutek przemian globalizacyjnych, który oprócz wielu dobrodziejstw ofiarowanych ludziom, przyniósł wzrost bezrobocia, ubóstwo, przemiany i rozwój patologii społecznych, wzrost przestępczości, a także „pęd” za dobrami materialnymi i kryzys rodziny. Na kondycję rodzin wpływ miały problemy związane z pandemią. Ogłoszenie 20 marca 2020 r. stanu epidemii COVID-19¹⁶⁹ wiązało się z wdrożeniem szeregu obostrzeń, w tym w kontaktach osobistych, przemieszczaniu się i prowadzeniu części działalności usługowo-gospodarczej. Skutkiem zatrzymania niektórych wzajemnie powiązanych branż była utrata pracy lub przymusowe wstrzymanie aktywności zawodowej wielu osób, co miało negatywny wpływ na sytuację ekonomiczną ich rodzin. Zmiana dotychczasowych form pracy i nauki – na zdalną oraz czasowe zamknięcie żłobków, przedszkoli i szkół zmusiło znaczną część rodziców do przejścia na siebie obowiązków wychowawców i nauczycieli oraz roli rówieśników swoich dzieci. Często na niewielkiej powierzchni mieszkań i domów rodzice stanęli wobec konieczności równoległego realizowania obowiązków zawodowych, rodzinnych i edukacyjnych. Czynniki te wzmacniały siłę oddziaływania najsilniejszych stresorów. Negatywny wpływ na stan psychiczny wielu osób obok izolacji społecznej, mogły wywoływać również: osamotnienie, obawa o siebie i bliskich, kwarantanna oraz doniesienia medialne, szczególnie dotyczące liczby zgonów. Mogło to dotyczyć w szczególności seniorów oraz dzieci i nastolatków, a także osób z zaburzeniami psychicznymi.¹⁷⁰

Trudności w funkcjonowaniu rodzin potwierdzają ankietowani w badaniu PCPR w pytaniu o występujące problemy społeczne w powiecie – wskazanie wysokiego i średniego nasilenia zjawiska problemów opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach stanowiło 86% odpowiedzi. Trudności wychowawcze w rodzinach uplasowały się na trzecim miejscu, jeśli chodzi o skalę występowania zjawiska, tuż za niskimi dochodami i alkoholizmem.¹⁷¹ Ankietowani zauważają negatywne zjawiska wśród dzieci i młodzieży. Za największy problem uznano uzależnienie od internetu i sięganie po używki. Uwagę jednak zwraca również zaniedbanie opiekuńczo wychowawcze ze strony dorosłych.

Badania z dziedziny nauk pedagogicznych wykazują, że własne normy nastolatków (np. przeciwne picie alkoholu) oraz monitorowanie przez rodziców czasu spędzanego przez dziecko wieczorem poza domem to dwa uniwersalne czynniki chroniące przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne.¹⁷² Oba te czynniki wynikają z aktywności rodziców, albo w bezpośredniej formie (monitorowanie czasu spędzanego poza domem), albo pośrednio poprzez zabiegi wychowawcze i postawy rodzicielskie, które kształtują normy własne nastoletniego dziecka. Wskazuje to na

¹⁶⁹ stan epidemii wprowadzony 20 marca 2020 r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii1, odwołany z dniem 16 maja 2022 r. rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii2;

¹⁷⁰ NIK, Informacja o wynikach kontroli Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności W okresie pandemii COVID-19 https://www.nik.gov.pl/plik/id,28473,v,artykul_27767.pdf

¹⁷¹ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

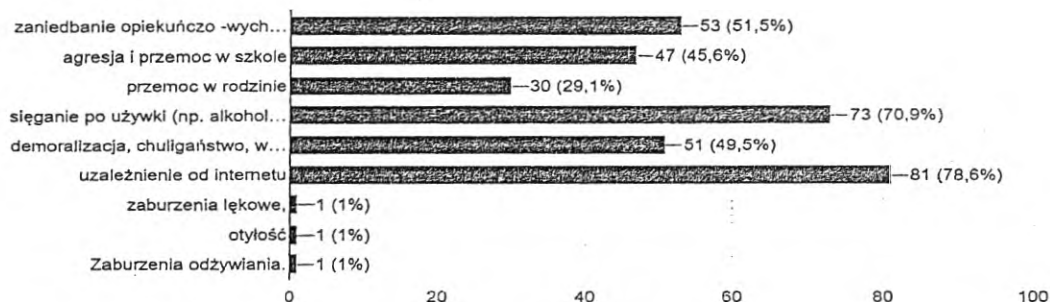
¹⁷² Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, 2011

zasadność prowadzenia działań edukacyjnych wobec rodziców, zwiększających umiejętności wychowawcze.

Wykres 42. Główne problemy wychowawcze

Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzec można najczęściej na terenie powiatu sierpeckiego? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Wiedza na temat czynników chroniących, czynników ryzyka i ich interakcji stanowi podstawę dla rozwijania skutecznych metod ograniczania zachowań ryzykownych w okresie dojrzewania. Picie alkoholu, palenie papierosów i używanie narkotyków przez młodych ludzi rzutuje niekorzystnie na ich stan zdrowia i bezpieczeństwo. Dużym problemem społecznym są zachowania agresywne i niezgodne z prawem (wykroczenia) młodzieży szkolnej. Te ryzykowne zachowania często występują w parze z problemami szkolnymi – wagarami, brakiem postępów w nauce – ograniczając możliwość uzyskania odpowiedniego wykształcenia.

Uzależnienie od narkotyków wśród dzieci i młodzieży stanowi coraz częstsze zjawisko. Wpływa na to nie tylko łatwa dostępność środków narkotycznych, ale również kultura „brania”. Środki odurzające są bowiem sposobem spędzania wolnego czasu wielu młodych ludzi. Narkotyki są dostępne w różnych formach, co nasila ekscytację nieletnich i chęć eksperymentowania z nieznanymi dotąd substancjami. Należy zatem wskazać, że niezależnie od rodzaju zażywanych narkotyków – twardych czy miękkich – substancje w nich zawarte mają negatywny wpływ na rozwój i organizm młodych ludzi.¹⁷³

To właśnie młodzi ludzie zostali przez ankietowanych uznani za najbardziej narażonych na uzależnienia. Tymczasem na terenie powiatu działa tylko Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Sierpcu, która udziela świadczeń osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków (uzależnienie mieszane), ale tylko osobom dorosłym.

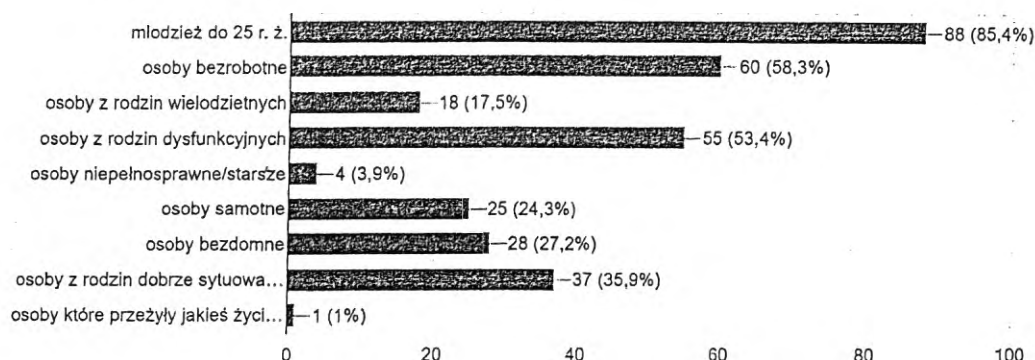
¹⁷³ Ośrodek NZOZ Leczenie Uzależnień i Detoks Warszawa Dlaczego Dzieci i Młodzież Sięgają Po Narkotyki? <https://medjol.pl/warto-wiedziec/narkomania/dlaczego-dzieci-i-mlodziez-siegaja-po-narkotyki>

Wykres 43 .Grupy społeczne zagrożone uzależnieniem¹⁷⁴

Jakie grupy osób wymienione poniżej są według Pana/i najbardziej zagrożone problemem uzależnień (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Przeciwdziałanie problemom w rodzinach to zadania dla jednostek pomocy społecznej w gminach i dla powiatów, organizujących pieczę zastępczą. Ośrodki pomocy społecznej w 12% przypadków udzieliły wsparcia rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.¹⁷⁵ Gminy zatrudniają asystentów, których zadaniem jest wspieranie rodzin w ich funkcjach wychowawczych (w gminach wiejskich po jednym asystencie na całą gminę, w mieście dwóch asystentów).

Tabela 60. Rodziny w powiecie współpracujące z asystentami rodzin¹⁷⁶

	2020r.	2021r.	2022r.
liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	258	295	272
liczba rodzin objętych pracą asystentów rodzin	92	105	107
liczba dzieci w rodzinach objętych pracą asystentów rodzin	221	254	266

Zaznaczyć należy, że w gminach raczej nie prowadzi się innych form wspierania rodzin, przewidzianych ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodki nie realizują zadań: mediacji dla mieszkańców, organizowania spotkań rodzin, grup wsparcia, grup samopomocowe, zajęć, warsztatów, szkoleń w zakresie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych, prowadzenia rodzin wspierających.

¹⁷⁴ PCPR Sierpc, badanie własne 2023r.

¹⁷⁵ ¹⁷⁵ GUS, BDL, kategoria ochrona zdrowia, opieka społeczna i świadczenia na rzecz rodziny grupa świadczenia z pomocy społecznej, data dostępu 07.12.2023r.

¹⁷⁶ Dane zebrane PCPR Sierpc 2023r.

W mieście Sierpc prowadzone są warsztaty dla osób doznających przemocy domowej oraz grupa wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. W gminach wiejskich działają punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

Tabela 61. Realizowane formy wspierania rodzin w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu w 2022r.

terapie dla rodzin	Gmina Rościszewo Psychoterapeuta 2 x w miesiącu po 3 godziny
poradnictwo specjalistyczne prowadzone na terenie gminy	Gmina Gozdowo psycholog 2 x w miesiącu po 2 godziny; Miasto Sierpc prawnik, 2 x w tygodniu po 2 godziny, psycholog – 1 x w tygodniu po 2 godziny, pedagog 1 x w tygodniu 1 godzina
placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	1 placówka- Miasto Sierpc, 17 dzieci uczęszczających

W 2022r. utworzono Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej (w ramach struktury organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu). W skład Ośrodka wchodzi mieszkanie interwencyjne. Powiat Sierpecki zabezpiecza dla mieszkańców powiatu miejsca w Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w Skępem (na podstawie porozumienia zawartego z Powiatem Lipnowskim w sprawie powierzenia realizacji zadania polegającego na prowadzeniu domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi usługi poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego i prawnego.

Tabela 62. Korzystający z poradnictwa specjalistycznego ¹⁷⁷

Rodzaj poradnictwa	Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego	
	Rok 2022	Rok 2023 na dzień 31.10.2023r.
prawne	83 z czego: Miasto Sierpc – 48, Sierpc – 15, Gozdowo – 6, Mochowo -4, Rościszewo – 3, Szczutowo -1, Zawidz -6	58 z czego: Miasto Sierpc – 25, Sierpc – 11, Gozdowo – 8, Mochowo – 3, Rościszewo – 3, Szczutowo – 2, Zawidz 5, z poza powiatu 1
socjalne	1 z Miasta Sierpc	-
psychologiczne	31 z czego: Miasto Sierpc - 13, Sierpc – 3, Gozdowo – 1, Mochowo – 8, Zawidz -6	20 z czego: Miasto Sierpc – 10, Sierpc – 3, Rościszewo – 2, Szczutowo – 2, Zawidz -1, z poza powiatu -2
	25 z czego: Miasto Sierpc – 10, Sierpc – 2, Gozdowo – 2, Mochowo -4, Rościszewo -4, Szczutowo -1, Zawidz -2	34 z czego: Miasto Sierpc -19, Sierpc -2, Gozdowo -2, Mochowo -2, Rościszewo -4, Szczutowo -2, Zawidz 1, z poza powiatu 2

¹⁷⁷ PCPR Sierpc, dane własne 2023r.

Zadania i diagnozę sytuacji w pieczy zastępczej zamieszcza się w Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej. Cyklicznie wskazuje się tam m.in. na brak na terenie powiatu kandydatów na rodziców zastępczych. Na terenie powiatu na dzień 31.12.2022r. nie funkcjonowała żadna rodzina zastępcza zawodowa. Jest to ogromny problem dla Powiatu. Nie ma możliwości zabezpieczenia dzieci w sytuacji kryzysu w rodzinie.

Na koniec 2022r. na terenie powiatu funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza oraz funkcjonowało 46 rodzin zastępczych, w rodzinach przebywało 50 dzieci:

- 29 rodzin spokrewnionych z dzieckiem (przebywało w nich 33 dzieci)
- 17rodzin niezawodowych (przebywało w nich 17 dzieci).

W Powiatowym Domu Dzieci w Szczutowie może przebywać 14 wychowanków, co nie zabezpiecza potrzeb powiatu. W ciągu 2023 roku Powiat zwracał się dwukrotnie o pozwolenie przyjęcia dzieci ponad obowiązujący limit, w roku ubiegłym czterokrotnie łącznie dla siódemki dzieci. Dzieci umieszczane są również w placówkach na terenie innych powiatów: w ciągu roku 2023r. w innych powiatach przebywało 13 dzieci.

Tabela 63. Funkcjonowanie placówki opiekuńczo - wychowawczej¹⁷⁸

	2020r.	2021r.	2022r.
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia)	12	11	12
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w zł)	803 312	947 910	1 012 476

Dzieci, wobec których sąd rodzinny wydał postanowienie o umieszczeniu w placówkach opiekuńczo - wychowawczych są umieszczane w miarę możliwości na terenie powiatu. Gdy nie ma miejsc w Powiatowym Domu Dzieci w Szczutowie i rodzinach zastępczych na terenie powiatu szukane są możliwości na terenie innych powiatów. Na koniec 2022r. w innych powiatach przebywało 14 dzieci w rodzinach zastępczych i 13 dzieci w placówkach.

Do zadań Powiatu należy również opieka nad usamodzielniającymi się wychowankami pieczy zastępczej i instytucji opiekuńczo – wychowawczych działających na podstawie ustawy o pomocy społecznej. Oznacza to wspieranie procesu usamodzielnienia, pracę socjalną, umożliwienie pobytu w mieszkaniach chronionych. Powiat realizuje również wypłaty pomocy finansowej na: usamodzielnienie, zagospodarowanie i kontynuowanie nauki. W ciągu trzech lat dla pełnoletnich osób opuszczających instytucje o których mowa w art. 88 ust.1 ustawy o pomocy społecznej wypłacono tylko jedno świadczenie na zagospodarowanie Wychowankowie młodzieżowych o środków– wychowawczych, zakładów poprawczych rzadko zgłaszają się do urzędu, rzadko kontynuują a naukę.

¹⁷⁸ Ocena zasobów społecznych, data dostępu 07.12.2023 dane na dzień 31.12. danego roku

Większą aktywność wykazują wychowankowie pieczy zastępczej (rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych).

Tabela 64. Pomoc finansowa dla pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą¹⁷⁹

	2020	2021	2022
pomoc pieniężna na usamodzielnienie			
liczba osób	8	7	6
kwota świadczeń w złotych	48 574	43 971	27 253
pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki			
liczba osób	32	31	34
kwota świadczeń w złotych	118 765	157 526	160 341
pomoc pieniężna na zagospodarowanie			
liczba osób	7	6	4
kwota świadczeń w złotych	11 039	9 934	7 041

¹⁷⁹ PCPR Sierpc, dane własne 2023r.

3.2.6. Starzenie się społeczeństwa

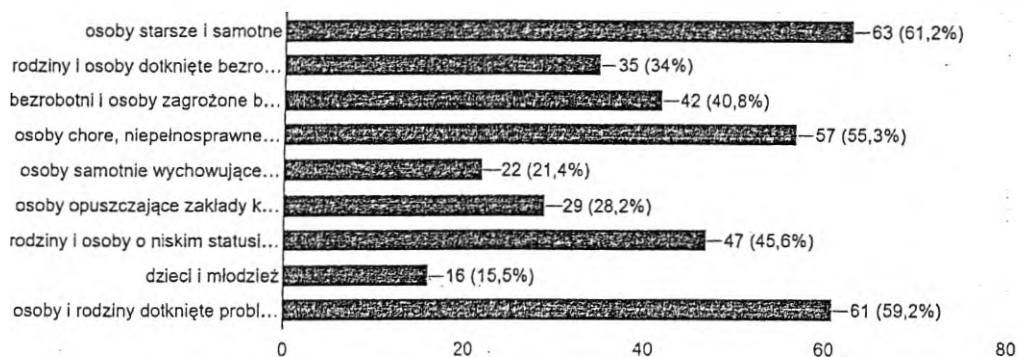
Jak przedstawiono w części charakteryzującej społeczność w powiecie, podobnie jak całej Polsce od kilkunastu lat obserwowany jest proces zmiany struktury demograficznej, którego cechą jest rosnący udział osób starszych w populacji ogółem. Starzenie się populacji zmusza do zwrócenia się z problemami i potrzebami charakterystycznymi dla grupy osób starszych oraz do przeorganizowania systemu wsparcia. .

Osoby starsze zostały uznane w badaniu ankietowym za najbardziej narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne – ponad 60% wskazań¹⁸⁰.

Wykres 44. Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym¹⁸¹

Jakie osoby/rodziny zamieszkujące na terenie powiatu sierpeckiego są najbardziej Pana/i zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Przyspieszenie tempa starzenia się populacji, wzrost różnego rodzaju chorób przewlekłych prowadzących do niepełnosprawności, pojawianie się nowych zjawisk, które mogą prowadzić do wykluczenia społecznego powodują, iż strategiczne kierunki przyszłej polityki społecznej obejmować muszą m.in.: promocję zdrowia i funkcjonalnej sprawności starzejących się ludzi, wydłużanie okresu aktywności zawodowej osób po 60 roku życia, zapewnienie świadczeń i usług dobrej jakości adresowanej do osób starszych, gwarantowanie bezpieczeństwa dochodowego ludziom starym. Realizacja części z tych kierunków należy do samorządów powiatowych.

Najpoważniejszym problemem tej grupy wiekowej są niskie dochody. Zgodnie z wynikami reprezentacyjnego Badania budżetów gospodarstw domowych w 2022 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi w Polsce wyniósł 2 622,69 zł. Dochód ten był o 16,1% wyższy niż w gospodarstwach, w skład których wchodziły wyłącznie osoby młodsze, mające poniżej 60 lat. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami starszymi w 2022 roku wyniosły

¹⁸⁰ Badanie własne, PCPR Sierpc, 2023r.

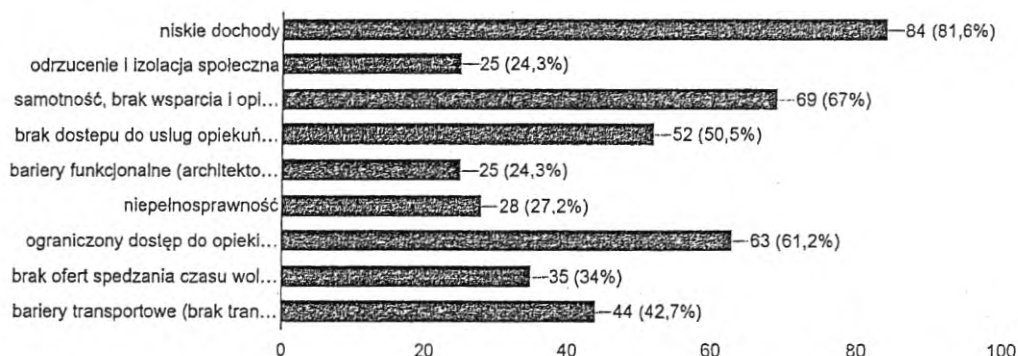
¹⁸¹ tamże

1896,44 zł i były o 26,3% wyższe niż w gospodarstwach, w skład których wchodziły wyłącznie osoby młodsze¹⁸². Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami starszymi rzadziej oceniały swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą w porównaniu z gospodarstwami bez osób starszych (38,7% wobec 57,4%), a częściej jako przeciętną (52,9% wobec 38,1%) oraz raczej złą lub złą (8,4% wobec 4,5%). Najgorzej swoją sytuację materialną oceniały osoby w wieku 60 lat i więcej mieszkające samotnie, w szczególności na wsi – 17,0% z nich oceniło swoją sytuację jako raczej złą lub złą.¹⁸³ Podobnie jest na naszym terenie, ponad 80% odpowiedzi na pytanie o największe problemy osób starszych to właśnie niskie dochody.¹⁸⁴

Wykres 45. Problemy osób starszych

Jakie problemy społeczne Pana/i zdaniem dotyczące osób starszych zamieszkujących na terenie powiatu sierpeckiego dostrzec można najczęściej? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

103 odpowiedzi

Gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej utrzymują się przede wszystkim z emerytur lub rent, które w 2022 r. stanowiły 80,2% ich dochodów. Dochody z pracy najemnej w przypadku tych gospodarstw stanowiły 10,4% ogółu dochodów, a dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – 2,7%.

Niskie dochody mogą przekładać się na możliwości samofinansowania pomocy i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu osób starszych lub nawet na pokrycie kosztów opieki instytucjonalnej. Zadaniem samorządu będzie więc zapewnienie jak najszerszego katalogu form wsparcia środowiskowego, a w ostateczności instytucjonalnego. W sukurs idą zmiany w ustawie o pomocy społecznej, pozwalające rozszerzać działania domów pomocy społecznej o usługi krótkoterminowe dzienne i całodobowe.

Polityka zdrowotna w stosunku do najstarszych mieszkańców należy do najpoważniejszych problemów. Potrzeby osób starszych są nie tylko dość trudne do szczegółowego zdefiniowania, ale i do zaspokojenia, gdyż świadczenia zdrowotne dla

¹⁸²GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/dochody-wydatki-i-warunki-zycia-ludnosci/budzety-gospodarstw-domowych-w-2022-roku,9,21.html>

¹⁸³ Informacja o sytuacji osób starszych za 2022 r. <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-o-sytuacji-osob-starszych-za-2022-r>

¹⁸⁴ PCPR Sierpc, badanie własne 2023

osób starszych generują znaczne koszty. Wiadomo, że osoby starsze przeciętnie cierpią na ogół na więcej chorób przewlekłych. Choroby w poważnym stopniu utrudniają samodzielne zaspokajanie potrzeb i zwiększają zapotrzebowanie na pomoc ze strony rodziny, innych osób czy pomocy społecznej. Tymczasem, jak wskazano w części dotyczącej infrastruktury opieki zdrowotnej, na terenie powiatu nie ma opieki geriatry. Podczas badania ankietowego zapytano o problemy osób starszych i trudności w dostępie do opieki zdrowotnej były wymieniane bardzo często (ponad 60% wskazań).

Powiaty czekają zmiany w zakresie organizacji usług zdrowotnych, m.in. w związku z wejściem w życie ustawy o szczególnej opiece geriatrycznej. Jej przepisy określają organizację i zasady funkcjonowania szczególnych form geriatrycznej opieki zdrowotnej nad osobami, które ukończyły 75. rok życia. W planach jest stworzenie systemu kompleksowej opieki nad osobami w podeszłym wieku, w tym utworzenie w kraju ponad 300 „Centrów zdrowia 75+”, czyli specjalistycznych placówek z kompleksowym podejściem do diagnozowania i leczenia najstarszych pacjentów. Ustawa zakłada także zwiększenie liczby szpitalnych oddziałów geriatrycznych. Zadania te będą finansowane przez powiaty i dofinansowane z Funduszu Medycznego.

Osoby starsze korzystają najczęściej ze świadczeń opieki długoterminowej czy świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych (szczególnie z podgrupy „czwartego wieku). Świadczenia te udzielane są przeważnie w miejscu zamieszkania. Odsetek osób starszych objętych usługami opiekuńczymi w skali kraju rośnie. Jednak jak wynika z kontroli NIK w roku 2018 bardzo dużo gmin nie realizuje tego zadania¹⁸⁵ i to pomimo, że usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są aż czterokrotnie tańsze od usług stacjonarnych, przez co dają możliwość objęcia nimi większej liczby osób potrzebujących, nie są też ograniczone możliwościami lokalowymi samorządów w placówkach stacjonarnych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, według definicji ustawowej, to świadczenia niepieniężne obejmujące: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi kierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, mogą być również przyznane osobie, która wymaga pomocy, a jej bliscy nie są w stanie takiej pomocy zapewnić. Odpowiednio zorganizowane i wykonywane usługi opiekuńcze powinny umożliwić osobom starszym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, z zachowaniem optymalnego poziomu ich samodzielności i aktywności a przez to zwiększyć szansę pozostania w środowisku zamieszkania i opóźnić moment, w którym może być konieczne zapewnienie stałej, całodobowej opieki instytucjonalnej. Jest to istotne wyzwanie, zarówno z perspektywy odbiorców usług, społeczności lokalnych, a także całego społeczeństwa. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do

¹⁸⁵ Informacja o wynikach kontroli Usługi opiekuńcze Świadczone osobom starszym W miejscu zamieszkania <https://www.nik.gov.pl/plik/id,17440,vp,20012.pdf>

zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej.¹⁸⁶

Analiza gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych z terenu powiatu potwierdza, że gminy zauważają zwiększające się zapotrzebowanie na te usługi, np.: „Nie można nie zauważyć również problemu starzenia się społeczeństwa Gminy Gozdowo ze wszystkimi tego konsekwencjami takimi jak: wzrost zachorowalności tej grupy wiekowej, niepełnosprawność, ubóstwo i co za tym idzie utrudniony dostęp do dóbr ludzi starych, zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze itp.”¹⁸⁷ Jednak katalog form wspierania osób starszych na terenie gmin jest bardzo ubogi. Skala tych świadczeń (udzielanych zarówno przez OPS, i placówki ochrony zdrowia) dostosowana jest do możliwości świadczeniodawców, a nie do faktycznych potrzeb osób starszych. Potwierdzają to odpowiedzi podczas badania ankietowego, gdzie ponad 60% wskazało na ograniczony dostęp do usług opiekuńczych.¹⁸⁸

Środowisko osób starszych charakteryzuje się niską aktywnością społeczną. Dla przykładu udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów trzeciego wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej wynosi dla powiatu 1%.¹⁸⁹ Większość form aktywności dla osób starszych ma charakter nieinstytucjonalny, środowiskowy (co jest zgodne z postulatami deinstytucjonalizacji). Funkcjonuje od wielu lat Uniwersytet trzeciego wieku w Sierpcu (z 126 słuchaczami w roku 2022r.), kilka organizacji pozarządowych w znacznym stopniu zrzeszających osoby starsze (np. Polski Związek Emerytów i Rencistów), lokalne Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej prowadzi kilka form aktywności adresowanej do osób starszych, funkcjonują zespoły artystyczne.

Powiatowa infrastruktura wsparcia osób starszych to i Dom Pomocy Społecznej w Szczutowie i Ośrodek wsparcia Dzienny Dom "Senior+" w Szczutowie. W Domu Pomocy Społecznej może mieszkać 86 osób przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku. W ciągu roku 2022 w Domu przebywało 18 kobiet, 51 mężczyzn. Budynek, w którym mieści się Dom jest dwukondygnacyjny z poddaszem użytkowym. Budynek posiada jedną windę. Winda nie spełnia standardów dostępności, nie jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzorku, słuchu, ruchu, z racji wystąpienia wymaga częstych napraw. Budynek wymaga pełnego dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, głównie ruchowymi, wzrokowymi.

Na parterze zamieszkują osoby wymagające największego wsparcia, głównie leżące. Na piętrach zamieszkują osoby w dużym stopniu samodzielne, na drugim piętrze są pokoje jednoosobowe. Dom posiada 7 pokoi 15 jednoosobowych, 2 pokoje dwuosobowe i 25 pokoi trzyosobowych.

¹⁸⁶ tamże

¹⁸⁷ Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Gozdowo na lata 2018 - 2023
<https://uggozdowo.bip.org.pl/index/id/536>

¹⁸⁸ tamże

¹⁸⁹ GUS, BDL. Kategoria: KULTURA Grupa: działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic Podgrupa: Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice

Tabela 65. Charakterystyka mieszkańców z podziałem na stopień samodzielności¹⁹⁰

poruszający się samodzielnie	25
poruszając się z asystą lub przy użyciu kuli, chodzika, itp.	12
poruszający się na wózkach inwalidzkich	27
liczba mieszkańców faktycznie nie opuszczających łóżek lub łóżka tylko w ramach rehabilitacji leżących	5

Od kilku lat odnotowuje się wolne miejsca w Domu Pomocy (gminy, do kompetencji których należy kierowanie mieszkańcami, starają się jak najdłużej zabezpieczać potrzeby w środowisku, co jest tańszym rozwiązaniem i zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji). Również w Szczutowie, w tym samym budynku co DPS, funkcjonuje Dzienny Dom "Senior+", do którego może uczęszczać 28 osób. Dzienna forma wsparcia od kilku lat cieszy się popularnością wśród mieszkańców powiatu.

Tabela 66. Funkcjonowanie Dziennego Domu Senior + w Szczutowie i Domu Pomocy Społecznej w Szczutowie¹⁹¹

	2020	2021	2022
Dzienny dom pomocy			
Liczba miejsc	20	28	28
Liczba osób korzystających	34	29	32
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia)	0	0	2
Kadra placówki - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	5	6
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówki (w zł)	183 815	273 893	366 133
Dom pomocy społecznej			
Liczba miejsc w placówce	70	86	86
Liczba osób korzystających	97	78	81
Liczba osób umieszczonych	75	63	64
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia)	0	0	0
Kadra placówki - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	54	51
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w zł)	3 842 427	3 908 024	4 668 149

¹⁹⁰ PCPR Sierpc, opracowanie danych pozyskanych z DPS Szczutowo

¹⁹¹ Ocena zasobów społecznych, data dostępu 07.12.2023 dane na dzień 31.12. danego roku
https://www.sierpc.starostwo.gov.pl/pliki/stsierpc/uchwala_nr_836.173.2023.pdf?20231214141254

Zmiany w funkcjonowaniu domów pomocy społecznej widać na terenie całego kraju – powszechnie są wolne miejsca w placówkach. Jak nadmieniono wyżej, spowodowane jest to wysokimi kosztami utrzymania (za wysokimi zarówno dla osoby jak dla gminy kierującej). Jest to jednak również wynik wprowadzonego do polityki społecznej zalecenia deinstytucjonalizacji usług. Nastąpiło odwrócenie piramidy organizacji usług opieki długoterminowej: podstawę systemu stanowić ma opieka rodzinna (wspomagana opieką wytchnieniową) i środowiskowa w miejscu zamieszkania. W miarę pogarszania się sytuacji życiowej osoby wspieranej następnym etapem mają być usługi w ośrodku wsparcia lub usługi mieszane – środowiskowe z okresowymi pobytami całodobowymi. Usługi stacjonarne (pobyt w domu pomocy społecznej) mają być ostatnim ogniwem wsparcia. Prowadząc stosunkowo duży dom pomocy społecznej warto więc pamiętać, że proces deinstytucjonalizacji nie oznacza likwidacji domów pomocy społecznej. Konieczne jest utrzymanie poziomu zasobów instytucji opieki całodobowej na poziomie niezbędnym i adekwatnym do liczby osób, których stan zdrowia i sytuacja rodzinna uniemożliwiają zapewnienie jej w środowisku zamieszkania.¹⁹² Aczkolwiek umieszczenie osoby w instytucji całodobowej powinno być ostatnim, najmniej pożądanym, ogniwem wsparcia. Zadaniem jest więc dostosowanie systemu opieki długoterminowej (u nas funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w Szczutowie) do stale rosnących potrzeb związanych ze starzeniem się społeczeństwa, jego koordynacja wewnętrzna ale i koordynacja z systemem ochrony zdrowia.

---

¹⁹² Fundacja Libertatem „Nowa rola domu pomocy społecznej w obliczu deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych”
<https://fundacjalibertatem.pl/panel/dokpdf/>

IV. PODSUMOWANIE DIAGNOZY – MOCNE I SŁABE STRONY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobra współpraca PCPR z Zarządem i Radą Powiatu i zaangażowanie władz Powiatu w rozwiązywanie problemów społecznych; • duża świadomość problemów społecznych; • poczucie przynależności lokalnej; • otwartość na nowe rozwiązania; • umiejętność zdobywania funduszy pozabudżetowych; • dobrze rozwinięty i funkcjonujący system informacyjny prowadzony przez PCPR; • korzystne położenie geograficzne Powiatu w centrum kraju, pomiędzy dużymi ośrodkami, • aktywizacja osób bezrobotnych w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowania; • dobre rozpoznanie świadczeniobiorców w systemie pomocy społecznej; • organizowanie robót publicznych prac interwencyjnych, staży dla bezrobotnych do 25 roku życia i przygotowania zawodowego; • dobrze funkcjonujący system organizacyjny gminnych ośrodków pomocy społecznej; • wzrastające nakłady finansowe na świadczenia pomocy społecznej w gminach zarówno w zakresie zadań własnych, jak i zleconych; • podstawowa opieka zdrowotna w każdej gminie; 	<ul style="list-style-type: none"> • ujemny przyrost naturalny ludności w powiecie; • migracja zewnętrzna ludności w celach zarobkowych; • systematyczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i narastający proces starzenia się społeczeństwa; • słaby rozwój podmiotów gospodarczych w powiecie; • wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej; • wysoka stopa bezrobocia i wysoki poziom bezrobocia rejestrowanego • duży udział kobiet w grupie bezrobotnych, szczególnie w wieku reprodukcyjnym i powyżej 50 lat, • niskie wykształcenie i kwalifikacje bezrobotnych, w szczególności osób z niepełnosprawnością; • brak ośrodków wsparcia dziennego w gminach, środowiskowych domów samopomocy, świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych i ognisk wychowawczych; • brak realizacji przez gminy zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dot. wspierania rodzin: warsztaty, rodziny wspierające, poradnictwo itd. • brak specjalistów zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej – psychologów, terapeutów, itp. • mała liczba wolnych miejsc pracy;

<ul style="list-style-type: none"> • szeroko rozwinięta w powiecie sieć szkół ponadpodstawowych i łatwa dostępność młodzieży do szkół, • działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych; • funkcjonowanie na terenie powiatu domu pomocy społecznej; • funkcjonowanie na terenie powiatu placówki opiekuńczo - wychowawczej • szeroka współpraca domu pomocy społecznej z lokalnymi instytucjami i młodzieżą szkolną; • wykwalifikowana kadra w jednostkach pomocy społecznej; • aktywność i kreatywność PCPR; • funkcjonujące organizacje pozarządowe komunikujące się i współpracujące z instytucjami samorządowymi; • zagwarantowane dla mieszkańców powiatu usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego; • gotowość do rozwijania form rodzicielstwa zastępczego; • pełne zabezpieczenie finansowe na opiekę zastępczą; • skoordynowany system pomocy dziecku i rodzinie w powiecie i gminach; • prowadzenie przez Powiat mieszkań chronionych, • prowadzenie Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej • zabezpieczenie dla mieszkańców powiatu miejsc w Domu Samotnej Matki w Skępem 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; • duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, • niewystarczający dostęp do żłobków i przedszkoli • niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów (w tym geriatrów, psychiatrów), • niewystarczający dostęp do rehabilitacji medycznej • niewystarczający dostęp do długoterminowej opieki pielęgniarstwa w domu pacjenta • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej – wyuczona bezradność i postawa roszczeniowa wobec pomocy społecznej; • rosnąca liczba osób i rodzin z problemem alkoholowym lub innym uzależnieniem, w tym wśród młodzieży, • występowanie zjawiska przemocy domowej; • duże potrzeby inwestycyjne w domu pomocy społecznej; • wolne miejsca w domu pomocy społecznej przeznaczonego dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych; • stosunkowo mała liczba organizacji pozarządowych w gminach działających w obszarze pomocy społecznej i na rzecz osób z niepełnosprawnością; • brak chętnych do podjęcia się roli rodziców zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych;
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • dobra współpraca PCPR z ośrodkami pomocy społecznej i instytucjami wspierającymi rodzinę w zakresie opieki nad dzieckiem; • szkolenie rodzin zastępczych z terenu powiatu; • wszechstronne upowszechnianie informacji o możliwościach pomocy osobom niepełnosprawnym (radni, PCPR, ośrodki pomocy społecznej, media); • realizacja przez Powiat usług w ramach programów „Asystent osoby niepełnosprawnej” i „Opieka wychnieniowa”; • zapewnienie sprawnego korzystania przez osoby niepełnosprawne ze środków PFRON (w tym także w ramach programu Aktywny samorząd, • powstanie na terenie powiatu warsztatu terapii zajęciowej • prowadzenie przez Gminę Gozdowo Środowiskowego Domu Samopomocy w Ostrowach dla osób z zaburzeniami psychicznymi • zapewnienie orzecznictwa o niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu; • dostępność osób z niepełnosprawnością do Starostwa Powiatowego i powiatowych jednostek organizacyjnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba rodzin zastępczych niezawodowych w stosunku do potrzeb; • brak rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka; • brak miejsc w placówce opiekuńczo – wychowawczej; • niedostateczna liczba placówek dziennych np. dla osób z zaburzeniami psychicznymi; • mała liczba warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywizacji zawodowej, spółdzielni socjalnej, • brak dostosowanych środków transportu do przewozu osób z niepełnosprawnością w tym na wózkach inwalidzkich, • niskie zatrudnienie osób z niepełnosprawnością • istniejące bariery architektoniczne utrudniające osobom niepełnosprawnym pełny udział w życiu społecznym; • brak pełnego zabezpieczenia środków finansowych adekwatnych do potrzeb na wspieranie osób z niepełnosprawnością;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • realne możliwości pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej, • położenie geograficzne powiatu; 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych w rozwijaniu przedsiębiorczości na terenie powiatu;

<ul style="list-style-type: none"> • ustawowo zagwarantowana możliwość zlecenia zadań z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością organizacjom pozarządowym; • szerokie współdziałanie samorządów z podmiotami i jednostkami wykonującymi zadania w zakresie przeciwdziałania marginalizacji; • rozwój samopomocowych grup wsparcia i wolontariatu oraz organizacji pozarządowych; • zintegrowanie działań wszystkich szczebli samorządu terytorialnego w zakresie pomocy społecznej; • prospołeczna polityka państwa; • świadomość instytucji samorządowych konieczności współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy społecznej; • aktywizacja zawodowa bezrobotnych; • aktywność i kreatywność Powiatowego Urzędu Pracy, • wzrastająca społeczna świadomość potrzeby kształcenia i wzrost poziomu wykształcenia wśród młodzieży i dorosłych; • dostosowanie profili kształcenia młodzieży w szkołach do potrzeb rynku pracy; • rosnąca w społeczeństwie świadomość zagrożeń w wyniku różnego rodzaju uzależnień; • rozwijanie instytucjonalnych form pomocy społecznej w zakresie niesienia pomocy środowiskom zagrożonym przemocą; • dobre działanie istniejących placówek pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała aktywność społeczności powiatu w rozwój własnej działalności gospodarczej; • utrzymujący się wskaźnik bezrobocia wśród kobiet; • wysokie koszty zatrudniania pracowników • duży udział wśród bezrobotnych osób długotrwale bezrobotnych i bez doświadczenia zawodowego oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych; • niechęć przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością, • wysokie bezrobocie powodujące zagrożenie i szereg negatywnych konsekwencji m. in. ubożenie społeczeństwa i wzrost patologii; • utrzymująca się tendencja dobrowolnego bezrobocia; • zwiększenie zadań bez przekazania środków do realizacji nowych zadań; • niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej; • zbyt duża częstotliwość zmian w prawie, niespójność przepisów, zmiany interpretacji istniejących przepisów prawny • niedofinansowanie obszarów pomocy społecznej w gminach i powiecie; • upadek autorytetów i wartości moralnych wśród społeczeństwa; • występowanie zachowań ryzykownych wśród młodzieży: palenie papierosów, picie alkoholu, • występujące zjawisko ubóstwa; • funkcjonowanie złych wzorców zachowań społecznych;
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • wykwalifikowana, doświadczona i stabilna kadra systemu pomocy społecznej; • możliwość pozyskiwania stażystów i wolontariuszy; • szerokie współdziałanie jednostek pomocy społecznej ze środowiskiem lokalnym; • postępujący rozwój infrastruktury pomocy społecznej; • rozumienie problemów dziecka i rodziny przez samorządy; • szeroka współpraca z innymi samorządami powiatowymi w zakresie zabezpieczenia miejsc w placówkach opiekuńczych; • zbieżność działania PCPR i ośrodków pomocy społecznej w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną; • wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością; • korzystne przepisy wspierające przedsiębiorców w zakresie tworzenia stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnością, • możliwość zlecania zadań z zakresu polityki społecznej podmiotom ekonomii społecznej • zmiany prawne pozwalające wykorzystać potencjał domu pomocy społecznej do realizacji kompleksowych usług stacjonarnych (krótkoterminowych, opieki wytchnieniowej) i środowiskowych • prognoza zmian prawnych pozwalających wykorzystać potencjał domu pomocy społecznej do koordynacji długoterminowej opieki społecznej i zdrowotnej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak perspektyw dla młodzieży i osób wykształconych i jej emigracja zarobkowa; • starzenie się społeczeństwa; • przeciążenie obowiązkami pracowników socjalnych ilością zadań nie związanych z pracą socjalną; • niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i poradnictwa; • niska efektywność działań na rzecz osób uzależnionych; • obojętność środowiska na zagrożenia i problemy społeczne, nadmierna pobłażliwość, szczególnie w małych społecznościach lokalnych; • niewystarczająca ilość instytucji specjalistycznych dla osób i rodzin wymagających pomocy; • odpływ kadry specjalistycznej z pomocy społecznej; • brak gminnych ośrodków wsparcia dziennego; • stan infrastruktury (DPS) w świetle procesów deinstytucjonalizacji pomocy społecznej; • brak zainteresowania procesem deinstytucjonalizacji spowodowany obawą przed zmianami, • osłabienie znaczenia rodziny; • duża liczba osób z niepełnosprawnością; • niska aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnością; • utrzymywanie się zjawiska nielegalnego zatrudniania, • wolny rozwój sektora ekonomii społecznej
--	---

V PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJEKTU STRATEGIA

W odniesieniu do zdiagnozowanych problemów społecznych i określonych celów strategicznych można prognozować następujące zjawiska i wyzwania w przedmiotowych obszarach.

I. Obszar przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:

- 1) narastające potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy,
- 2) występowanie poczucia bezradności wśród osób, które utraciły pracę, niskiej wiary w jej uzyskanie, postępującą dezaktualizację kwalifikacji szczególnie osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo;
- 3) dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- 4) utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający poziom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą,
- 5) utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom,
- 6) utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;

II. Obszar wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży:

- 1) zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia;
- 2) niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- 3) utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin;
- 4) występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;

III. Obszar wspierania działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych:

- 1) utrzymujące się trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością,
- 2) występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością, niepełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- 3) występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- 4) utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- 5) utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- 6) występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- 7) pogłębiające się ubóstwo osób starszych;

8) wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych (środowiskowych i instytucjonalnych) w stosunku do osób starszych;

IV. Obszar rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych:

1) utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;

2) występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;

3) tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych

4) wzrost aktywności społecznej mieszkańców;

5) utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne.

Celem jest eliminowanie zagrożeń oraz poprawa sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna. Wprowadzanie zmian społecznych na terenie powiatu, poprzez realizację celów i działań, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego, poprawą jakości życia mieszkańców oraz integracją grup społecznych zagrożonych wykluczeniem lub marginalizacją. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotyczących społeczności lokalnej. Wdrożenie strategii spowoduje:

1) poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,

2) ograniczenie problemu ubóstwa,

3) zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,

4) wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,

5) poprawę jakości życia, stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,

6) wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,

7) poprawę funkcjonowania systemu pieczy zastępczej

8) zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,

9) zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień i stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie powiatu, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

VI. CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I WSKAZNIKI REALIZACJI

Cele strategiczne związane z wyżej wymienionymi obszarami dotyczą: niepełnosprawności, bezrobocia, przemocy domowej, problemów osób starszych, instytucjonalnej i rodzinnej opieki zastępczej, problemów osób z zaburzeniami psychicznymi, zaangażowania społeczeństwa i profesjonalizacji służb socjalnych w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością.

Kierunki działań:

- 1) upowszechnianie wiedzy wśród osób z niepełnosprawnością, dotyczącej przysługującej im pomocy;
- 2) integrowanie osób z niepełnosprawnością i członków ich rodzin, wspieranie wolontariatu i organizacji pozarządowych działających na ich rzecz,
- 3) likwidacja barier architektonicznych, transportowych, technicznych oraz utrudniających komunikowanie się osób z niepełnosprawnością z otoczeniem;
- 4) umożliwianie korzystania z rehabilitacji (w tym z turnusów rehabilitacyjnych);
- 5) wspieranie działań mających na celu obejmowanie opieką i wsparciem rodzin z dziećmi w wieku do 6 roku życia, wczesna pomoc w diagnozowaniu stopnia i typu niepełnosprawności;
- 6) wspieranie upowszechnienia opieki przedszkolnej, szkolnictwa integracyjnego;
- 7) zapewnianie wsparcia psychologicznego dla rodzin osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych;
- 8) prowadzenie działań na rzecz wspierania opiekunów osób z niepełnosprawnościami: zatrudnianie asystentów osób z niepełnosprawnością, realizacji opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania i w domu pomocy społecznej;
- 9) działania na rzecz podejmowania przez osoby z niepełnosprawnością rehabilitacji zawodowej (finansowanie szkoleń, pomoc w odbyciu praktyk, staży, celem podniesienia ich kompetencji zawodowych oraz podjęcia zatrudnienia);
- 10) wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowywaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych stosownie do ich potrzeb i możliwości;
- 11) wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej aktywizujących zawodowo osoby z niepełnosprawnością (zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, spółdzielnie socjalne, itp).

Realizatorzy: PCPR, PUP, Starostwo Powiatowe w Sierpcu, SP ZOZ, PPP, SOSW.

Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, PFRON, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji: liczba osób korzystających ze wsparcia, kwota wydatkowanych środków na dofinansowania dla osób z niepełnosprawnością, liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem, liczba nowych inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cel strategiczny 2. Ograniczenie skali bezrobocia i minimalizacja jego skutków.

Kierunki działań:

- 1) wspieranie przedsiębiorców zatrudniających pracowników ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu;
- 2) podejmowanie inicjatyw na rzecz powstawania nowych miejsc pracy na terenie powiatu;
- 3) stymulowanie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców powiatu i poruszania się po rynku pracy;
- 4) organizowanie na terenie powiatu aktywnych form zwalczania bezrobocia;
- 5) wspieranie działań mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców;

Realizatorzy: PUP, Starostwo Powiatowe w Sierpcu.

Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, PFRON, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji: liczba osób korzystających ze wsparcia, kwota pozyskanych środków, liczba składanych projektów.

Cel strategiczny 3. Ułatwienie osobom starszym funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Kierunki działań:

- 1) zapewnianie dostępu do specjalistów (w tym geriatrów) i rehabilitacji;
- 2) integrowanie osób starszych, wspieranie wolontariatu i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.;
- 3) rozwijanie infrastruktury socjalnej dedykowanej dla osób starszych (w tym domów dziennego pobytu,);
- 4) aktywizowanie osób starszych do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej (tworzenie klubów seniora, prowadzenie zajęć w ramach uniwersytetu trzeciego wieku, uczestniczenia w pracach koła gospodyń, udzielanie wsparcia psychologicznego);
- 5) budowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne (wdrażanie procesu deinstytucjonalizacji z wykorzystaniem potencjału istniejących placówek powiatowych).

Realizatorzy: PCPR, Dom Pomocy Społecznej, DDP Senior+, Starostwo Powiatowe, SPZOZ w Sierpcu, ośrodki pomocy społecznej.

Partnerzy: organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji: liczba osób korzystających ze wsparcia, ilość utworzonych placówek, opracowane i wdrożone koncepcje funkcjonowania placówek, liczba wydanych decyzji dot. umieszczenia, objęcia wsparciem.

Cel strategiczny 4. Tworzenie warunków do skutecznego zapobiegania przemocy domowej i świadczenia pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej

Kierunki działań:

- 1) monitoring zjawiska przemocy domowej oraz systemu wsparcia osób doznających przemocy;
- 2) prowadzenie działań informacyjnych o możliwościach i formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą, organizacja kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- 3) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc domową;
- 4) rozwijanie ośrodka interwencji kryzysowej świadczącego m.in. pomoc dla osób doznających przemocy domowej;

Realizatorzy: PCPR, ośrodki pomocy społecznej.

Partnerzy: kuratorska służba sądowa, sąd, policja, organizacje społeczne.

Wskaźniki realizacji: liczba osób, które wzięły udział w programie korekcyjno-edukacyjnym, liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych, liczba osób doznających przemocy domowej, korzystających ze wsparcia.

Cel strategiczny 5. Zmniejszenie zjawiska uzależnień i zachowań ryzykownych, szczególnie wśród młodzieży

Kierunki działań:

- 1) prowadzenie w szkołach systematycznych działań profilaktycznych,
- 2) prowadzenie działań informacyjnych, kampanii o zagrożeniach, promowanie zdrowego stylu życia prawidłowego funkcjonowania rodziny, upowszechnianie wiedzy psychologicznej i pedagogicznej wśród rodziców;
- 3) wspieranie rozwoju organizacji propagujących tradycyjne wartości;
- 4) wspieranie rozwoju sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
- 5) poprawa funkcjonowania instytucji zajmujących się wsparciem osób i rodzin z problemami wychowawczymi;
- 6) organizowanie czasu dla dzieci i młodzieży poza godzinami nauki w szkole;
- 7) podejmowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności do poradnictwa specjalistycznego, specjalistycznej terapii i leczenia uzależnień;
- 8) działania zmierzające do rozwoju infrastruktury leczenia uzależnień.

Realizatorzy: Poradnia Uzależnień, PCPR, Starostwo Powiatowe, SPZOZ w Sierpcu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sierpcu, szkoły.

Partnerzy: PUP, Ośrodki pomocy społecznej, policja, szkoły, kuratorska służba sądowa, organizacje pozarządowe, sanepid, podmioty opieki zdrowotnej

Wskaźniki realizacji: ilość form profilaktyki i osób uczestniczących, liczba odbiorców, ilość przeprowadzonych działań.

Cel strategiczny 6. Wspieranie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu

Kierunki działań:

- 1) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz pracownikom instytucjonalnej pieczy wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego;
- 2) organizowanie oferty pomocowej dla członków rodzin zastępczych (grupy wsparcia, szkolenia rodzin zastępczych);
- 3) rozwój infrastruktury pieczy zastępczej (rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo – wychowawczych, mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków);
- 4) zapewnienie wsparcia finansowego, psychologicznego i prawnego usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej i instytucji opiekuńczo – wychowawczych wymienionych w ustawie o pomocy społecznej;
- 5) współpraca międzyinstytucjonalna w celu sprawnego systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Realizatorzy: PCPR.

Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji: liczba osób objętych wsparciem, liczba nowych rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo - wychowawczych, wysokość środków na rozwój pieczy zastępczej.

Cel strategiczny 7. Poprawa warunków funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi

Kierunki działań:

- 1) rozwijanie infrastruktury świadczącej pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) aktywizacja społeczna i zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) wspieranie działań mających na celu poprawę na rynku pracy, a w szczególności tworzenia miejsc pracy, wsparcie pracodawców zatrudniających osoby z zaburzeniami psychicznymi, rozwój podmiotów ekonomii społecznej;
- 4) podejmowanie działań na rzecz zwiększania dostępu do specjalistów dla osób z zaburzeniami psychicznymi i członków ich rodzin;
- 5) integrowanie osób z zaburzeniami psychicznymi i członków ich rodzin, wspieranie wolontariatu i organizacji pozarządowych działających na ich rzecz.

Realizatorzy: Starostwo Powiatowe, PCPR, środowiskowe domy samopomocy, PUP, SP ZOZ w Sierpcu.

Partnerzy: PES, ośrodki pomocy społecznej.

Wskaźniki realizacji: liczba osób objętych wsparciem, liczba funkcjonujących ośrodków oferujących pomoc, liczba podjętych inicjatyw, ilość akcji, spotkań, zorganizowanych działań.

Cel strategiczny 8. Wzrost liczby osób i organizacji angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych

Kierunki działań:

- 1) rozwijanie wolontariatu;
- 2) pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych, zatrudnianie większej liczby specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych;
- 3) dostęp do doradztwa metodycznego dla pracowników ośrodków pomocy społecznej;
- 4) podejmowanie działań w kierunku podniesienia prestiżu pracowników działających w sferze pomocy społecznej;
- 5) monitoring możliwości realizacji zadań przez podmioty ekonomii społecznej, współpraca i wspieranie organizacji pozarządowych.
- 6) zlecenie usług społecznych mających na celu zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego (pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób z niepełnosprawnością, kultury, kultury fizycznej i turystyki), w trybach określonych w ustawie z dnia 24.04.2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

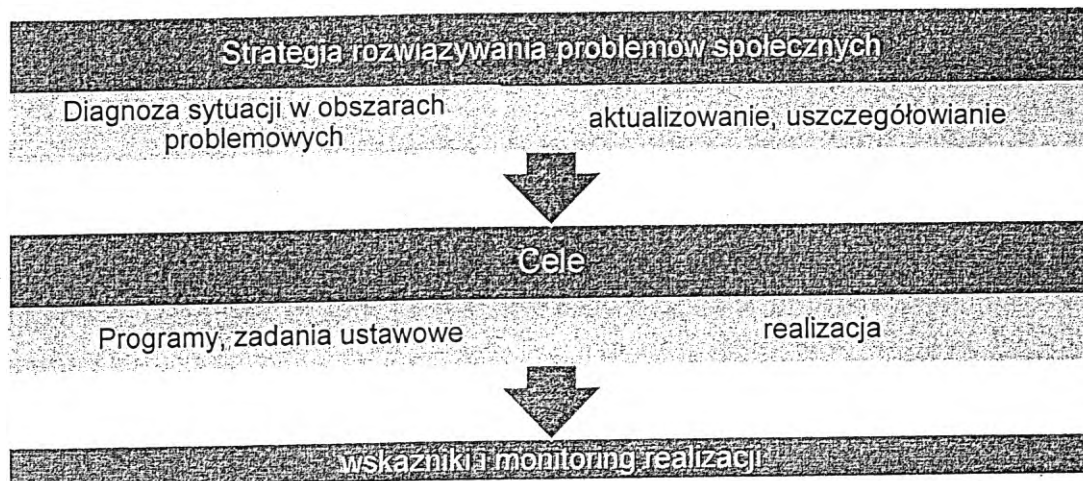
Realizatorzy: PCPR, Starostwo Powiatowe w Sierpcu.

Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, kuratorska służba sądowa, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji: liczba podjętych inicjatyw, ilość i rodzaje form wsparcia, ilość środków, planów, programów, stan kadry, liczba osób objętych działaniami.

VII. SPOSOB REALIZACJI I RAMY FINANSOWE

Strategia będzie realizowana poprzez realizację zadań ustawowych oraz programy, które mogą być wymagane przepisami prawa lub mogą stanowić odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i możliwości reagowania.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2018-2022 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej i danych GUS BDL.

Tabela 67. Środki finansowe na realizację zadań z obszaru pomocy społecznej w latach 2018 - 2022

Wydatki budżetu powiatu	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Wydatki w Dziale 851 - Ochrona zdrowia ogółem	2 737 068	3 513 957	4 192 646	9 533 964	4 136 313
Wydatki w Dziale 852 - Pomoc społeczna ogółem	4 557 342	4 773 917	5 297 287	5 047 666	5 863 140
Wydatki w Dziale 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ogółem	2 414 645	2 654 227	3 173 143	3 332 675	3 457 410
Wydatki w Dziale 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza ogółem	3 475 242	3 955 757	4 467 213	5 157 495	6 551 740
Wydatki w Dziale 855 - Rodzina ogółem	3 524 406	3 567 234	3 549 630	3 451 660	3 195 333

Tabela 68. Szacowane ramy finansowe¹⁹³

Wydatki	od - do	
Wydatki w Dziale 851 - Ochrona zdrowia ogółem	2 700 000	10 000 000
Wydatki w Dziale 852 - Pomoc społeczna ogółem	4 500 000	8 000 000
Wydatki w Dziale 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ogółem	2 400 000	6 000 000
Wydatki w Dziale 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza ogółem	3 475 000	10 000 000
Wydatki w Dziale 855 - Rodzina ogółem	3 500 000	7 000 000

Szczegółowe ramy finansowe realizacji będą określone poprzez roczne plany finansowe. Puła środków jest zabezpieczana w uchwałach budżetowych na lata następne oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Działania będą realizowane w szczególności z:

- dochodów własnych Powiatu,
  - dotacji celowych budżetu państwa,
  - państwowych funduszy celowych (m.in. PFRON, FP)
  - funduszy unijnych oraz zagranicznych mechanizmów finansowych pozyskiwanych przez Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne, jak również przez partnerów np. organizacje pozarządowe realizujące projekty społeczne,
  - darowizn, zapisów i innych wpływów od osób prawnych i fizycznych,
- a także środków finansowych innych podmiotów współpracujących z Powiatem przy realizacji Strategii i jej programów.

Poza środkami finansowymi zostaną zapewnione inne zasoby niezbędne do realizacji strategii, m.in. kadrowe, wiedzy i umiejętności oraz techniczne.

Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

¹⁹³ Szacowanie ram finansowych wg danych z lat poprzednich. Wydatki mogą być inne w związku z sytuacją gospodarczą (skutki epidemii Covid-19, inflacja, sytuacja światowa).

VII MONITOROWANIE I EWALUACJA

Monitoring realizacji Strategii będzie prowadzony za pomocą: wskaźników realizacji celów. Zestaw wskaźników monitoringu będzie w razie potrzeby aktualizowany i uzupełniany. Jako wartości wskaźników przyjmujemy wartości za 2023r. W oparciu o zebrane dane będą formułowane wnioski i rekomendacje istotne dla dalszego wdrażania strategii. Wszelkie podmioty, do których odnoszą się zapisy strategii, zobowiązane są do przedkładania niezbędnych informacji.

Sprawozdanie z realizacji Strategii będzie opracowywać Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, na podstawie dostarczanych informacji, sprawozdań podmiotów realizujących, partnerów Powiatu. Sprawozdania będą przedstawiane Zarządowi Powiatu (rokrocznie). Monitorowanie realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” przez Zarząd Powiatu zapewni bieżącą kontrolę jej aktualności i dokonywanie niezbędnych modyfikacji (na podstawie wniosków podmiotów realizujących, partnerów, organów Powiatu o aktualizację Strategii).

Realizacja Strategii będzie oceniana pod kątem uzyskanych efektów. Ewaluacja pozwoli określić stopień i zakres oddziaływania strategii oraz zidentyfikować bariery realizowanej strategii i ich przyczyny, a także określić czynniki sukcesu. Zgromadzona wiedza zostanie wykorzystana do wyznaczania nowych kierunków programowych, weryfikacji i modyfikacji zakładanych celów oraz sposobów ich realizacji. Badanie ewaluacyjne dostarczy pogłębionej wiedzy na temat rzeczywistych efektów realizowanych działań oraz wartości dodanej. Ewaluacja może być przesłanką do aktualizacji strategii. Przeprowadzona zostanie ewaluacja w połowie okresu realizacji strategii oraz końcowa, przeprowadzona w ostatniej fazie realizacji strategii, a przed rozpoczęciem prac nad kolejnym okresem programowania strategicznego. Celem obu form ewaluacji będzie podsumowanie i ocena trafności, skuteczności i efektywności działań oraz ich rezultatów na poszczególnych etapach, a także sformułowanie rekomendacji na kolejne etapy prac. Ewaluacja będzie obejmować wnioski z realizacji programów operacyjnych oraz realizowanych działań.

Spis tabel	Str.
Tabela 1. Ludność w gminach i powiecie	10
Tabela 2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym produkcyjnym i poprodukcyjnym	11
Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego na terenie powiatu sierpeckiego na dzień 31.12.2022r	12
Tabela 4. Prognoza ludności na lata 2023-2060	13
Tabela 5. Wykształcenie mieszkańców powiatu w 2021r	14
Tabela 6. Wskaźniki zawieranych małżeństw i rozwodów	16
Tabela 7. Liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenia Dobry Start w roku	17
Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i kraju na dzień 30.11.2022r.	18
Tabela 9. Podmioty wg klas wielkości	21
Tabela 10. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	21
Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych wpisane do rejestru REGON	22
Tabela 12. Procent przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej/ Powiat Sierpecki na lata 2018- 2022	23
Tabela 13. Zgony wg przyczyn	24
Tablica 14. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	25
Tabela 15. Podmioty ambulatoryjne	26
Tabela 16. Infrastruktura systemu opieki zdrowotnej	27
Tabela 17. Poradnie specjalistyczne	28
Tabela 18. Wydatki Powiatu na ochronę zdrowia	29
Tabela 19. Liczba ludności w 2022 w wieku szkolnym	30
Tabela 20. Liczba przedszkoli w powiecie sierpeckim, liczba dzieci w przedszkolach i odsetek dzieci w przedszkolach	31
Tabela 21. Liczba i typ szkół w powiecie sierpeckim	32
Tabela 22. Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół	32
Tabela 23. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych – wskaźniki	33
Tabela 24. Zdawalność egzaminu maturalnego szkół prowadzonych przez Powiat Sierpecki (z uwzględnieniem sesji dodatkowej i poprawkowej)	34
Tabela 25. Obiekty sportowe	36
Tabela 26. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w powiecie sierpeckim	36
Tabela 27. Wydatki Powiatu na sport	36
Tabela 28. Informacje statystyczne o kulturze i sztuce w powiecie	37
Tabela 29. Wydatki w budżecie Powiatu na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	39
Tabela 30. Liczba mieszkań na terenie powiatu	40

Tabela 31. Przepiępstwa stwierdzone w latach 2018-2022	41
Tabela 32. Wydatki Powiatu na bezpieczeñstwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	43
Tabela 33. Koła Gospodyñ Wiejskich na terenie powiatu	46
Tabela 34. Wydatki Powiatu na pomoc społeczną	50
Tabela 35. Zmiana wskaźnika udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w powiecie	51
Tabela 36. Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem [%] w 2022r. w poszczególnych gminach	51
Tabela 37. Wydatki w gminach w obszarze pomocy społecznej	51
Tabela 38. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku	53
Tabela 39. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie powiatu . wg powodów przyznania pomocy	54
Tabela 40. Bezrobotni w podziale na gminy (na koniec grudnia 2022)	58
Tabela 41. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu - kategorie wiekowe	58
Tabela 42. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu podział na wykształcenie	59
Tabela 43. Wydatki w gminach na przeciwdziałanie alkoholizmowi	64
Tabela 44. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową	65
Tabela 45. Liczba osób z terenu powiatu sierpeckiego, doznających przemocy domowej	65
Tabela 46. Rodzaje przemocy	65
Tabela 47. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach ośrodka pomocy społecznej z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie w powiecie w roku 2022	65
Tabela 48. Liczba osoby niepełnosprawne w powiecie	68
Tabela 49. Osoby z niepełnosprawnością wg ekonomicznych grup wieku	68
Tabela 50. Zróżnicowanie grupy osób z niepełnosprawnością potwierdzona prawnie wg stopnia	69
Tabela 51. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg rodzaju i stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2023	71
Tabela 52. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg stopnia niepełnosprawności w latach 2020-2023	71
Tabela 53. Orzeczenia wydane przez PZds.OoN w Sierpcu wg płci w latach 2020-2023	72
Tabela 54 . Wydane orzeczenia wg wykształcenia wnioskodawców	72
Tabela 55. Wydane orzeczenia wg zatrudnienia wnioskodawców	72
Tabela 56. Dzieci (do 16 roku życia) zaliczone do osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku oraz płci	73

Tabela 57. Środki PFRON (w zł) na realizację zadań rehabilitacji zawodowej i społecznej	76
Tabela 58. Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym”	77
Tabela 59. Realizacji Programów Opieka wytchnieniowa i Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	78
Tabela 60. Rodziny w powiecie współpracujące z asystentami rodzin	81
Tabela 61. Formy wspierania rodzin w ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu w 2022r.	82
Tabela 62. Korzystający z poradnictwa specjalistycznego	83
Tabela 63. Funkcjonowanie placówki opiekuńczo - wychowawczej	83
Tabela 64. Pomoc finansowa dla pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą	84
Tabela 65. Charakterystyka mieszkańców z podziałem na stopień samodzielności	89
Tabela 66. Funkcjonowanie Dziennego Domu Senior + w Szczutowie i Domu Pomocy Społecznej w Szczutowie	89
Tabela 67. Środki finansowe na realizację zadań z obszaru pomocy społecznej w latach 2018 - 2022	103
Tabela 68. Szacowane ramy finansowe	104

Spis wykresów	Str.
Wykres 1. Wykształcenie - udziały osób z określonym poziomem wykształcenia wśród mieszkańców miasta i wsi	14
Wykres 2. Wskaźniki poziomu wykształcenia wg płci	15
Wykres 3. Ludność w wieku 15 lat i więcej wg stanu cywilnego	15
Wykres 4. Liczba małżeństw zawartych w powiecie sierpeckim	16
Wykres 5. Rozwody (dane liczbowe i wskaźnik na 1000 ludności)	16
Wykres 6. Typy rodzin – status dorosłych	17
Wykres 7. Typy rodzin wśród gospodarstw domowych wg NSP 2021	17
Wykres 8. Typy rodzin według liczby dzieci - gospodarstwa domowe wg NSP 2021	17
Wykres 9. Porównanie wartości wskaźnika - stopy bezrobocia rejestrowanego [%] w powiecie sierpeckim w czasie	19
Wykres 10. Pracujący na 1000 ludności [osoba] w roku 2021	19
Wykres 11. Ocena sytuacji na rynku pracy	20
Wykres 12. Zjawiska na rynku pracy mające negatywny wpływ na zatrudnienie	20
Wykres 13. Działalności gospodarcze wg branż	23
Wykres 14. Pracujący w gospodarce narodowej	23
Wykres 15. Problemy w obszarze opieki zdrowotnej	29
Wykres 16. Problemy w obszarze edukacji	31
Wykres 17. Absolwenci branżowych szkół I stopnia bez specjalnych w 2022r. – wg podgrup kierunków kształcenia ISED-F-2013	33
Wykres 18. Absolwenci techników bez specjalnych w 2022r. - wg podgrup kierunków kształcenia ISED-F-2013	34
Wykres 19. Czytelnicy w bibliotekach publicznych	38
Wykres 20. Uczestnicy imprez organizowanych przez instytucje kultury	39
Wykres 21. Poczucie bezpieczeństwa ankietowanych w badaniu	42
Wykres 22. Przyczyny poczucia zagrożenia	42
Wykres 23. Transport i wypadki drogowe – porównanie z powiatami	43
Wykres 24. Wypadki drogowe -porównanie w czasie	43
Wykres 25. Wydatki Powiatu na pomoc społeczną w skali województwa	50
Wykres 26. Zestawienie powiatów pod względem udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem [%] w 2022r	50
Wykres 27. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w wieku 18 lat i więcej wg głównego źródła dochodu	52
Wykres 28. Gospodarstwa domowe beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej według składu rodzinnego	52
Wykres 29. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg ekonomicznych grup wieku	53
Wykres 30. Przyczyny bezrobocia w powiecie	59

Wykres 31. Działania przyczyniające się do spadku bezrobocia, które powinny być podejmowane na szczeblu Powiatu	60
Wykres 32. Występowanie zjawiska uzależnień wg ankietowanych	62
Wykres 33. Rodzaje uzależnień w powiecie	63
Wykres 34. Przyczyny uzależnienia	63
Wykres 35. Wskazania działań zwalczających uzależnienia	64
Wykres 36. Przemoc domowa w najbliższym otoczeniu ankietowanych	66
Wykres 37. Przyczyny przemocy domowej	66
Wykres 38. Wskazania działań wobec osób doznających przemocy domowej	67
Wykres 39. Problemy społeczne osób z niepełnosprawnością na terenie powiatu sierpeckiego	69
Wykres 40. Powody niezatrudniania osób z niepełnosprawnością	70
Wykres 41. Dzieci (do 16 roku życia) zaliczone do osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku	73
Wykres 42. Główne problemy wychowawcze	81
Wykres 43. Grupy społeczne zagrożone uzależnieniem	82
Wykres 44 Grupy społeczne zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym	85
Wykres 45. Problemy osób starszych	86

Z up. STAROSTY
Agnieszka Gorczyca
 Dyrektor Powiatowego Centrum
 Pomocy Rodzinie